

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik egyelőre hetenkint egyszer: vasárnap

OMGE évi tagsági díj:

Földbirtokosok, kisközségi és aradalmak részére	Méterméza háza mindenkorl egyenértéke
1- 50 kh.-ig	1/2
51- 200 "	1
201- 500 "	2
501- 1000 "	4
1001- 2000 "	8
2001- 3000 "	10
3001- 5000 "	15
5001- 10.000 "	20
10.001- 20.000 "	25
20.000 kh.-nál több	30
Házvénnytársaságok és körponti szövetkezetek részére	10
Földbirtok nélküli tagok részére	1/2

OMGE postatakarékpénztári csekszámla száma: 10.399

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona

Az egyesületi tanács felügyelete alatt

A kiadásért felelős:

Mutschenbacher Emil dr.,
az OMGE ügyvezető-igazgatója

Felelős szerkesztő: Dörschug Tibor
Segéd-szerkesztő: Vermes András

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-u. 2. Telefon: 187-954
Kiadóhivatal: Budapest, IX., Ősli-ut 25. Telefon: 189-932

Előfizetési árak:

„Rádiós gazdasági előadások” című füzettel együtt

Belföldre	Külföldre
OMGE tagoknak:	OMGE tagoknak:
Negyed évre --- 12 pengő	Negyed évre --- 15 pengő
Fél évre --- 22 "	Fél évre --- 28 "
Egész évre --- 40 "	Egész évre --- 52 "
Előfizetőknek:	Előfizetőknek:
Negyed évre --- 14 pengő	Negyed évre --- 19 pengő
Fél évre --- 26 "	Fél évre --- 34 "
Egész évre --- 50 "	Egész évre --- 68 "

Postatakarékpénztári csekszámla száma: 26.578

Itt a május!

Végre beköszöntött a várva-várt május, de bizony első jelentkezésekor nem enyhe tavaszi fuvallat, hanem fagyos léghőrt árasztott maga körül. Mintha előre akarta volna küldeni a csak később esedékes fagyosszenteket, hogy ezeken is mielőbb túlessünk s azután a megkésített tavasz zavartalanul vehesse át kizárólagos uralmát.

A rendellenes időjárás az idén a téli hónapok szokatlan enyhességét és kivételes szárazságát február végén és márciusban pótolta ki zord tél-nyárral, sok hóval és havasesővel, ami mind erősen hátráltatta a tavaszi gazdasági munkálatok megkezdését és idejében való elvégzését. Április hónap is következetes maradt önmagához szélességében, s így a nagy munkatorlás miatt nehéz helyzetbe került gazdák a május mindent helyreállító erejébe vetik most reménységüket.

Május hónapja egyébként mindig fontos szerepet játszott a gazdálkodásban, még ha az időjárás nem is mutatott fel előzetesen kivételes rendellenességeket. A Kárpát-medence szárazföldi éghajlata következtében a májusi napfény és csapadék-eloszlás hathatósan befolyásolja itt a növényzet fejlődését és a terméskültségek alakulását. De nemcsak nálunk, hanem Európa-szerte és földünkön fogva bevett népies és vallásos hagyomány május hónapjának megbecsülése. Neve Máiatól, az ősi latin istennőtől ered, akit a régi rómaiak mint a föld termékenységének oltalmazóját tiszteltek e görögül *édesanyját* jelentő néven. A kereszténység korszakában május egyúttal pünkösdhava, amikor a természet teljesen virágba borul és a kitavaszkodás tetőpontját éri el. Az ember tehát május havában a zord tél után felzendülő, virágot fakasztó és gyümölcsöt érlelő természetet, az év legszebb hónapját ünnepli, amelyet a római katolikus anyaszentegyház éppen ezért szentelt a Boldogságos Szűz tiszteletének. A májusi ájtatosságokon Feléje fordulnak a hívők könyörgésükkel. Eléje hintik hó-éjjallal a tavasz virágait s Tőle kérnek áldást, segítséget.

Mezőgazdasági termelésünk folyamatában a május hónap időjárásának köztudomás szerint sorsdöntő jelentősége van. A májusi meleg segíti megérlelni a föld terményeit és a fák, bokrok gyümölcseit. A kellő időben és mennyiségben beköszöntő májusi eső pedig — a közmondás szerint — „aranyat ér”. A legújabb idők tapasztalatai alapján hozzátéhetjük, hogy aranyat is többet, mert hiszen az ország megélhetését segít biztosítani.

De nemcsak áldást hoz, hanem kárt is jelenthet május hava a mezőgazdasági termelésre, mert ugyancsak erre a hónapra esik a négy fagyosszent, Pongrác, Szervác, Bonifác és Orbán napja, amelyeket a néphit fokozott fagyveszéllyel kapcsol egybe. A meteorológiai tudomány több mint

egy évszázadra terjedő megfigyelések alapján megállapította azt a tapasztalati tény, hogy nemcsak nálunk, hanem egész Középeurópában szoktak május folyamán, ha nem is minden esztendőben, gyengébb vagy erősebb fagyok jelentkezni amelyek azonban egyáltalában nem alkalmazkodnak a fagyosszentek napjaihoz, hanem hol május első felében, hol későbbben lépnek fel, egyes években pedig teljesen elmaradnak. Reméljük, hogy az idei május beköszöntésekor búcsúvételre jelentkezz, és együtt el is mult ez a fagyveszély, hogy most már csak az áldást osztó május áraszt napfényt, harmatot, esőt a magyar barázdák fölé s hogy bőséges, jó termés jár majd a magyar föld szorgalmas és hűséges művelőinek odaadó munkája nyomában.

A mezőgazdasági termelés sajátos természete hozza magával, hogy a földön és a munkán kívül a harmadik termelési tényezőnek, a természeti s kivált az időjárás viszonyoknak sokkal nagyobb befolyásuk van a termelés eredményére, mint bármely más termelési ágazatban. A mezőgazdasági károkról szóló, a legutóbbi tizenkét éven át összegyűjtött statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy mezőgazdaságunk a legtöbb kárt az időjárás rendellenességei következtében szenved, mert évente átlagosan tízszer annyi vetésterület termése pusztul el vagy tizedelődik meg időjárás viszonyosságok, elemi károk következtében, mint növényi betegségek, féreg- és rovarkárok vagy egyéb károk miatt. Korántsem akarjuk ezzel alábecsülni az emberi tudás, tapasztalat és munka nagy befolyását a termelés folyamatára. Hiszen az OMGE és lapunk egész közérdekű munkássága annak a gyakorlati bebizonyítására irányul, hogy a nagyobb szakértelem, az odaadóbb szorgalom, a kellő időben és kellő módon elvégzett munkateljesítmény bőségesebb termésre bírhatja a természet erőit és kedvezőbb eredményt biztosíthat. Csak azt nem szabad soha egyetlen pillanatra sem felednünk, hogy a gazda mindig felesben dolgozik a természet erőivel, a napsugárral, meg a természetet esővel. Ha tehát ezek cserbenhagyják, vagy éppen ellene fordulnak, bizony kárba vész, vagy hatástalan marad minden erőfeszítése és legodaadóbb igyekezte.

Sorsdöntő időköt élünk, amikor fokozott mértékben szükségünk van a kedvező májusi időjárás minden jótékony hatására. Adja Isten, hogy amivel a mostoha időjárás a magyar termőföldnek az idén eddig adása maradt, azt most a májusi áldás kétszeresen pótolja. Az ősi magyar földet fenyegető ellenséggel szemben való rendületlen helytállásunknak, az immár hatodik éve felé közeledő, szörnyű és pusztító második világháború győzelmes befejezésének egyik fontos előfeltétele az, hogy gazdasági és közellátási szükségleteinket a magunk erejéből tudjuk fedezni, s hogy mező-

TARTALOM:

- Itt a május! (M. E. dr.)
- Miképpen módosul a mezőgazdaság termelési és beszoigáltatási kötelessége az 1944/45. évben? (W. B.)
- Tavaszi vetés után. (Bézik Lajos.)
- Meggyeszer a kapálás és porhanyítás kérdéséről. (Valádi Béla.)
- Megjegyzések Valádi Béla értekezéséhez. (magyar Kreybig Lajos ír.)
- Adatok a magyar cukorrépa fajtakérdéshez. (Grábner Emil.)
- A vetési módok javításának egyes kérdései. (Sass Gábor.)
- Törvények és rendeletek.
- Könyvismeret.
- A gazdaközönség köréből. (Közhaszni apróságok. Medgyesi György. — A kukoricakapálás kérdése. Gyulai Adám.)
- Gazdatársadalmi mozgalmak.
- A tanyai gazdálkodás előnyei és hátrányai kifejtésére kitézött Irodalmi pályázat eredménye.
- Vegyes közlemények.
- Január időjárása. (Kulin István.)
- A gabona- és terménypiac helyzete.
- Állatpiaci szemle.
- Társadalmi közlemények.
- Melléklet: Rádiós Gazdasági Előadások XVII. évfolyamának 13. száma. (Takarékos szőlőművelés. — Kosinszky Viktor dr.)

gazdasági termelésünk idei eredményei bőséges erőforrásokat biztosítanak számunkra. Ezért dolgozz, fáradozz és verejtékezett eddig s feszíti meg erejét továbbra is minden magyar gazda, aki bizakodva reméli munkájára Magyarország Pátrónájának s a neki szentelt május hónapnak áldásait.

Szinte lenyűgözően csodálatos, hogy az emberi történelemnek, erőfeszítéseknek és harcoknak, legyenek bár azok még oly világrontó méretűek és járjanak bármily nagy áldozatokkal: a természetnek a maga örök törvényeit követő körforgására alig van hatásuk. Az égbolt csillag-miriádjai és köztük, mint szerény porszem, a mi Földünk is változatlanul járják pályájukat, vagy vesztegelnek a világmindenség Urától számukra kijelölt helyen. Az évszakok váltakozása, a nappal és az éjszaka egyre visszatérő bujósokajátéka, a tengerek apálya és dagálya, a természet kitavaszkodása és téli álomba merülése, a mező kivirulása és a virágok elhervadása nem törődik vele, béke vagy háború van-e a földön az emberek között, hanem a természet végtelen fenséggel emelkedik felül az emberi sors fordulatain. S amikor az ember a háborús szenvedély elvakultságában kíméletlenül megsemmisít, pusztít, rombol minden életet, földi értéket és évezredek történeti, művelődési, hitéleti alkotásokat: vessük abba a reményünket, hogy ebben a harcban az isteni igazság győz, a természet pedig változatlanul követi a mindent elrendező örök isteni akarat rendelését s végül a halál irtó erején is diadalmaskodva, új életet, új virágzást, szebb jövőt támaszt a sírokon, a ledöntött, füstölő romokon. M. E. dr.

Rézgálic-, feketegálic-, rézmészpor-

jegyeit

bevéltja a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Növényvédelmi osztálya
Budapest, VI., Eötvös-u. 25/a. és a vidéki kirendeltségek.

Mai számunk 20 oldal

E szám ára 1-40 pengő

Miképpen módosul a mezőgazdaság termelési és beszállítási kötelessége az 1944/45. évben?

Fenti cím alatt lapunk előző számaiban közölt beszámolóink során megemlékeztünk már arról, hogy a jövő gazdasági évre vonatkozóan kiadott új beszállítási rendelet abban is eltér a múltévi 100.800/1943. K. M. számú alaprendeletől, hogy nemcsak a szorosán vett beszállítási kötelesek mikénti teljesítésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, hanem magában foglalja az abba beszámítható különféle szolgáltatásokra, e kötelesek egyesítésére, megosztására, mérséklésére, fel-emelésére, valamint a gazdálkodás folytatásának biztosítására és végül a jutalomra, illetve pénz-bírságra vonatkozó rendelkezéseket is. A folyó évre vonatkozó, jelenleg érvényes jogszabályokat a múltévi alaprendeleten kívül az év folyamán megjelent kiegészítő, illetve módosító rendeletekben, utasításokban találhatjuk meg. Ezekkel igyekszünk most az új 107.000/1944. számú rendelet megfelelő §-ait egybevetni és a gazdákat érdeklő eddigi jogszabályokkal szemben mutatkozó módosításokra olvasóink figyelmét felhívni.

Az új rendeletnek a húsbeszállítási kötelesek teljesítésére vonatkozó különleges rendelkezéseit — amelyek a 7. § 1. és 2. bekezdésében találhatók — lapunk 17. számában már ismertettük. Ugyanennek a §-nak 3., 4. és 5. bekezdése szintén újszerű rendelkezéseket tartalmaz az olajos- és fonalszövetek, valamint a gyapjúbeszállítás tekintetében. Kimondja ugyanis, hogy ha a gazdálkodó olajosmagot termel, akkor a háztartáshoz tartozó minden személy után — hatósági zsírellátásban részesülésről való lemondás mellett — 50 kg napraforgómagot, 40 kg tökmagot, vetőmag céljaira pedig az 1945. évben bevetni kívánt területre szükséges vetőmagot tarthatja csak vissza és a fennmaradó egész olajosmag termését köteles beszállítani akkor is, ha beszállítási köteleességét már teljesítette, vagy azt más módon is teljesíthetné. Ugyanez vonatkozik a rostken-derre, rostlenre, vagy maglenszalmára azzal, hogy a gazdálkodó saját háztartási és gazdasági szükségletének fedezésére 300 négyzetööl terület kenderkóró-termését, vagy 150 négyzetööl terület lenkóró-termését, minden egész konvencióes eseléd után további 300, illetve 150 négyzetööl kender-, illetve lenkóró-termését tarthatja vissza. E visszatartás címén a gazdálkodó a termelési szerződés alapján a termelőnek átadandó mennyiséget nem csökkentheti. Megítélésünk szerint azonban ezt az u. n. háziszükségletet fedező területet is bele kell számítani a 3770/1943. M. E. számú rendelet alapján kötelezően termelendő területbe. Ugyanez § 6. bekezdése a fentiek kiegészítésül kimondja még azt is, hogy minden olyan terményre vonatkozóan, amelyet más jogszabály alapján teljes egészében vagy részben be kell szállítani, e kötelezettségnek akkor is eleget kell tenni, ha a gazda beszállítási köteleességét már teljesítette, vagy azt más módon is teljesíthetné. Amint látjuk tehát az új rendelet — nyilván a honvédelmi szükségletek fokozódása következtében — nemhogy nem lazított a termelés kötöttségén, hanem azt még inkább fokozni kívánja.

Új enyhítő rendelkezést tartalmaz azonban a rendelet 9. §-a, amely szerint az 500 búzaegységnek nem nagyobb beszállítási kötelessel terhelt házidák kenyérgabona- és zsirbeszállítási köteleességüket külön engedély nélkül is bármely — a rendeletben felsorolt — termény, termék vagy állat beszállításával teljesíthetik. Időig ezt külön kellett kérniük az illetékes közellátási hatóságtól. Az a gazdálkodó pedig, akinek bár összes beszállítási kötelessége nagyobb 500 búzaegységnél, de kötelességének teljesítése esetén háztartási, illetve vetőmagszükséglete maradna fedezetlen, szeptember 30-ig írásban kérheti a közellátási kormánybiztostól, hogy kenyérgabona- és zsirbeszállítási köteleességét a rendeletben felsorolt bármely termény, termék, vagy állat beszállításával, illetve mezőgazdasági munkával teljesíthesse.

Az új rendelet 10., 11., 12., 13., 14. és 15. §-ai a beszállítási kötelesek teljesítésébe beszámítható különféle szolgáltatásokat sorolják fel. A szerződéses mezőgazdasági idénymunkásoknak kiadott kenyérgabona — ugyanúgy mint idén — személyenként és havonként legfeljebb 2 q, az egész idényre legfeljebb 10 q mértékig számítható be a kenyérgabona beszállítási kötelesek teljesítésébe. Ha azonban a gazdálkodó 1944/45. évben több summást és kevesebb gazdasági eselédet tart, mint amennyit a folyó gazdasági évben tartott, annyi-vel kevesebb summást lehet csak figyelembe venni a beszállítás szempontjából, mint amennyivel az éves gazdasági eseléd száma csökkent. Ezzel a szigorító korlátozással a kormány azt akarja elérni, hogy egyes gazdák a kedvezőbb beszámítási lehetőség miatt gazdasági eseléd helyett is summásokat alkalmazzanak. Az éves gazdasági eseléd kenyérgabona járandósága változatlanul csak akkor számítható majd be a beszállítási kötelesek teljesítésébe, ha azok létszáma az átlagos — 20 kat. hold után egy egész konvencióes eseléd — létszámot meghaladja. A 10. § 4. bekezdése részletesen bemutatja, hogy miként kell e eselédlétszám megállapítása alapján a beszámítható járandóság mértékét kiszámítani. Az új rendelet 12. §-a a rendházakkal, internátusokkal, gyógyintézetekkel, stb. kapcsolatos gazdaságok által köztartás céljaira rendelkezésre bocsátott termények beszállítását szabályozza és anyiban módosítja az idej rendelkezéseket, hogy ilyen esetben annyi kenyérgabonát kell a kenyérgabona beszállítási kötelesek teljesítésébe beszámítani, mint amennyi e személyek számára vámorlásban megőrizhető, illetve amennyi azok kenyér- és lisztfejadagjának megfelel. Az idén személyenként és havonta 18 búzaegység volt ezen a címen beszámítható. A zsirbeszállítás szempontjából minden személy után az idej 96 egység helyett 100 búzaegységet, a húsbeszállítás szempontjából — ha a gazdaság a köztartás egész husszükségletét ellátja — személyenként 60 egységet, ha pedig az egész tejszükségletet is ellátja, további 120 búzaegységet kell minden személy után beszámítani. A szabadválasztású csoport kereteinek megalkotásáig folytán minden egyéb élelmiszeri szükséglet fedezésére az eddigi 300 egység helyett csak 120 egységet lehet a szabadválasztású beszállítási kötelesek teljesítésébe beszámítani.

Igen érdekesek és egészen újszerűek a rendelet 16. és 17. §-ainak intézkedései, amelyekben kimondja, hogy mindazok, akik beszállítási köteleességüket más módon teljesíteni nem tudják, azt más gazdaságban végzett munkával is teljesíthetik. Csak az olyan mezőgazdasági munka számít be azonban a beszállítási kötelesek teljesítésébe, amelyet a gazdálkodó, vagy családtagja napszámában, pénzfizetés ellenében a hivatalosan megállapított legmagasabb munkabérről végzett. A beszámítás úgy történik, hogy a napszámér minden pengője után 250 búzaegységet kell a szabadválasztású, — illetve 500 búzaegységnek nem nagyobb kötelessel terhelt gazdálknál — a kenyérgabona- és zsirbeszállítási kötelesek teljesítésébe betudni. Nagy jelentőségűnek kell tekinteni ezt a rendelkezést egyrészt abból a szempontból, hogy mindama kisebb birtokok részére is lehetővé teszi a munkával való teljesítést, akik bár birtokuk kis terjedelme, illetve ellátásra szoruló családtagjaik nagy száma miatt nem tudnak eleget tenni beszállítási köteleseiknek, de viszont gazdaságuk megművelése több munkát igényel annál, semhogy aratónak, illetve idény-munkásnak eiszereződhesse. Hozzájárul másrészt ez az intézkedés ahhoz is, hogy az erre rászoruló nagy- és középzemek, különösen olyan vidéken, ahol nagy a munkahiány, megfelelő időszaki munkaerőhöz jussanak. Első tekintetre érthetetlennek látszik e § 3. bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint az ilyen módon teljesített munka pontértékének megfelelő búzaegységgel annak a gazdálkodónak a beszállítási köteleességét is növelik, akinél ezt a mezőgazdasági munkát teljesítették. Ennek a kérdésnek oly módon való szabályozásánál a kormányt az az elgondolás vezette, hogy ha már bizonyos területek után lemond a beszállítási köteleseknek terményekkel való teljesítéséről annak érdekében, hogy munkaerőt

biztosítson az erre rászoruló gazdaságoknak, nekik megkönnyítse, hogy az a gazda, aki ilyen módon jut hatóságilag megállapított napszámért mezőgazdasági munkához, vállalja ezzel kapcsolatban a beszállítási többlet terhét. Hangsúlyozzuk kell azonban, hogy az ilyen munkavállalók alkalmazása a munkaadó részéről egyáltalában nem kötelező és így nyilván csak akkor veszi majd látja, hogy az ilyen módon felemelt beszállítási köteleseknek könnyűszerrel tehet eleget.

Az új rendelet 18. §-a a beszállítási kötelesek alapjára, vagyis a megtelei földterület mikénti számbavevételére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, s annak 6. bekezdése határozza meg, hogy miként kell a rét-, illetve a legelőterület a beszállítási kötelesek alapjává venni. Kimondja e § 8. bekezdése, hogy a muvelésiag változások közül azokat, amelyeknek következtében a terület aacsonyabb beszállítási kötelesekkel terhelt területre alakult át, csak abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a termelők ezt a változást folyó év április hó 31. napjig bejelentették. Újszerű rendelkezést tartalmaz továbbá a 20. § 2. bekezdése, amely szerint a községi tulajdonban lévő közlegetők és osztatlan közös legelők után megállapított beszállítási kötelesek teljesítéséért a községi elöljáróság (vagy polgármester) felelős, s az gondoskodik arról, hogy a legelőt használó állattulajdonosok a beszállítási kötelesek teljesítésébe beszámítható állatokkal a legelőbirtokos (község, város, tarsulat, biróság) nevére beszállítsák. E kötelesek terhelés megosztására a tenyies használat figyelembevételével szintén a községi elöljáróság alapítja meg és közli az érdekeltekkel.

A 23. § szerint a községi elöljáróság az általa nyilvántartott gazdálkodókat a gazdálajstrom rajuk vonatkozó adatainak megtekintése és új gazdakönyvük átvétele céljából folyó évi május 16. és június 15. között megidézi. A gazdálkodó a gazdakönyvébe bejegyzett adatok miatt annak kezbesítésétől számított 15 nap alatt a közellátási kormánybiztoshoz fellebezhet. A 24. § pedig kimondja, hogy aki szántó-, rét-, vagy legelőterületen gazdálkodik és folyó év június 15-ig gazdakönyvet nem kapott, köteles június 30-ig az illetékes nyilvántartó hatóságtól gazdakönyv kiállítását kérni. A múlt évben kiadott rendelet (100.800/1943. K. M. sz. alatt) intézkedett a beszállítási kötelesek mikénti megosztásáról feles bérlet esetén. Az új rendelet 27. §-a érvénybe lépteti ezeket az új gazdasági évre is, kimondván, hogy a felesbérbeadó és bérlo szabadon állapodhatnak meg a beszállítási kötelesek megosztása tekintetében; a megállapodást április 30-ig kellett a nyilvántartó hatóságnak bejelenteni. Ugyancsak külön rendelkezés — a múlt év szeptember 25-én megjelent 122.400 és 122.600 K. M. számú rendeletek — szabályozták a beszállítási kötelesek megosztását a gazdálkodó személyében bekövetkezett változások esetén. Ezeket az intézkedéseket az új rendelet 28. §-a tartalmazza, azzal a módosítással, hogy ha a 6. bekezdés szerint, az előd és az utód a beszállítási kötelesek megosztása tekintetében a rendelet szerinti módon már megállapodtak, az előd nem támaszthat igényt arra, hogy az általa visszaszállított termények beszállítási kötelesek teljesítésébe beszámíttassanak, sőt, az előd akkor sem igényelhet beszámítást, ha a bérleti szerződés, vagy más magánjogi megállapodás kötelezte arra, hogy az utód számára terményi (terméket, vagy állatot) hagyjon vissza.

Az új rendelet 30., 31., 32., 33., 34. és 35. §-ai a beszállítási kötelesek mérséklésére vonatkozó szabályokról intézkednek. Nagyjában megegyeznek ezek az intézkedések azokkal, amelyeket a múltévi 102.800/1943. számú rendelet 11., 12. és 14. §-a, továbbá a 742.200/1943. sz. alatt kiadott u. n. 7. számú utasítás foglalt össze. Így az új rendelet is megadja a gyermeklétszám szerinti kedvezményt, azzal az eltéréssel, hogy nem 100 ar-korona kataszteri tisztajövedelemig, hanem 5000 búzaegységet kitevő beszállítási kötelesek mértékéig igényelhető ez a kedvezmény. Ugyanígy biztosítja az új gazdasági évre is a katonai szolgál-

MEZŐGAZDASÁGOK ÉRTÉKESÍTŐ ÉS BESZERZŐ IRODÁJA

Budapest, V., Thurzó-u. 5/a.

Mezőgazdaságok budapesti érdekei és VÉZÉRKÉPVISELETE.

Kereskedelmi és jogi osztály. Hadiüzemi szállítások. Győri hők: Győr, Blisinger sétány 22. Telefon: 915.

Elvállalja üradalmak, gazdaságok, hadiüzemi önellátási csoportok budapesti kereskedelmi és hivatali érdekvédelmét. Az összes mezőgazdasági termékek értékesítése. Gazdaságok összes szükségleteinek beszerzése.

Budapesti ügyeik gyors, szakzerű elintézése. Mezőgazdasági cikkeknek ipari cikkekre történő átcserélése. Export-import összeköttetések létesítése. Termények nagyvásártelpi, budapesti nyit üzletbeni bizományi értékesítése. Gazdaságok központi könyv- és irodavezetése. Gazdaságok irányítása.

Öskeresztény cég.

Németországi gyakorlat szerűzésben és gazdasági ügymenetben. Selves megbeszélésre kimerítő levélbeni tájékoztatás.

Tavaszi vetés után.

Fokozódó nehézségeket kellett leküzdeni, amíg negyjárból most már túl jutottunk az időjárás miatt is későn elkezdett tavaszi vetésen.

Vitatni lehet, hogy hányadik háborús tavasz az idej. Számomra emlékeztetés az a bajtársi beszélgetés, amelyet anyyunkra emlékeztetés napon, 1943 január 12-én a Don partján folytattam egyik kitűnő katonával, aki szerint akkor még csak 6 hónapja álltunk háborúban. Mint gazda, háborús vetésnek éreztem már az 1939. évi tavaszt is, amikor — szintén nagy hidegben — honvédségünknek hamar legendás hírvé vált tüzkereztsége idején az OMGE tenyésztéssel kiállítását a szállítási torlódások miatt egyheti késedelemmel nyitotta meg.

Ha már az is vitás, hányadik háborús tavasz az idej: ki mondhatná meg, hogy még mennyi következik? Kétségtelen csak az, hogy a nehézségek fokozódni fognak. A háborús nehézségek között is szükségképpen fokozódó jelentőségűek a szállítási akadályok. Ezt, sajnos, már az idén nem egy gazdának kellett megtanulnia, de nemcsak saját kárára, mert nincs többé gazdánk, akinek anyagvesztéséből vagy terméskieséséből nem származna a közösségnek is legalább ugyanakkora kára.

A vetőmagszállítványok még a legszigorúbb megszorítások idején is nemcsak kocsirakományként, voltak felvehetőek, hanem a darabáru korlátozások alól való kivétel kedvezményét is élvezték. Persze tapasztalhatunk, hogy a korlátozás felfüggesztése még nem jelenti minden esetben a szállítási eszközök rendelkezésre állását, tehát magát a szállítási lehetőséget is. Ezen okulni kell.

A háborús gazdálkodás igen jellegzetes önelátási elve önmaga terjesztette ki hatósugarát a vetőmagellátás terére. A vetőmag minőségi követelményei azért, hogy a termés nagyobb mennyisége még fontosabb, mint a békevilágban, jelentőségükben csak nyernek, ámde ha a vetőmagot a gazda löszereinek szabad elképzelné, amelynek a műszaki tökéletessége bármily sokat ér, a legfontosabb mégis az, hogy akkor legyen kéznél, amikor löni kell, illetve a kézigránát és a vetőmag esetében, amikor egyiket vagy a másikat itt az ideje vetni. Vetőmag nélkül tehát ne maradjon többé gazdaság!

A vetőmagfelújítás, vetőmagesere tovább is kívánatos, ámde minden közreműködőnek lelkiismereti kérdése legyen, hogy ez földrajzilag a lehetőségig szűk körre szorítkozzon, minél kevesebb árumozgatással járjon és különösen a szállításnál minden nélkülözhető tonnakilométert igyekezzünk megtakarítani. All ez természetesen a leggyárakra is. Az Olajosmagforgalmi Központ nevében már előre felkérem az ország több táján érdeklőt rostlenkóró-kikészítőgyárakat, hogy a vetőmag tisztítására minden különálló telepünkön berendezkedjenek.

Az 1470/1944. M. E. számú kormányrendelet (a „Köztelek” április 23-i száma a 384. lapon ismerette) azáltal, hogy a kender vetésterületének egytizedrészen a kendermag belterjes elszaporítását tette kötelezővé, nemcsak az országos kendervetőmag-szükségletnek legalább a legszűkebb forrás-keretét hivatott biztosítani, hanem a gazdák jónak belátás alapján készsége alkalmazkodása által arra fog vezetni, hogy ha nem enyhülne a viszonyok, egyetlen kendertermelő vidék sem, ha pedig romlanának, egyetlen kendermagtermelő gazdaság se maradjon teljesen vetőmag nélkül. Amikor a rendelet a Budapesti Közlöny április 18-i számában megjelent, a kendervetésre még nem volt késő. A magtermesztési kötelezettség a kendergazdaságok közül a jóhiszeműeket különben sem érte váratlanul, hiszen a földművelésügyi minisztérium már régen figyelmezteti a termelőket, hogy a jövő évi vetőmagszükségletükért nekik maguknak kell gondoskodniuk. Vetőmag kérdésében meg éppen senki sem jöhetett zavarba, hiszen 1 hold kenderkórónak szánt vetőmagból magkendernek szabály szerint 5 holdat lehet bevetni.

A közellátásügyi miniszter teljes megértéssel méltányolta az ipari növények kötelező termesztésével kapcsolatos vetőmagellátás keretében a nemestített és ellenőrzött vetőmagvak felhasználásának közérdekből kívánatos kiterjesztését, amikor

latot teljesítő személy után járó kedvezményt, ha a gazdálkodó vagy állandóan a gazdaságban foglalkoztatott családtagja folyó év január 1. napja és december 31. napja között katonai szolgálatot teljesít. Az idej rendelkezésektől némileg eltérő módon szabályozza az új rendelet 31. §-a azoknak a gazdáknek beszoigáltatási kötelességét, akik az állagostól eltérő gazdálkodást folytatnak. Az új rendelkezések szerint az a gazdálkodó, aki szántó-területének több mint 1/2-én a rendelethez csatolt táblázatban fel nem sorolt terményt termel, folyó év június hó 30. napjáig nyilvántartó hatósága útján irásban kérheti a közellátási kormánybiztostól beszoigáltatási kötelességének mérséklését. A kérelemhez csatolni kell az illetékes gazdasági felügyelő igazolását, hogy a szóbanforgó terményt az 1941-43. évek valamelyikében legalább ugyanekkora területen termelte. Az ilyen gazdálkodó azonban kötelezhető arra, hogy a mérséklés alapján szolgáló terményből meghatározott mennyiséget a kijelölt vevőnek hatósági áron átengedjen.

A beszoigáltatási kötelességnek elemi kár címén történő mérséklésére vonatkozó rendelkezések változatlanul lépnek majd az új gazdasági évre is érvénybe, azzal a 33. § 3., 4. és 5. bekezdéseiben foglalt kiegészítéssel, hogy a rétet sújtó árvíz, jég-és, tűz vagy tartós szárazság című a kártszenvedett terület beszoigáltatási kötelességét az általános rendelkezések szerint kell mérsékelni. A legelőt sújtó tartós szárazság vagy árvíz című kárt szenvedett terület beszoigáltatási kötelességét azonban csak teljes egészében és csak abban az esetben szabad törölni, ha a pénzügyigazgatóság megállapította, hogy a legelőt az egész legeltetési időszak alatt, vagy annak túlnyomó részében nem lehetett használni, és ezen a címen adóterület is engedélyezték. Ha a kár a learatott vagy betakarított rétszénát érte, vagy ha állat-elhullás történt, a beszoigáltatási kötelességet olyan mennyiségű termény vagy állat búzaegység-számával kell mérsékelni, amennyi a biztosító intézet által kártérítés címén kifizetett összeg 60%-ának felel meg. Ha a termény vagy állat nem volt biztosítva, a mérséklést a közellátási bizottság meghallgatása után a nyilvántartó hatóság állapítja meg.

Az új rendelet 34. §-a a 102.800/1943. K. M. számú rendelet 14. §-ának megfelelően szabályozza a beszoigáltatási kötelességnek a nyomásos gazdálkodás esetén járó mérséklését, míg a 35. §. a községek, legeltetési társulatok, közbirtokosságok tulajdonában levő szántó, rét és legelő beszoigáltatási kötelességének mérséklésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. Külön §-ban foglalta össze az új rendelet a beszoigáltatási kötelesség növelésére vonatkozó rendelkezéseket, ami akkor következik be, ha a gazdálkodó részére a közellátási készletből terményt, vagy terméket utalnak ki. A termelési vagy bérhizlalási szerződés alapján előállított termékeknek és állatoknak a beszámítása a 37. § rendelkezései szerint történik úgy, ahogyan ezt a kérdést a múlt év augusztus 1-én megjelent 116.000/1943. számú rendelet szabályozta. Csak a bérhizlalás tekintetében van módosítás, amennyiben bérhizlalási szerződés alapján hízalt sertés csak akkor számítható be, ha a bérhizlalási szerződést a gazdálkodó az Állatforgalmi Központtal kötötte. Az erre vonatkozó rendelkezéseket egyébként lapunk „Törvények és rendeletek” rovatában annakidején részletesen ismertettük.

Külön §-ban (33. §) szabályozza az új rendelet a gazdálkodás folytatásának biztosítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek a múlt év szeptember 25-én megjelent 122.400/1943. K. M. számú rendelettel léptek életbe s így ezek most változatlanul lesznek a jövő gazdasági évre is érvényesek. Ugyanígy változatlanul lépnek majd életbe a beszoigáltatási jutalom mértékének megállapítására, kifizetésére és a pénzbírság kiszabására vonatkozóan a folyó év február 6-án megjelent 102.500/1944. számú K. M. rendeletben foglalt és lapunkban is ismertetett rendelkezések. Végül az új rendelet 55. §-a a beszoigáltatásra nem kötelezett személyek terménybeszoigáltatására vonatkozó rendelkezéseket foglalja össze a múlt év augusztus 10-én megjelent 117.200/1943. K. M. számú rendelet most is érvényben lévő intézkedései alapján.

W. B.

február 21-én kiadott leiratával az Olajosmagforgalmi Központ felterjesztésére minden termelési szerződés alapján kiadott olajosvetőmagot a beszoigáltatási kötelesség emelése (az ú. n. visszapontozás) alól mentesített. Szabad termelés esetén is mentesítette a 10 kg-ot meg nem haladó napraforgóvetőmag tételeket. A Rostnövényforgalmi Központ felterjesztésére a március 11-én kiadott leirat a mentesítést azokra a kendertermelőkre is kiterjesztette, akiknek kendervetőmag szükséglete a 20 kg-ot meg nem haladja. Ezidén tehát azok a gazdák, akik idejében jelentkeztek, elemezhető kivétellel, nemcsak kedvezményes áron jutottak kifogástalan minőségű és magas fajtaértékű anyamaghoz, hanem azáltal, hogy saját 1943. évi olajosmag termésükből nem kellett vetőmagot visszatartaniok, még külön beszoigáltatási kedvezményben részesültek. Am az idej tavaszi vetés után igen ajánlatos lesz azt úgy ápolni, hogy legalább részben vetőmag minőséget teremjen. Az előrelátó gazda vetőmagszükségletét olajosmagból is a jövő tavaszig tartalékolni fogja. Ha mégis módja lesz a központi készletekből kiváló vetőmagnak minősített áruval felcserélni, annál jobb lesz.

Az idej „beszoigáltatási rendelet”: a m. kir. közellátásügyi miniszter rendelete az 1944/45. évi termelési és beszoigáltatási kötelesség megállapítása és a beszoigáltatás tárgyában (a „Köztelek” április 16-i számának melléklete teljes terjedelmében közölte) a vetőmagszükséglet visszatartására minden gazdálkodónak módot ad. A gazdálkodó — így rendeli a 7. § (3) bekezdése „vetőmag céljára pedig az 1945. évben bevetni kívánt terület után kataszteri holdankint 60 kg olajlenmagot, 80 kg rostlenmagot, 40 kg kendermagot, 8 kg napraforgómagot, 50 kg szójababot, 3 kg tükmagot, 8 kg repcemagot, 10 kg ricinusmagot, 6 kg gomborkamagot, vagy 20 kg olajözömmagot tarthat vissza.”

Bezuk Lajos,
az Olajosmagforgalmi Központ elnöke.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Szardaly János dr.

Mégegyszer a kapálás és porhanyítás kérdéséről.

(Válasz Kreybig dr.-nak.)
Írta: Valáti Béla gazdasági intéző.

Előrebocsátom, hogy nem vitatkozni akarok. Főleg nem Kreybig dr.-ral, hiszen ami kis talajtani tudásunk van, az nagyrésztben tőle származik. Mi, vidéki gazdatiszték csak tapasztalatainkról számolunk be és gondolatokat vetünk fel, vagy, mint a jelen esetben is történt, kétélyeinknek adunk kifejezést, mert az ellentétes vélemények közt nem tudjuk magunkat kiismerni.

Kreybig dr. azt írja, hogy sehol sem találja nyomát annak, hogy valaki is azt állította volna, amit én, hogy a talaj kiszáradását „csak” a növények szívó hatása, vagy „csak” a hőkiecsérlődés okozná. Igaz, hogy én a nagyobb nyomatként kedvezéért tényleg majdnem ezt a kifejezést használtam, de szolgáljon mentésemül az, hogy viszont Kreybig dr. is azt írta szóbanforgó cikkében, hogy „Ezek után a talajok kiszáradásának főokaként... a hőkiecsérlődés okozta párolgást tekintti”. Mind a ketten ismerjük pedig az egyéb okokat is. Sokkal inkább csodálom ellenben, hogy Kreybig dr. nem ismeri az ellenkező véleményt és ezt szinte nem is hiszem el! Bizonyos vagyok felőle, hogy ő is olvasta Kund Edének „Korszerű talajművelés” című és a „Tarlótól a magágyig” című füzetben megjelent tanulmányát, hiszen ugyanabban a füzetben olvashattunk Kreybig dr.-tól egy értekezést „A talaj szerkezete és tulajdonságai” címmel Kund Ede egy csomó amerikai, angol, német, norvég kísérletre hivatkozva végső tanulságként azt állapítja meg, hogy egészséges talajon a talajművelés általában olyan mértékben növeli a termést, amilyen mértékben gyomot irt. Ugyancsak ő így vélekedik a porhanyításnak a talaj nedvességtartalmára gyakorolt hatásáról: „Régebben azt hitték, hogy a talaj felületének lazításával (kapálással, fogasolással) csökkenteni lehet a talaj kiszáradását. Az

GESAROL

a legbiztosabb hatású porozó és permetezőszer szívó és rágókártévek ellen. Emberre és háziállatra ártalmatlan. Gyártja: **J. R. Geigy A.-G., Basel.**

Egyedárusító:

Magyar MEZOGAZDÁK Szövetezete
Növényvédelmi osztálya Budapest, VI., Eötvös-u. 25/a.

hitték, hogy a talaj nedvességtartalma a hajcsöveség révén emelkedik a talaj felületére és ott elpárolog. Ezért a felső réteg lazításával iparkodtak a vélt hajcsöveket megszakítani. Az újabb kutatások kimutatták, hogy ilyen módon nem akadályozható a talaj kiszáradása, mert a nedvesség nem folyékony állapotban, hajcsöveség révén, hanem pára alakjában, a talaj szellőzése, légesereje révén jut a mélyebb talajrétegekből a felszínre. Lényeges mértékű hajcsöves emelkedés csak olyan nagymértékben nedves talajon lehetséges, amely nem művelhető. A légeserét elsősorban a talajban fejlődő szénas diffúziója okozza, bár kis mértékben a talaj hőingadozása és a légnyomás változása is elősegíti. A felület lazítása nem csökkenti a légeserét, hanem inkább fokozza. A kísérletek szerint valóban többször fokozza, mint csökkenti a felület lazítása a talaj kiszáradását. Az egész kérdésnek különben nincs nagyobb jelentősége, mert a növényzettel borított talajból közvetlen a felületen át eltávozó nedvesség elenyészően csekély ahhoz képest, amit a növényzet von el a talajból. Ez a magyarázata annak, hogy a kapálás, tarlóhántás valóban csökkenti a talaj vízvesztését, mert a vizet a talajból elvonó gyomokat irtja.

Íme az ellenkező vélemény! Természetes, hogy bennünket ugyancsak érdekel, hogy melyik irányzat a helyes, hiszen ha Kreybig dr. teóriája igazolást nyer, akkor a talajból állandóan folyó, hőokozta nedvességvesztés leküzdésére okvetlen a minél gyakoribb porhanyításra lesz szükség, azaz a természetes viszonylagos arányban kell, hogy álljon a kapálások és porhanyítások számaival, feltéve, hogy egyéb hibát nem követünk el. Ha pedig Kund professzor véleményét igazolja az idő, az esetben tartózkodni kell minden felesleges talajműveléstől, amely a magágy és gyomirtás szükségjeitől túlmegy!

Én véletlenül — éppen Kreybig dr. jóvoltából — elég alaposan ismerem a modern talajtan megállapításait és igazi élvezettel olvastam éppen az ő munkáit a tél folyamán. Kevés szakembert ismerek, aki a gyakorlati élettel annyira szoros kapcsolatban tudna tudományos kérdéseket tárgyalni, mint ő! „A természetben nincsenek szabályok, csak törvényszerűségek!” Ez a klasszikus mondás, amely tőle ered, mindennél jobban rávilágít tárgyilagosságra. Nálam már szinte beidőződött az a tudat, hogy a „tarló, út, kapásföld” vízviszonyainak érdekes alakulását már mindenki tudja éppen az ő révén és hogy azt multkor hozzászólásomban külön nem említettem meg — szörnyen resteltem! És bár elismerem, hogy ránkérne bizonyos „tankönyvek” tanulmányozása, szolgáljon melegségemül, hogy éppen e kérdések tekintetében napjainkban még ma is tökéletes káosz uralkodik és nem én vagyok az egyedüli, aki még nem érkeztem be a Parnasszusra!

Pár példát kívánok felhozni ennek igazolására: A „Magyar Gyümölcs” 1943 június 1—10-i számaiban jelent meg egy tanulmány „Vízgazdálkodás” címen. Szerzője a legmodernebb talajtani megállapítások után még mindig a hajcsöves párolgásnak kapálás és porhanyítás útján való megakadályozására buzdítja az olvasót. Bizonyára sokan emlékeznek még a Természetudományi Közöny 1934 október 1—15. sz. füzetében megjelent közleményre is. Ebben a francia fizikai és éghajlattani állomás kísérletét ismertetik. Porhanyított talajt tettek ki a levegő hatásának és közben állandóan mérték a súlyát. A súly persze szabályszerűen változott, mert a nagyfelületű, apró szemcsék a levegőből bizonyos mennyiségű vizet adszorbeáltak. Természetesen akadtak hívők, akik a nyári nagy szárazságban végzett kapálások felüdítő hatását az így adszorbeált víznek tulajdonították. Tényleg hallottunk róla, hogy pl. a Tillandsia usneoides

megél a higroszkópos vízből is, de bajos elképzelni, hogy a kukorica, répa, burgonya életviszonyaiba ennek bármi beleszólása is lenne. S bár nem tartozik szorosan a tárgyhoz, mégis megemlítem, hogy a „Növényvédelem” 1944 január 15-iki számában a talajsavanyúság magyarázatáért megjelent közlemény kiválóan alkalmas arra, hogy tökéletesen felforgassa az olvasó minden eddigi tudását és arra meggyőződésre indítsa, hogy nálunk ugyanazokat a kérdéseket sokszor egészen ellentétesen magyarázzák.

De visszatérve a tárgyra, kétségtelen, hogy a termésre legnagyobb befolyása a talaj vízgazdálkodási adottságának van. Ha megvan a nem túlsok, de éppen elegendő nedvesség, levegő és meleg, akkor a mikroorganizmus magától hozza létre a legkedvezőbb talajállapotot, az érettséget. Levegőtlen, elsavanyodott talajt a gazda maga rendszeresen tud helyrehozni semmiféle műveléssel vagy trágyázással, ha az időjárás megváltozása nem segíti. Mivel pedig nálunk nyáron — egyes egészen kivételes esztendőktől eltekintve — a meleg megvan, a gazda tevékenysége a talajok legkedvezőbb vízgazdálkodásának fenntartására irányul. Az elraktározott csapadék megőrzésére, a nyári csapadék elfolyásának és elpárolgásának megakadályozására ma a kapálást és porhanyítást, továbbá a sáncolást ismerjük és alkalmazzuk. Elméletileg van még egyéb mód is; ilyen például a talaj árnyékolása, vagy betakarása. Kertészetekben alkalmazásra is kerül mindkettő. Jól ismerjük a gyakorlatból, hogy télen kitergetett trágya alatt a talaj igen sokáig marad nedves, úgyhogy azt idejében tavasszal nem is tudjuk jól megmunkálni. Minden ilyen talajtakaró csökkenti a külső hatásokat és akadályozza a párolgást, tehát nedvességet őr meg. Növényzettel sűrűn borított talajon a növények árnyékolása és takarása tölti be ezt a szerepet, korltozva azzal a tulajdonságukkal, hogy fékezően hatnak záporok esetén és testükkel a talajba vezetik azt a vizet is, amely egyébként elfolyt volna a felületről. Sűrű állású növényzettel borított talaj vízkészletét tehát a legnagyobb mértékben a növények párolgatták el, mert egyéb hatásoktól a növény a talajt megvédi. Ritka állású kapásnál, tarlókon, szántásokon, vetetlen földeken azonban éppen úgy létrejön a talaj kiszáradása bizonyos idő múltán, még az esetben is, ha azon gyomok csak elvéve fejlődnek. Bizonyosra vehető, hogy a közvetlen napfény, a meleg levegőnek semmitől nem akadályozott áramlása, a talajlégzésnek a felmelegedéssel kapcsolatos nagy megelkülönböztetése játszik ez esetben szerepet a vízszállításban. Ennek megakadályozására kapálunk részben és törünk tarlót, boronáljuk tavasszal a búzát, stb. Mesterségesen hozunk tehát létre talajtakarót, felüldozzuk az így megbolygatott porhanyított réteg nedvességét azért, hogy az alatta levő rétegek vizet megmentsük. Kund Ede szerint a „felület lazítása nem csökkenti a légeserét, hanem inkább fokozza. A kísérletek szerint valóban többször fokozza, mint csökkenti a felület lazítása a talaj kiszáradását.” Surányi dr. is azt írja „Mélyen, vagy sekélyen kapáljuk a kukoricát?” című cikkében, hogy „Ez a kiszáradás minden talajmunka távolsági hatása miatt nemcsak a megbolygatott talajrétegre, hanem az alatta fekvőre is kiterjed”, mégis, már ugyanabban a cikkében is utal arra, hogy „a meglehetősen felelő talajréteg azáltal, hogy rosszabb hővezető, mint a tömődött, elmozdíthatja a hőviszonyok egyenlőségét a talajban”. Érdekes, hogy a kapált rétegnek talajtakaróként való megítélése előfordul más szerző munkáiban is, hogy például csak Villax Ödön dr.-nak a „Köztelek” 1943 május 30-i számában „Kukoricaterméseink megkésztetése” című cikkére utaljak.

A gyakorlat pedig azt mondja, hogy normális

nedvességi állapotban porhanyóra kapált talajon már pár nap múlva, viszonylag átszáradt porhanyó réteg alatt, élesen elhatároltan, egy jóval nedvesebb és hidegebb talajrétegre bukkanhatunk és ez az állapot fennáll a talaj eltömődéséig, vagy teljes átázásáig. De ugyanezt találta Kreybig és Endrédy dr. is a porhanyított talaj alatti rétegre vonatkozóan. A porhanyítás nedvességmegőrző szerepének magyarázásánál köztünk lévő ellentét csak látszólagos, tulajdonképpen mindketten egyet mondtunk. Hangsúlyoztam, hogy magam sem hiszem, hogy a kapálásnak csak mint gyomirtó művelésnek lenne nedvességmegőrző hatása. Az volt az elgondolásom, hogy a talajba kívülről bejutó levegőnek nagyjában csak a porhanyított rétegre van szárító hatása és ez a szárító hatás az alsóbb rétegek szempontjából elhanyagolható. Sokkal nagyobb fontossága van annak, hogy ez a levegő, porhanyó réteg megakadályozza a talaj mélyebb rétegeiből elsősorban a diffúziót, de a hőkiegyenlítő okából is, vagy talán légnyomásváltási okokból kilépő levegőnek párat-elszállító működését — szigetelő szerepét fogva. Nem engedi átmelegedni az alsóbb talajrétegeket, így csökkenti a hőkülönbségeket. Összességében nem engedi a melegebb alsó rétegek melegét a felszínre; ez az oka a porhanyó talajon látható korai deréképződésnek. Ez a magyarázata fagyos-mentek idején a frissen kapált talajokon mutatkozó nagyobb fagykárnak is.

Ha a kapillaris elméletnek nem lenne már olyan rossz hangzása, talán még azt is mondhatnám, hogy míg a kapillarisitás ténye elhanyagolható a talaj vízvesztése szempontjából, ha csak a folyadék alakjában a felszínre kerülő vízre gondolunk, de valószínűen jelentősebb lesz az, ha a pára alakjában a levegőben lévő víz forgalmára gondolunk, hiszen elképzelhető, hogy egy tömődött, kapillarisokkal telt talajból jelentős áramlás állhat elő ezeken a hajszálcövescskéken keresztül is és a porhanyításnak e tekintetben tényleg azt a szerepet lehet tulajdonítani, mint amit annakidején róla gondoltunk. Úgy képelem, hogy ha az úgynevezett üregek téglaalakú raknának a falba, hogy csövescskéik egymásba folyanak, a két oldalát nem szigetelné a malter, bizony huzatos lenne a lakás, míg rendeltetésszerűen rakva, a legjobb szigetelő.

En nem restellem kimondani, hogy a kapálásnak, porhanyításnak hőszigetelő tulajdonságot tulajdonítok és ezt értekelem benne a legjobbra. Nekem világos így, hogy beteg talajoktól eltekintve, ahol fokozott szellőztetés érdekében igen mélyen kell sokszor kapálni (a Hegyalján a nyiroktalajokat állandóan kétágú kapával kapálják!), a kapálás mélységét az fogja megszabni, milyen vastag szigetelő rétegre van szükségünk ahhoz, hogy az a külső hatásokat letompítsa. Akik a művelés mellett kardoskodnak, azok valószínűen agyagos, úgynevezett „ritka” talajokon gazdálkodnak és már régen rájöttek arra, hogy 3—4 cm vastag, nem homogén, hanem főleg rögökből álló kapált réteg nem elegendő ahhoz, hogy a szigetelő szerepet betöltse, mert azt szél, nap egy-kettőre keresztülvégja, alatta megpedezik a talaj, tehát a nedvesség megőrzése ilyen talajokon vékony takaróval nem sikerülhet. Természetesen homokon, szelíd vályogon egészen más a helyzet és itt tényleg nincs értelme annak, hogy mély kapálással a talajból 8—10 cm-nyi réteget felüldozzunk akkor, amikor 3—4 cm-es réteg is megteszi a magáét.

Kapálni és porhanyítani ugyan nem nagyon lehet úgy, hogy az ember egyúttal gyomot is ne irtson, mégis nem lenne egészen érdektelen, ha világosság derülne végre arra a kérdésre, hogy a talaj vízkészletének kimerülésében mennyi a szerepe a növényzetnek és mennyi a hőokozta párolgásnak. Legalább egyet kevesebb lenne a száma annak a sok ismeretlen tényezőnek, amivel nekünk, gazdáknak dolgnak van.

40 LÓERŐS CSEPELTRAKTOR

Rendkívül csekély üzemköltség!
Hosszú élettartam!
Legkiválóbb kipróbált nemes anyagokból!
Legminimálisabb alkatrészszükséglet és alacsony beszerzési árak!
Nagy teljesítőképesség minden talajon. Több éves referenciákkal szolgálunk

Gyártja: WEISS MANFRED Acél, Fémművei R.-T., Csepel

Eladási központ:
AGRARGLOBUS Mezőgazdasági Gépkereskedelmi RT.

Budapest. V., Szent István-körút 12. szám — Telefon: 126-681 — Sürgőny cím: Agrobud Budapest

40 LÓERŐS!

Megjegyzések Valádi Béla értekezéséhez.

Írta: madari Kreybig Lajos dr.
m. kir. kísérletügyi főigazgató.

Örömmel kell megállapítanom, hogy Valádi Béla előbbi értekezésében a talajművelésnek szintén azt a hőtani és légmozgási hatást tulajdonítja, amelyet a talajművelési módok megválasztásának kérdéseiben a „Köztelek” ezúti 2. számában megjelent cikkemben lényegileg a gyakorlati gazdák figyelmébe ajánlottam. Bár részemről az általam megírt cikk az egész kérdést mindaddig, amíg Endrédy dr. a kérdésekkel kapcsolatos tudományos vizsgálatokat be nem fejezte és nyilvánosságra nem hozta, függőben óhajtottam tartani, Valádi újabb és nagyon meggyőző feltevései arra késztetnek, hogy néhány megjegyzésre a következőkben kitérjek.

Mindenekelőtt azt az ominózus pontot kell tisztáznom, amelyet Valádi azért kifogásol, mert a „talajok kiszáradásának főokaként a 4. pontban említett felmelegedés és hőkicserélődés okozta párolgást” hangoztattam. Azt hiszem magától kiközösölnök itt minden félreértés, amelyet legfőképpen a „főok” szónak az alkalmazása okozott, ha a szóbanforgó mondatban idézett 4. pontot megegyezően elolvassuk. Ebben kifejezetten bennefoglaltatik, hogy „a párolgási veszteségek, amelyeket a talaj művelésével csökkenteni vagy megakadályozni akarunk, legfőképpen a párolgási veszteségekről van szó, amelyeket a műveléssel akarunk csökkenteni, tehát nem azokról, amelyeket a növények életműködésük folyamán használnak fel és párolgatnak el.

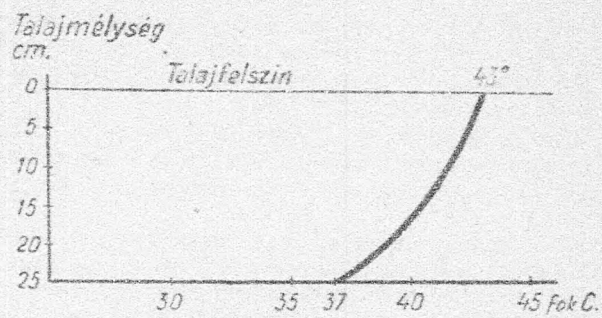
Ami a Valádi által idézett számos kutató és fő ellentétes nézeteit illeti, nem tartom szükségesnek, hogy azokkal részletesebben foglalkozzam. Negyon jól ismerem őket és mindenkinek a nézetét tiszteltem tartom. Tegadhatalan ugyanis, hogy a gyakorlati termelésteknikai nézetekben nemcsak a gyakorlati gazdák, hanem még a tárgykörben kutató tudósok között sokszor ugyanabban a kérdésben merőben ellenkező nézeteket látunk, amelyek mindegyike a tapasztalatig sőt sokszor kísérleti adatok tömegével alátámasztható. Vannak például, akik egyik vagy másik művelési vagy trágyázási mód legnagyobb hatására esküsznek, míg ugyanolyan természeti adottságok mellett mások homlok-egyenest ellenkező tapasztalatokat vagy kísérleti eredményeket szereztek. A közötti tények tehát, bár egymásnak sokszor ellentmondanak, mégis szavallhatók lehetnek. A behatóbb tudományos kutatás feladata ezért az, hogy ne adatokat gyűjtsön, hanem az, hogy természeti törvényszerűségeket állapítson meg és kutassa fel az okait annak, hogy miért állanak elő ilyen ellenkező tapasztalatok, stb.

A tárgykörben általam hangoztatottak igazolására szolgálhat mindenekelőtt az, hogy már az eddigi szabatos, Endrédy dr. által végzett szabó-földi mérési adatok szerint a művelletlen és különbözőképpen művelt talajok hőfokai, természetesen lényegesen helyes művelést feltételezve, a legfelső 25 cm vastag rétegben a következő három diagramm törvényszerűsége szerint változnak.

Az 1., 2. és 3. számú diagrammokról minden további nélkül megállapíthatók a hőfokkülönbségek összefüggése a műveléssel. Ujabb laboratóriumi vizsgálatokkal egészítem ki ezeket a kutatásokat, amelyekről majd Stegena munkatársam fog annakidején beszámolni.

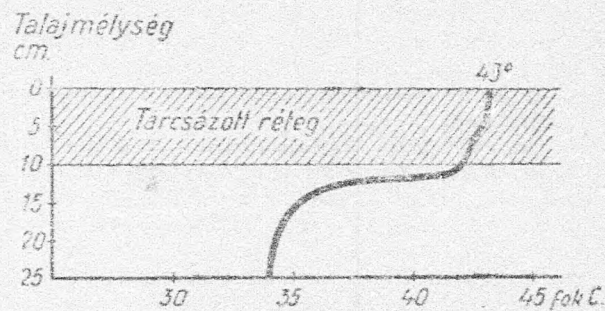
A Valádi által említett kapálások számszerű szükségességét a természetett növény igényein kívül a talajtulajdonságok, a gazsodási körülmények és különösen az időjárás szabják meg. Így például

az 1913. év nyári nagy szárazságban kevesebb kapálással is beértük — nem erősebben gazsodó talajokon —, mert a kapálással, vagy helyesebben éppen saját esetemben saraboldással, előállított 4—5 cm vastag porhanyó réteg állandóan megvolt, tehát a kapálásra csak akkor volt a nagy szárazságban szükség, amikor azt a gazsodási körülmények megkövetelték.

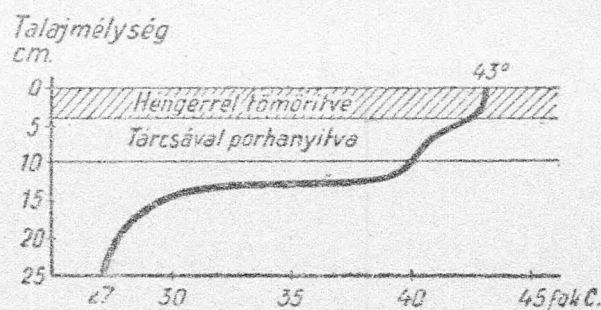
1. sz. ábra. A talajhőmérséklet változása művelletlen borsótárolóban Fügeden, barna mezősegi talajban, kb. egy héttel a lehorodás után.

A talajfelszín lezülése (érte ez alatt természetesen megfelelő porhanyó, morzselékos talajréteg előállítását, mert egy rögzös, a nem művelt alsó réteget sok helyen szabadon hagyó művelés feltételül kerülendő) a légmozgást és a hőkicserélődést eddigi adatim szerint — amelyeket most pontosan, tudományos módszerekkel igyekszünk felderíteni — mejjnem teljes egészében a lazított rétegre korlátozza.

2. sz. ábra. A talajhőmérséklet változása tárcsázott (1. ábrán leírt) borsótárolóban ugyanakkor, mint az előbbiek.

Valádi nagy fontosságot tulajdonít annak a kérdésnek a tisztázására, hogy a növény, vagy a felmelegedés és légmozgás által előidézett párolgás von-e el több vizet a talajból és kísérletek végzését javasolja ennek az érdekében.

3. sz. ábra. A talajhőmérséklet változása tárcsázott és hengerrel tömörítve borsótárolóban ugyanakkor, mint az előbbiek.

Az említett kérdésre a választ a vetés fejlődési állapota, a talaj, a művelés és a meteorológiai körülmények szabják meg. Hasonlóan állunk ebben a kérdésben, mint a sokat vitatott és számtalanszor kísérlet tárgyává tett „sor- és növénytavolsággal” kapcsolatos kérdésekben, amelyek sokaknál még ma is tisztázatlanok, pedig ebben is éppúgy, mint

minden egyéb kérdésben a természeti adottságok által befolyásolt természeti törvényszerűségek eddék meg a választ. A sor- és növénytavolságot pl. a természetett növény fiziológiai követelményein kívül a talaj víz- és táplálanyeggazdálkodása szabályozza. Minél jobb a vízvezetőképesség és minél több a táplálóanyag, annál kisebb lehet a sor- és növénytavolság, természetesen addig a határig, amelyet a növény sajátos fiziológiai igényei megkövetelnek.

A párolgási veszteségek és a növények által elfogyasztott vízmennyiségek mennyiségét meghatározandó, mindenekelőtt azt kell tudnunk, hogy a rendelkezésre álló talaj művelési állapota és tulajdonságai mellett, milyen mélyre terjedhet a túlerős felmelegedés és légmozgás (hőkicserélődés)? Tudnunk kell továbbá, milyen mélyre terjedhetnek a növények gyökerei és milyen mélyen van a talaj átmedvesedve. Rendes körülmények között a növények által elhasznált talajmedveség mennyisége sokszorosa annak a nedvességnek, amely a hő és légmozgás következtében megveszendőbe. Állhatunk elő azonban körülmények, hogy éppen az ellenkezője következik be. Így pl. igen érdekesek és értékesek Wysotzky szabatos vizsgálatai (Wiking—Jurgensmann Bodenkunde und Pflanzenernährung. Bd. 29. (74) 1943, 13. oldal), amelyekből kiderült, hogy a faszorok rendkívül nagy védelmet nyújtanak a talajromboló tényezőkkel szemben és hogy a faszorok között a talajba valóban sokkal több csapadék szívódik be mélyebb rétegekbe, mint a nyílt területeken. Így Wysotzky pontos mérési szélvédő hatásuk következtében a faszorok között néha 100 mm csapadéktöbblettel több vizet állapított meg a talajban, mint a nyílt területen. Valójában nem esik több csapadék, csak több jut belőle maradandó állapotban a talajba. Hiszen tudjuk, hogy az a csapadék, amely pl. egytető talajon kb. 20 cm-nél mélyebbre jutott a földre, onnan már nem igen párolog el. Természetesen a faszorok között az elfolyási veszteségek is kisebbek, mint a nyílt területeken, mert a faszorok sokszor közvetlenül sáncként hatnak. Szükséges esetként megemlíthetem, hogy pl. egy kb. csak 20 cm hasznosítható talajrétegvastagságú földben a párolgási veszteségek természetesen mindig sokkal nagyobbak, mint amelyek a növény elhasznál.

A különböző növények is igen különböző nedvességmennyiségeket használnak el, illetve igényelnek. Könnyen érthető, hogy pl. a len, korai takarmányok, vagy a borsó vagy más növények, amelyek holdankinti szárazanyagmennyiség termése kisebb, sőt sokkal kisebb, mint pl. a kukoricaé, a lucernáé, stb., területegységenként igen nagy szárazanyagmennyiségeket termő növényeké, sokkal nedvesebben hagyják vissza a talajt, mint az utóbbiak, tehát abban az esetben, ha nem volt elegendő ösztélti csapadék nagy termés előállításához, az utánuk következő növényeknek több víz fog rendelkezésükre állani, mint azoknak, amelyek nagy szárazanyagterméseket produkálnak. (A Rostmistroff szerinti gyökérforgó!)

Nagyon messzire vezetne, ha itt behatóbban foglalkoznánk a még vitatott számútalán kérdéssel. Néhánnyal ezek közül nagyon behatóan foglalkozunk a Földtani Intézetben és megvan a reményünk arra, hogy talán már nem is olyan hosszú idő múlva a gyakorlat részére más téren is igen fontos újabb megállapításokat közölhetünk.

Gazdaérdekeket szolgál, ha biztosításait a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél adja fel. Gazdák alapították, gazdák vezetik! Kartelen kívül. (Tíz, jég, állat, élet, stb. biztosítás.)

Megsinylik állatait a napfény, szabad kifutó, zöld legelő hiányát.

Mindent pótolhatja a garantáltan 150.000 nemzetközi egység

D-vitamint tartalmazó

BIODIT

abrákkiegészítő etetésével.

Ha BIODIT-et etet, filléres befektetéssel felbecsülhetetlen haszna lesz.

Angolkór, osontügyülés, és más anyagcsereforgalmi betegségek nem támadják meg állatait

Az állatnevelésre és hizlalásra nem fizethet rá

Kérje részletes ismertetőnket

Napi adajai:

- Malacoknak, barányoknak — 1/2 dkg
- Hízósertéseknek, sündöknek — 1 dkg
- Borjúknak, osikóknak — 1 dkg
- Tejelő tehéneknek, lovaknak 2 dkg
- Baromfinak, nyúlaknak — 1/2 dkg

A BIODIT

beszerezhető a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE-nél

Budapest, V., Alkotmány-utca 29 és vidéki kirendeltségeinél

NÖVÉNYNEMESÍTÉS ÉS VETŐMAGTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Grábner Emil.

Adatok a magyar cukorrépa fajtakérdéshez.

Igen nagy csodálkozással olvastam a „Köztelek” folyó évi 17. számában Manninger G. Adolf cikkét, amelyben a folyó évi 3. számban megjelent közleményemmel kapcsolatban e lapban szokatlan módon támadott meg. Nem követem a cikkíró a személyeskedés terére, csak azt említem meg, hogy a feltűnően terjedelmes cikk végeredményben anélkül ér véget, hogy a „Köztelek” folyó évi 3. számában közölt rövid cikkemnek tárgyilagos tételit érvényteleníteni képes lenne.

Néhány téves állítás is van ebben a nagyon terjedelmes és szenvedélyesen megírt cikkben, amelyeket a történelmi igazság érdekében helyesbítenem kell.

A fenti támadás tárgyát alkotó cikkem nem régen jelent meg, tehát bárki által betekinthező, de annak leglényegesebb részleteit mégis meg kell említenem az alábbiakban, mert ez a félreértések, avagy félremagyarázások elhárítása céljából feltétlenül szükséges.

Ha azt írtam volna ebben a cikkemben, hogy az „E” jellegű, bőventermő cukorrépa-fajták vetőmagjának forgalombahozatalát tiltsák meg hazánkban, akkor a fenti cikk írójának nagy felháborodása és harcias felvoulása érhető lenne. Amde nem ezt írtam, hanem a „Z” jellegű cukorrépa-fajták használatát szintén elítélve, azt írtam, hogy a „Z” jellegű cukorrépa-fajták hazai forgalmának tervbe vett és a támadóim által javasolt hatósági megszüntetése: a magyar cukorrépa-termesztés jövő fejlődése szempontjából igen káros lenne, mert a nitrogéndús talajokon a tömegtermő cukorrépa-fajták minősége, a takarmány-cukorrépének színvonala süllyed. Nem említettem korábban, de figyelemre érdemes az is, hogy az „E” jellegű cukorrépa-fajták között cercospora iránt fogékonyak vannak. Azt is írtam, hogy: „A magyar cukorrépa fajtakérdés sikeres megoldása nem az „E” és „N”, vagy „Z” répa-fajták versenyében, hanem abban rejlik, hogy melyik répa-fajta képes a hazánkban gyakran nagy károkat okozó levélfoltos betegség (Cercospora beticola) kártételének kellő fokában ellenállni.”

Amíg a magyar cukorrépa fajtakérdésnek ez a részlete kellően nem tisztázódik, az erőszakos hatósági beavatkozás javasolása és sürgetése olyan elhamarkodott intézkedéseket juttatna érvényre, amelyek a roméltóleg nem távoli békeévek csaknem biztos közgazdasági küzdelmeiben a magyar cukorrépa-termesztésnek életképességét a tengerentúli és a cukorrépa-termesztésre kedvezőbb éghajlatú országok cukorrépa-termesztési versenyé folytán veszélyeztetnék, mert ez nemcsak a magyar cukorrépa-termesztést, hanem a cukorrépa-termesztést is súlyos rátságba sodorná.

Azt a nagy mezőgazdasági, közgazdasági és állampénzügyi érdeket, amely a magyar cukorrépa-termesztéssel és cukorrépa-termesztéssel kapcsolatos, semmiesetre sem szabad a répa-fajta kérdés túlzottan szélsőséges és erőszakos elintézésével kockára vetni. Annál kevésbé, mert az, hogy a gazda melyik répa-fajtát termeszze, szabad megegyezés tárgya.

Ez volt a fent idézett cikkem egyik lényeges részlete és aki nemcsak a cukorrépa-termesztésünk mostani helyzetét tekinti, hanem az avatott szakemberre kötelező előrelátással a jövő lehetőségeinek kialakulását is képes áttekinteni, annak el kell ismernie, hogy a magyar cukorrépa-termesztés sikeres fenntartása és lehető fejlesztése szempontjából az egyoldalú túlzás egyaránt káros, akár minőség, akár tömegtermő irányban történik az.

A fentiek alapján a korábbi e tárgyú cikkemben elmondottakat minden részleteiben fenntartom, mert azokat a terjedelmes támadó cikkek nem voltak képesek eredményesen megcáfolni.

Manninger G. Adolf fent idézett cikkére egyébként csak a következő megjegyzéseim vannak.

Azt a számítást, hogy az általa vezetett uradalomban végzett cukorrépa fajtakísérletekkel nyert terméskülönbséget az egész ország cukorrépa vetésterületével szorozva sok millió pengős több jövedelmet és hatalmas anyagnyeréséget helyez kiállításba, fantasztikusnak tartom és semmiesetre sem redlisnak.

Ilyen alapon nem helyes kényszerintézkedést javasolni arra, hogy az ott bevált cukorrépa-fajtát más gazdaságok is kényszerítve legyenek természetben, mert számos esetben nem ez, hanem más cukorrépa-fajta adja az adott viszonyok között elérhető legjobb eredményeket.

Úgy látszik, hogy a fenti cikk írója a talaj káros nitrogénhatását nem ismeri és csak az általa vezetett birtok talaja alapján mond e tárgyban véleményét.

A cikkírónak ama állítása, hogy volt idő, amikor én a nagy kísérleti parcellák ellen foglaltam állást, nem helytálló, mert elemi alaptétel, hogy a kis parcellákon végzett kísérletek eredményét a gyakorlati termesztés terére csak akkor célszerű átvinni, ha azt kellő nagyságú kísérleti parcellákon ellenőrizték. Általánosan ismeretes, hogy a nagy parcellákon végzett gyakorlati kísérleteket megbízható eredmények nyérése céljából nem nélkülözhetjük. Ezért azokat sohasem ellenézhettem, hanem számos e tárgyú közléseimben gyakran kifejtettem, hogy milyen esetekben lehet és kell a megoldandó kérdés felderítésére kis és mikor a gyakorlati kipróbálás céljából kellő nagyságú kísérleti parcellákat használni.

A történelmi igazság érdekében említem, hogy a cikkíró az annakidején felmerült búzafajta vitát sem megfelelően említi, mert azt nem én kezdeményeztem, de ennek részleteire nem térek ki, mert ez semmi összefüggésben nincs a cukorrépa fajtakérdéssel.

A nem helytálló megállapításai miatt Villax Ödön dr.-nak a „Köztelek” folyó évi 10. számában közreadott: „Cukorrépa-termesztésünk sürgősen megoldandó feladatai” című közleményével is foglalkoznom kell.

Ez a cikkíró a magyar cukorrépa-termesztés fejlődését úgy állítja be, hogy Cserháti-nak igen értékes, de rajta kívül álló okokból nem sikerült kezdeményezései után évtizedekig nem történt semmi és neki sikerült ezt az ügyet eredményre juttatni.

Nem személyes okból, de ugyancsak a történelmi igazság érdekében említem, hogy a cikkíró hivatali elődje Cserháti után újabb ilyen munkálatokat kezdeményezett. A magyarázó cukorrépa-termesztés akkori szejt saját nemesítésű répa-magját adta ki a termelési körzetében, a hatvani kezdeményezése pedig azért nem fejlődött ki, mert sikerült a német Rabbehtge és Giesecke cukorrépa-termesztő vállalat honi magtermesztését eredményesen megvalósítani.

Igazi fejlődést akkor értünk el, amikor ugyancsak a cikkíró hivatali elődjének — e sorok írójának — javaslata alapján az OMGE növény-nemesítő bizottságának eredményes támogatásával sikerült a korábban vámtmentesen behozott külföldi cukorrépa-magot vámtól kivetetni. A későbbi re-kompenzációs külkereskedelmi forgalom alapján ez az eredmény jelentősen kimélyült. Ezek alapján fejlődött ki a külföldi cukorrépa-termesztő vállalatok magyarországi magtermesztése és nemesítése. A teljesen magyar kezdeményezésű sopronhorpácsi cukorrépa-termesztés is a cikkíró hivatali elődjének működési idején keletkezett.

Ezekhez a tényekhez további magyarázatot fűz-nöm felesleges és éppen úgy feleslegesnek tartom azt, hogy a fentemlített két terjedelmes támadó cikk állításait részletesen letárgyaljam. A „Köztelek” olvasóira bízom, hogy e tárgyban megfelelő véleményét alkossanak.*)

Grábner Emil.

*) A cukorrépa fajtakérdés körül megindult vitát azzal a megjegyzéssel zárjuk le, hogy ebben a kérdésben a Magyar Cukorrépa-termesztők Országos Szövetsége, mint a cukorrépa-termesztő gazdák érdekképviselete már állást foglalt. A szövetség állásfoglalását az 1942/43. évi működéséről szóló jelentés részletesen ismerteti. Szerk.

HIRDESSZEN LAPUNKBANI

MAGYAR MEZŐGAZDÁK ÁLLATÉRTÉKESÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA, BUDAPESTEN

V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. SZÁM

TELEFON: 111-310, 112-914

Sürgőnycim: MEGALER, BUDAPEST

FOGLALKOZIK:

Mindenemű tenyész- és haszonállat vételével és eladásával, beállítási nyag szállításával és beszerzésével, **hizlatási hitelek nyújtásával.**

Gazdátár-adalmi intézmény. Mindenemű állatkezelési tevékenységben lebonnyolítunk. Meghívásra a szakértőnket a helyszínre küldjük.

ÁLLATSZÁLLÍTMÁNYOK CÍMZENDŐK:

BUDAPESTRE: szarvasmarha, borjú- és juhoknál: Budapest - Ferencváros - Marhavásártér

Sertés-eknél: Budapest - Ferencváros - Sertésvásártér

720

*) Cukorrépa, a Növénytermesztők Lapja 1943, 3. és 4. sz.

**) Technik im Zwischenfruchtbau, 1940.

*) Cukorrépa, a Növénytermesztők Lapja 1943, 3. és 4. sz.

**) Technik im Zwischenfruchtbau, 1940.

ÉS ZET.

átadásnak

olaj ny. r. tanár.
 hogy a termés
 hogyan történt a
 gal jó termést
 gross eredményt
 foglalkoztatta a
 yan módszerek
 rni, hogy kevés
 ják.

termesztési és
 összefoglalóan
 ost csak egy-két
 kapcsolatosan
 erietünkkel és a
 sal.

esítése a talaj
 különösen kisebb
 erveket, amelyek
 művelő eszközre
 vetést a talaj
 kisebb gazdákat

erre a gondo-
 sége miatt sok-
 még inkább a
 arát. Azt vélik,
 szerkezet nem
 t, ellenben meg-
 lön időt. Ebben

vetésekor az
 ert növényter-
 Tehát itt a se-
 lákat hozzá kell
 megnagyobbít-
 ak, gépeket sze-

vények vetése-
 kor. Ilyenkor a
 minél előbb a
 nagyon is van
 sének.

már régebben
 b nehézséget a
 b vetőszerkezet
 tivátort, vagy
 aj művelésére
 an szabályozni
 gbe kerüljenek
 ástól függetle-
 ségét. Ugyanis

vagy grubber
 a szerszámok-
 akarja be őket,
 g lehet ugyan
 ott járó rendes
 be, azonban ez
 e és felü-
 s, máskülönben
 a vetés ren-

a vetőgép közé
 gy hogy a cso-
 ganak és olyan
 le a magokat.

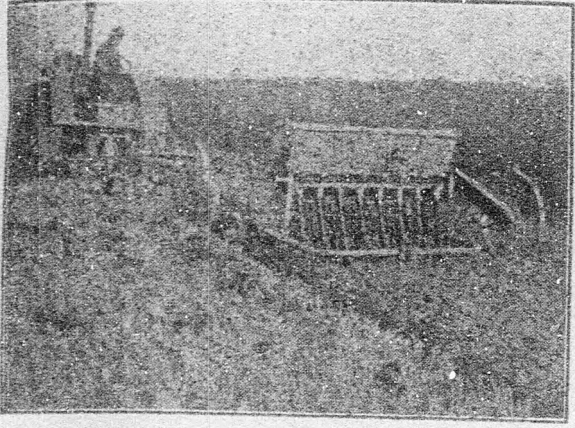
megoldás kuta-
 net szakkörök,
 si területének
 vel is igyekez-
 ket. Sok kísér-
 és eközben jól
 kés hengerek
 engert ki lehet
 el.

ett rendszeres
 gyetemi tanár
 néhány meg-

Lapja 1943, 3. és
 1940.

ESTEN
 ZENDÖK:
 és juhoknál:
 avasáértér
 avasáértér
 70

Mindenekelőtt azzal foglalkozik a munka, hogy a másodtermények termelése milyen munkatorlódásokat okoz. Ezek természetesen a vetéskor és aratáskor mutatkoznak; a vetéskor igen fontos, hogy a gazdaságnak traktora legyen, mivel enélkül a fogatok alig bírják a behordás és tarlóhántás egyidejű munkáját, ha nagyobb területen kell a földet a másodtermény számára előkészíteni. Ezenkívül nagy jelentősége van a traktoros aratógépeknek, gumikereke kocsinak abban, hogy a munkálatokat gyorsan teljesíteni lehessen. A vizsgálatok során kísérletek történtek vetőszerkezetes hántókével, tárcsával és kultivátorral és az említett hántóke után akasztott porhanyító vetőszerkezettel.

23. sz. kép. Traktor, hántóke és porhanyító vetőgép összekapcsolása.

A munka minőségéről az ismeretes tapasztalatokat említi a jelentés, amelyekről már az előbbiekben is szóltunk és kiemeli a porhanyítóhengeres gép jó tulajdonságait. A vontatáshoz szükséges erő, ha a munka mélysége 8-10 cm, 1 m szélességre legkisebb a tárcsa alkalmazásakor, 192 kg, a grubber ellenállása valamivel több, 294 kg, a hántókének pedig 309 kg kellett, tehát a legtöbb; a porhanyító vetőgép vontatásához még 180-220 kg erő kell, de a munka minősége a jelentés véleménye szerint bőven kárpótolja a nagyobb vonóerőért.

Ezután a talajműveléshez és vetéshez szükséges munkák mennyiségével foglalkozik a jelentés és megállapítja, hogy 115 m széles kombinált hántóke és vetőgép munkája kb. feleannyi időt kíván, mint a részletekben végzett munka (hántás ekével, borona, vetés, stb.), a 250 m szélességben dolgozó kombinált tárcsa és vetőgép, vagy grubber és vetőgép csak kb. egy negyedannyi időt kíván.

A munka végrehajtása többféle lehet aszerint, hogy milyen gépei vannak a gazdaságnak. Ha van a gazdaságnak kardancuklóval kapcsolt traktoros aratógépe (ennek szélessége 8 láb szokott lenni) és még egy erősebb traktora a hántóvető eszközök vontatására, akkor folytonos munka lehetséges. Az aratógép után közvetlenül halad a hántóvetőszerkezet, tehát az aratógép a kévéket a már elvetett tarlóra veti. Ekkor a vetés azonnal követi az aratást.

A termések eredményeinek adatai szerint a rendes módszer szerinti külön talajművelés és vetés után nem volt általában több a termés, mint a kombinált gépek után, ámbar az előbbi módszer sokkal több munkát, időt kíván. Az eredmények erősen ingadozóak és nem szólnak döntően egyik módszer javára sem. A kísérletek nagy számában volt a porhanyító gép munkája a legeredményesebb.

Az említett munka foglalkozik még a munka mélységének hatásával a másodtermény gyökereinek fejlődésére. Számos helyen megfigyelték, hogy a sekélyen művelt földeken a gyökerek, így különösen az édes csillagfűrt gyökerei a laza részben áthatolva elgörbültek és rendellenesen fejlődtek. Ahol 8 cm-nél mélyebb volt a művelés, ez a hiba már alig jelentkezett, de a csillagfűrtöt ilyen mélyre nem célszerű vetni, tehát ajánlatos a porhanyító géppel dolgozni.

Tekintve azt, hogy a mi éghajlatunk miatt a másodtermények természetesen különösen nagy jelentőségű a talaj nedvességének legjobb kihasználása, tehát törekedni kell arra, hogy a termés letakarítása után a mag minél rövidebb idő alatt a földbe kerüljön, fontosnak vétem foglalkozni ezzel a kérdéssel is és az erre a célra legjobban megfelelőnek látszó eszközt, egy talajporhanyító vetőgépet szereztünk. Gépünk a Künzel grosspostwitz gyártól való, szerkezete a képeken látható.

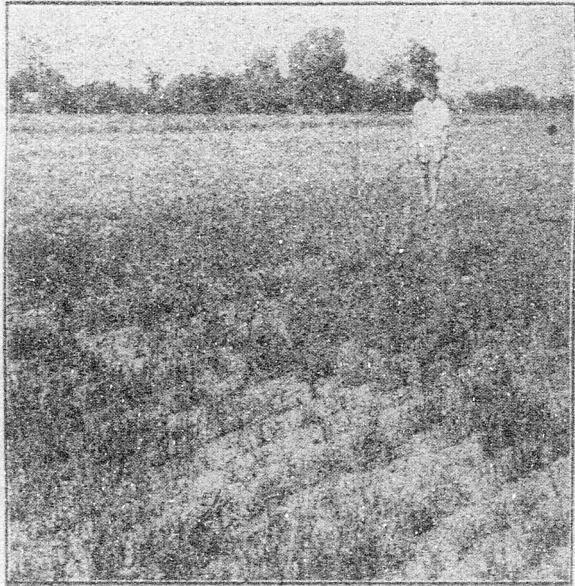
A gépet erős acélesőből való keret tartja, ebben csapágyazták a három öntöttvasból készült tuskés hengert, amelyek felett van a vetőszerkezet. A vetőelemek tolókorongosak, nálunk éppen ezt ritkábban szokták használni, de bizonyára nem okozna nagyobb gondot kicserélésük

merítővályúval, vagy más szerkezettel. A vetőtengelyt egy hátranyúló csuklós karra tett kapaszkodós kerék láncos áttétellel forgatja; a kerék és vetőtengely között igen ügyesen szerkesztett kapcsoló van, amit a traktor vezetője egy kötél meghúzásával be- és kikapcsolhat. A vetőtengelyt egy piros-fehérre festett laposkát is mozgat, ennek bökölő mozgása jelzi a vezetőnek, hogy a vetőszerkezet jár.

A gépet az eke után láncsal lehet kapcsolni. A kapcsolást persze úgy kell készíteni, hogy a vetőszerkezet a már szántott földbe vesse a magot és a porhanyítóhengerek vízszintesen legyenek. A gép munkájának legnagyobb szélessége természetesen nem növelhető, erre gondolni kell a gép választásakor.

Gépünkkel tavaly nyáron két alkalommal muhart vetettünk. Működése jó volt, a talaj előkészítése és a vetés valóban elvégezhető egy munkamenetben. A szántás rögeit jól elaprózzák a tuskés hengerek, úgyhogy a muhar apró magját is sikerült egyenletes, kis mélységbe vetni. A vetés elég rendesen kikelt, mint a képen látható, bár nagy volt a szárazság, hiszen a vetés (július 26-a) és a felvétel (augusztus 21-e) között csak egyszer, augusztus 7-én volt kevés, 12 mm-es eső. A csatlakozó sorok távolsága nem tartható olyan pontosan, mintha külön történnék a vetés, de ez bizonyára nem jelent különösebb hibát. Egyik táblán trágyát is szántottak alá, ez helyenkint torlódásokat okozott, ahol a trágyában több el nem korhadt rész volt.

A gép vontatására szükséges erőt is megmértük, azt találtuk, hogy 215 kg volt; mivel a gép a kb. 130 cm szélességen dolgozott, 1 m-en az ellenállás 165 kg. Ha 25 lóerős traktorunk van, ennek vonóereje 42 km/ó sebességgel 835 kg, ebből levonva a porhanyító vetőgép ellenállását, 215 kg-ot, marad 620 kg a szántásra. Közepes talaj ellenállása 40 kg/dm² körül van, vagyis a 620 kg húzóerővel 620:40=15,5 dm² barázdát, vagyis 130 cm szélességben kb. 12 cm mélyen szánthatunk. Hasonlóképpen elvégezhetjük a számítást más nagyságú traktorral is és más ellenállású talajra, azonban valószínű, hogy kötöttebb talajon a porhanyító hengerek ellenállása is nagyobb valamivel.

35. sz. kép. Muharvetés, porhanyító vetőgép után.

Kétségtelen, hogy ezzel az eszközzel a munka igen gyors, a legrövidebb idő alatt a tarlóba lehet juttatni a magot az aratás után, ami a nedvesség, kedvező időjárás jó kihasználásában feltétlenül sokat jelent. A magot jó vetőgépbe, a kellő mélységbe lehet vele juttatni. Véleményem szerint igen hasznos eszköz ott, ahol kihasználása megfelelően biztosítva van.

Törvények és rendeletek.

Rovatvezető: Mutschelbacher Emil dr.

I. Adók és illetékek.

A mezőgazdasági kamarai illeték felemelése.

Az április 30-án kintott 1620. M. E. számú kormányrendelet a mezőgazdasági kamarákról szóló 1920. évi XVIII. t.-c. 48. §-ának (1) bekezdését, valamint az 1937. évi XVII. t.-c. 16. §-ának (2) bekezdését akként módosítja, hogy 1944-től kezdve a mezőgazdasági kamarai illeték az említett jogszabályokban megjelölt állami adóknak (földbirtokosokra és földhaszonbérletre a földadó, haszonbérletre a haszonbérlet utáni kereseti adó, mezőgazdasági mellékipari üzemek és mesterséges halastavak után az általános kereseti adó, gazdaságokra nézve az alkalmazotti kereseti adó, mezőgazdasági termelési, értékesítési és fogyasztási szövetkezeteknél pedig a társulati adó alapján) 6%-a.

A kamarai illetékből származó jövedelem 1/2 része azt a mezőgazdasági kamarát illeti, amely azt kive-

tette, azonban ebből az Országos Mezőgazdasági Kamarába az 1937. évi XVII. t.-c. 19. §-a értelmében tagküldésre jogosított mezőgazdasági szövetkezetek által fizetett kamarai illeték 1/2 részét az Országos Mezőgazdasági Kamarának kell átadni. A kamarai illetékből származó jövedelem 1/2 részét a földművelésügyi miniszter az egyes mezőgazdasági kamarák illetékbevételei között mutatózó elterelések kiegyenlítésére, valamint az Országos Mezőgazdasági Kamara és területi mezőgazdasági kamarák költségvetési hiányának és egyéb szükségleteinek fedezésére fordítja.

A visszacsatolt keleti és erdélyi területen a mezőgazdasági érdekképviselői ellátására vonatkozó 1940. évi 8400. M. E. számú kormányrendelet 3. §-át a rendelet akként módosítja, hogy a visszacsatolt keleti és erdélyi területen is 6%-ra emelkedik a mezőgazdasági érdekképviselői illeték, az Állami földadó, illetőleg a haszonbérlet után 5%-kal számított általános kereseti adó

34. sz. kép. Az eke után maradt hantokat a porhanyító kitűnően elaprózza.

alapján. Az említett területekre vonatkozóan az EMGE a mezőgazdasági kamarákkal azonos tekintet alá esik.

A vagyonválságbuza májusi ára.

A 135.455. számú pénzügyminiszeri rendelet a mezőgazdasági ingatlanok vagyonválsága fejében fizetendő búza árat a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg május havára métermázsánként 40 pengőben szabta meg.

IV. Hivatalügy.

A postatakarékpénztári betétkönyvekre rövid úton teljesíthető visszafizetések legmagasabb összege.

A pénzügyminiszter 970. számú rendeletével május 1-től fogva a postatakarékpénztári betétkönyvekre a közvetítő postahivatalok által rövid úton teljesíthető visszafizetések legmagasabb összegét egyenként 200 pengőben állapította meg.

V. Honvédelem.

Körrendelet az 1914-18. évi világháborús katonai iratok rendezéséről.

A hivatalos lap április 29-i száma melléklet gyanánt közölte a honvédelmi miniszter 737.719. számú körrendeletét, az 1914-18. évi világháborús katonai iratok rendezése, az egykorú katonai szolgálati idő, elért rendfokozatok és veszteségek igazolása, valamint az állománytesteknél még hiányzó egykorú katonai anyakönyvi lapok beszerzése céljából. A honvédelmi miniszteriumban ugyanis tömegesen érkeznek még mindig kérvények, melyek az említett adatok igazolását kérik. Ezért a honvédelmi miniszter utasítja az összes honvédségi szerveket annak megállapítására, rendelkeznek-e olyan irattal, melynek őrzésére kötelesek? Nevezetesen a volt honvédségi és közös hadseregbeli alakulatok állományába tartozott egyének személyi iratai, a jelenlegi honvédkiegészítő, továbbá a járási és megyei városi leventeparancsnokságok, felülvizsgálati iratai a honvéd hadtestparancsnokságok, katonai kórházi irattal, az első világháborúban működött polgári és katonai egészségügyi intézetek jogutódai, ilyenek hiányában a honvédelmi minisztérium 22/v. osztálya őrzi. Ha valamely honvédségi szerv iratkezelésében ilyen természetű iratanyagot talál, köteles azt az őrzésére hivatott szervnek azonnal elküldeni s erről folyó évi június 30-ig a honvédelmi miniszteri 22/v. osztálynak jelentést tenni. A 20 kg-nál súlyosabb iratesomagokat vasúton, a 20 kg-on aluli esomagokat postán kell küldeni. Azok a szervek, amelyek az iratanyagot megkapták, azonnal tartoznak megállapítani, hogy az hozzájuk tartozik-e? Ha nem, akkor a helyes címre továbbítják, ha pedig igen, akkor az iratanyagot három csoportra osztva, abc-sorrendben rendezik, mégpedig külön az anyakönyvi lapokat ezredenként csoportosítva, külön a felülvizsgálati iratokat és külön a kórházi iratokat. Az iratok elrendezésének folyó évi július végéig be kell fejeződnie s ezután az őrzéssel megbízott parancsnokságok tartoznak a hiányzó iratok pótlását megkísérelni. A meglévő iratok alapján a régi katonai őrzésére hivatott katonai parancsnokságok, hatóságok és intézetek a hozzájuk forduló polgári hatóságoknak tartoznak igazolást kiállítani a mult háborúbeli törődöttségekről és veszteségekről, valamint a hadirokkantakra vonatkozó adatokról.

A légitámadásokkal kapcsolatos kiürítés céljára közúti fogatos szállításközlekedés igénybevétele.

A május hó 2-án kiadott 450. számú belügyminiszeri rendelet értelmében honvédelmi szolgáltatás című ideiglenes használatra igénybe lehet venni azokat a közúti, személy- vagy teherszállításra alkalmas fogatos járóműveket, valamint honvédelmi munkakötelezettség

címén az említett fogatos szállítóeszközök hajításához és a szállítóeszköz csoportok vezetéséhez és irányításához szükséges kísérő személyeket, mégpedig a légítámaszok következtében hajléktalanná vált, valamint a hatóságilag elrendelt légtámasz kiürítés folytán kitelepítésre kerülő személyeknek és máhálknak, úgyszintén közhivataloknak és más közérdekű hajléktalanná vált intézményeknek a részükre hatóságilag kijelölt felvevő területen fekvő új szállásukra való elszállítás céljából. Az ilyen szállítóeszközöknek ideiglenes használatra való igénybevétele iránt a légtámasz kiürítési kormánybiztos rendelkezik a közszéki eljárással, városokban a polgármester fogatosítja. A fogatos szállítóeszközök közül elsősorban olyanokat kell igénybevenni, amelyeket nem jelöltek ki előre a honvédség részére. A honvédség céljára való igénybevétel alól mentesnek nyilvánított állapotok és fogatos járműveket az újabb rendelet alapján sem lehet igénybe venni. Az igénybevételeiről arra kell törekedni, hogy az lehetőség szerint az érdekeltek arányos megterhelése mellett történjen.

A szolgáltatásra kötelezettek az igénybevételek szállítóeszközök a kormánybiztos rendelkezésének megfelelően felszerelve tartoznak a kijelölt átadási helyen és a kitűzött időpontban előállítani és jókarban átadni. Ugyanakkor tartozik jelentkezni a honvédelmi munkakötelezettség címén igénybevételek és kirendelt kísérő személyzet is. Ha az igénybevételek fogatolt szállítóeszköz birtokosa honvédelmi munkára köteles, személyesen tartozik fogatolt hajtatni, de jogosult maga helyett olyan alkalmas helyettesítést állítani, aki honvédelmi munkára kötelezhető. Ha ilyen helyettes nincs, a hatóságnak kell a honvédelmi munkára kötelezettek sorából kocsist kirendelni. Ha az igénybevételek előreláthatólag 48 óránál hosszabb időre terjed, a szállítóeszközök átvételének és visszaadásának bizottságilag kell történnie. Az igénybevételek állapotok, járművek és felszerelési tárgyak értékét a bizottság becsüli meg az átvétel alkalmával és vezeti be az igénybevételek névjegyzékbe.

A honvédelmi szolgáltatások igénybevételeitért térítés jár. A térítés napi összegét a rendelet pengőben a következőképpen állapítja meg:

lezésére irányul, a miniszteri biztos indokolás nélkül elutasítja.

A légtámasz elmozdításához szükséges zárolt nyersanyag- vagy felgyártmány-anyagigényléseket az erre a célra rendszeresített nyomtatványon a honvédelmi minisztérium 36. osztályához kell benyújtani.

A légtámasz elmozdítás időpontjának új szabályozása.

A 121.600. számú honvédelmi miniszteri rendelet értelmében május 1-től 21-ig bezárólag a magánvilágítás elmozdítását az ország egész területén 21 óra 30 perckor, május 22-től július 2-ig pedig 22 órakor kell végrehajtani és az elmozdítás május 14-ig hajnali 4 óra 30 perckor, május 15-től július 2-ig pedig hajnali 4 óráig tart. Az elmozdítás időpontja előtt, de a világítás meggyújtása után bekövetkezett légítámasz, vagy légiridő esetén a teljes elmozdítást azonnal végre kell hajtani.

VI. Közellátás, anyaggazdálkodás.

Elszereződött mezőgazdasági eselések és munkások kenyér- és lisztellátásának biztosítása.

A közellátásügyi miniszter 507.500. szám alatt április hó végén közzétett intézést valamennyi közellátási kormánybiztoshoz, amelyben utalt arra az 1943 december 23-án kiadott 543.300. számú körrendeletére, amelynek értelmében további rendelkezésig meg kellett szüntetni a kenyérgabona kiutalását a tőgazdaságokban alkalmazott szegődmenyes (konvenció) eselések, valamint a szántóföldi és szőlőgazdaságokban alkalmazott szegődmenyes eselések és időszakai munkások, továbbá a szőlőjének megművelésében testi munkájával rendszeresen résztvevő, más kereseti forrással nem rendelkező szőlőbirtokos ellátására.

A közellátásügyi miniszter most ezt a körrendeletét hatályon kívül helyezte, mivel nagyon sok gazdaság nem fedezte a multévi 535.900/V. sz. rendelet alapján 1943 augusztus-december havi kenyérgabona-szükségletét és emiatt most nem tudja kimérni szegődmenyes eselédei és időszakai (sommás) munkásai liszt- és ke-

nyénység sommás munkavállalónként nem haladhatja meg a havi két métermázsát, illetőleg az egész évi tíz métermázsát kenyérgabonát. Ezt a kenyérgabonamennyiséget is csupán abban az esetben szabad kiutalni, ha a gazdaság azt a munkavállalókkal kötött munka bérszerződés értelmében folyó évi augusztus 1. előtti köteles kiszolgáltatni.

4. Az élelmezéssel szerződött időszakai (sommás), valamint aratómunkások liszt- és kenyérellátásának biztosítása céljából kenyérgabona-kiutalásban részesíthető az a szántóföldi és szőlőgazdaság, amely az a célra szükséges kenyérgabonamennyiséget megtermelni, vagy kiutalás útján eddig megszerezni nem tudta. Kiutalható az a kenyérgabonamennyiség, amelyikből az élelmezéssel szerződött mezőgazdasági munkások ellátására felhasználható havi 25 kg-os finomliszt- és kenyérliszt-fejadag előállítható, de ez a mennyiség munkavállalónként nem haladhatja meg a munkabélepés napjától folyó évi július 31-ig terjedő időre a havi 36% kenyérgabonát.

5. Dohánykertészei és azok hozzátartozói liszt- és kenyérellátásának biztosítása céljából kenyérgabona-kiutalásban részesíthető az a szántóföldi gazdaság, amely a dohánykertészek szükségletének fedezésére szükséges kenyérgabonát saját terméséből, vagy az e díj esetleg kiutalt kenyérgabonából kiadni nem tudja. Ilyen esetben a dohánykertész által folyó évi július 31-ig még megöröklhető kenyérgabonamennyiség utalható ki, amely nem haladhatja meg az április 1-től július 31-ig megöröklhető havonként és fejenként 20 kg összesen tehát 80 kg kenyérgabonamennyiséget.

6. Az a szőlőbirtokos, aki szőlőjének megművelésében testi munkával rendszeresen résztvevő és más állandó kereseti forrással nem rendelkezik, valamint az az 5 kat. holdnál nem nagyobb szántóterületen gazdálkodó dohánytermelő, aki gazdaságában rendszeresen végez testi munkát és a mezőgazdasági munkán kívül más kereseti forrással nem rendelkezik, továbbá háztartásának egész évi kenyérgabonaszükségletét megtermelni, mezőgazdasági munkával megkeresni vagy kiutalás útján eddig megszerezni nem tudta, szintén részesíthető kenyérgabonakiutalásban. Mégpedig kiutalható a szőlőbirtokos, illetőleg dohánykertész által folyó évi július 31-ig megöröklhető kenyérgabonamennyiség, azaz fejenként április 1-től számítva legfeljebb 80 kg kenyérgabona. A kiutalásra kerülő kenyérgabona ellenében a közellátási kormánybiztosok csak abban az esetben fogadhatják el borkat, épületfűtést, vagy tüzfűtést beszolgáltatásra való felajánlását, ha a kiutalásban részesített gazdaság nem gazdálkodik szántóföldi és a multévi 190.500. számú közellátásügyi miniszteri rendelet I-III. mellékleteiben felsorolt termények vagy termékek egyikevel sem rendelkezik. Szántóföldi gazdaság beszolgáltatási kötelezettségét mindenestre növelni kell a kiutalt kenyérgabonamennyiség büzgyegységével. Ezenkívül megjegyzi a miniszteri rendelet, hogy a felsorolt gazdaságok közül csak azok részesíthetnek kenyérgabonakiutalásban, amelyek szabályszerűen elszámolnak kenyérgabonatermésükkel, illetőleg a kiutalás útján birtokukba jutott kenyérgabonával és igazolják, hogy azt az érvényben lévő közellátási rendeletek szem előtt tartása mellett használták fel. Az olyan szőlő- és erdőgazdaságok, amelyek a multévi 535.900/V. K. M. számú rendelet alapján már részesült kenyérgabonakiutalásban, de mindezekig nem szolgáltatták be az annak ellenében felajánlott bort, illetőleg tüzfűtést vagy épületfűtést, kenyérgabonakiutalásban részesíteni nem szabad. Gyümölcs- és kertgazdaságok, valamint az olyan gazdaságok részére, amelyek a kiutalásra kerülő kenyérgabona ellenében a multévi 100.800. K. M. számú rendelet I-III. mellékleteiben felsorolt termények vagy termékek valamelyikét, illetőleg bort, fát vagy halat beszolgáltatni nem tudnak, kenyérgabonakiutalásban nem részesíthetők. Ellenben hozzájárult a közellátásügyi miniszter ahhoz, hogy a gyümölcs- és kertgazdaságban alkalmazott szegődmenyes eselések és időszakai munkások közül a 16-60 éves férfiak kerti munkában eltöltött idejük alatt a nehéz testi munkásokat megillető kenyérpótejadagban részesülhessenek éppen úgy, mint azok a birtokosok, vagy kertészek is, akik gyümölcsösök, vagy kertjük megművelésében testi munkával tényleg résztvevők és más foglalkozásuk, illetve kereseti forrásuk nincs.

A nehéz testi munkásokat megillető kenyérpótejadagra való igényjogosultságot a gazdaság helye szerint illetékes közszéki eljáróság, a munkaadó, illetőleg a gyümölcsös vagy kertész birtokosának bejelentése alapján állapítja meg, aki a munkaviszony megszűnését is köteles haladéktalanul bejelenteni. A nehéz testi munkásokat megillető kenyérpótejadag a gyümölcsös és kertbirtokosok részére csak az április 1-től november 30. közti időre engedélyezhető.

A gyümölcs- és kertgazdaságokban alkalmazott munkások, valamint a gyümölcsösök, kertjük megművelésében testi munkával résztvevő birtokosok kenyérpótejadagjuk helyett a megállapított kenyérlisztadagot és kenyérlisztadagot havonta előre is megvásárolhatják.

Amennyiben kenyérgabonakiutalása ellenében bor beszolgáltatására köteleztetett valamely szőlőgazdaság, tartozik a bort folyó évi július 31-ig bezárólag a Magyar Szőlőgazdák Országos Borértékesítő Szövetségének (Budapest, VI., Eötvös-utca 25.) megvételre felajánlani, amely a felajánlott bort legkésőbb folyó évi augusztus 31-ig köteles átvenni.

A közellátási kormánybiztosok az általuk a rendelet alapján kiutalt kenyérgabonamennyiségekről tartoznak az illetékes közellátási felügyelőségeknek nyilvántartást vezetni s ennek zárlati eredményét havonként a közellátásügyi minisztériumnak a multévi 541.000. számú körrendelettel rendszeresített kimutatásban jelezni.

	Budapest és környékén*)		Thj. városokban		Megyei városokban		Községekben	
	nehéz	könnyű	nehéz	könnyű	nehéz	könnyű	nehéz	könnyű
	járómű után		járómű után		járómű után		járómű után	
Két ló használatáért	14	11	11	8	8	7	7	6
Járómű és szerszám használatáért	8	6	6	4	4	3	4	3
Két ló takarmányozásáért	22	15	17	13	13	10	11	9
Hajtó (kísérő) személy után 48 óránál nem hosszabb igénybevétel esetén	14	14	12	12	10	10	8	8
Hajtó (kísérő) személy után 48 órán túl	7	7	6	6	5	5	4	4

*) Budapest környékéhez számítandó városok (községek): Albertfalva, B. kármegyér községhez tartozó Csillaghegy, Budafok, Cinkota, Csepel, Kispeszt, Mátyásföld, Pesiszentzserébet, Pestszentlőrinc, Pestújhely, Rákospalota, Rákosszentmihály, Sashalom, Újpest.

Négy óránál rövidebb igénybevétel esetében a fenti térítési díj negyedrészt, 4-8 órai igénybevétel esetében felét, 8 órán túli igénybevétel esetében pedig a teljes térítési összeget kell kifizetni. Az igénybevétel a kijelölt gyülekezési helyen az átvételi bizottságnak történő átadással kezdődik és a visszaadással ér véget. Az igénybevett állat 48 óráig terjedő időre szóló takarmányozásáról az állat birtokosa külön díjazás nélkül köteles gondoskodni, azontúl pedig térítési díj ellenében gondoskodhatik a takarmány-szükségletéről. A hajtó vagy kísérőszemélyzet maga köteles élelmezéséről gondoskodni 48 órán át, ezentúl pedig, úgyszintén a járművek karbantartásáról, az állatok esetleges gyógykezeléséről és patkolásáról az a közszéki vagy város tartozik gondoskodni, amelynek területén az igénybevételek szállítóeszközök és a hajtó személy munkát teljesít.

Az igénybevétel tartama alatt keletkezett a nem a rendeltetésszerű használat folytán előállott értékesültségért, kopásért vagy kárért a szállítóeszközök visszadása alkalmával kell a szállítóeszköz tulajdonosának kártérítési igényét az átvételi bizottságnál vagy az igénybevételek fogatosító hatóságánál bejelenteni. A rendeltetésszerű használat következtében előállott kopásért, valamint az igénybevétel folytán keletkezett haszonvesztésért kártérítés nem jár. A károsultnak jogában áll a bizottságtól, illetve a hatóságtól saját költségre szakértő meghallgatását kérnie.

Hol kell igényelni a légtámasz építkezéshez szükséges anyagokat.

A hivatalos lap április 30-án közölte a honvédelmi miniszter 130.000. számú hirdetményét, amely szerint a második légtámasz csoportba sorolt építmények és egyéb vagyontárgyak, valamint a harmadik légtámasz csoportba tartozó építmények (lakóházak, házcsoportok és egyéb épületek) és egyéb vagyontárgyak légtámasz építkezéséhez szükséges anyagokat a munkálatokkal megbízott vállalkozónak az óvóhelyépítés miniszteri bizottságtól: Budapest, VI., Andrásy-út 23. kell igényelni. Az olyan anyagigénylést, amely óvóhelytervezésre ki nem jelölt személy által készített terv kivite-

nyelvéllátásához szükséges kenyérgabonát, ami pedig a mezőgazdasági munka zavartalan folytatását veszélyezteti.

Ezért felhívta a közellátásügyi miniszter a közellátási kormánybiztosokat, hogy a szegődmenyes eselédek és időszakai munkások ellátására kenyérgabonakiutalást igénylő szántóföldi, szőlő-, erdő- és tőgazdaságok kérelmét újból bírálják el a multévi 535.900/V. számú körrendelet alapján és indokolt esetben utalják ki részükre a szükséges kenyérgabonát. Ennél a kiutalásnál általában azt kell szem előtt tartani, hogy a jogosított kereskedőkhöz beszolgáltatott kenyérgabonamennyiség elsősorban az ország ellátatlan lakosságának kenyér- és lisztellátására, nem pedig a mezőgazdasági üzemek által szerződésileg kikötött kenyérgabonajárandóságok fedezésére szolgál. Ezért a kenyérgabona kiutalását igénylő gazdaságok kérvényeinek elbírálásánál a következő irányelveket kell szem előtt tartani:

1. Szegődmenyes (konvenció) gazdasági eselédjei szerződésben kikötött (hatóságilag megállapított) természetbeni kenyérgabonajárandóságának fedezésére az a szántóföldi gazdaság részesíthető kenyérgabonakiutalásban, amelyik több kenyérgabonát szolgáltatott be a gazdálapján beszolgáltatásra előírt kenyérgabonamennyiségnél. Az e címen kiutalható kenyérgabonamennyiség semmiesetre sem lehet több, mint amennyit a gazdaság többbeszolgáltatása kitesz.

2. Kenyérgabonakiutalásban részesíthető szegődmenyes eselédeknek s ezek hozzátartozóinak lisztrel és kenyérral való ellátása érdekében az a szántóföldi, szőlő-, erdő- és tőgazdaság, amely a eselédek háztartási szükségletének fedezésére szükséges kenyérgabonát bármilyen oknál fogva megtermelni, vagy kiutalás útján ezeideig megszerezni nem tudta. A kiutalható kenyérgabonamennyiség nem haladhatja meg a szegődmenyes eselédek által folyó évi április 1-től július 31-ig bezárólag még megöröklhető kenyérgabonamennyiséget.

3. Időszakai (sommás) munkások természetbeni munkabérének biztosítása céljából kenyérgabona-kiutalásban részesíthető az a szántóföldi és szőlőgazdaság, amelyik a szükséges kenyérgabonát bármilyen oknál fogva megtermelni, illetőleg kiutalás útján ezeideig megszerezni nem tudta. A kiutalható kenyérgabona-

Kenyérgabonából kiadott arató- és eséplőrész beszámítása a munkásszerződések késedelmes bemutatása esetében.

Az OMGE több felmerült esetről kifolyólag felterjesztésben kért a közellátásügyi minisztertől intézkedést arra nézve, hogy a munkásszerződéseknek az előírt határidő után történt bemutatása esetén minő eljárást kövessenek a közellátási felügyelőségek a kenyérgabonából kiadott arató- és eséplőrész beszámítása tekintetében?

A közellátásügyi miniszter 209.690/II. a. szám alatt most értesítette az OMGE-t, hogy a szóbanforgó kérdésre vonatkozóan valameny közellátási felügyelőséghez az alábbi rendelkezést adta ki:

Több esetben előfordult, hogy egyes gazdálkodók az arató és eséplőrész munkásszerződéseket, illetőleg a mezőgazdasági idénymunkásokkal kötött szerződéseket elmulasztották 1943. június 15-ig a nyilvántartó hatóságoknak bemutatni s a bemutatás csak a megállapított határidő után elkésve történt meg. A fennálló rendelkezések értelmében ilyen esetben a nyilvántartó hatóság a kenyérgabonából kiadott arató- és eséplőrész, illetőleg a szerződéses idénymunkásoknak kimért kenyérgabonát nem számíthatja be a gazdálkodó beszoállítását kötelezősége teljesítésébe.

Tekintettel arra, hogy a munkásszerződések késedelmes bemutatása egyes esetekben a gazdálkodó önhibáján kívül történt és így máltánytalan lenne, ha a gazdálkodót emiatt sérelme érné, a közellátásügyi miniszter körrendeletében utasította valameny közellátási felügyelőséget, hogy azokban az esetekben, amikor a szóbanforgó munkásszerződések bemutatása a megállapított határidő után történt ugyan, de a késedelmet a körülmények indokolják, úgy a kenyérgabonából kiadott arató- és eséplőrész, illetőleg a szerződéses mezőgazdasági idénymunkásoknak kimért gabonát számítsák be a fennálló rendelkezéseknek megfelelően a gazdálkodó beszoállítását kötelezősége teljesítésébe, illetőleg intézkedjenek saját hatáskörükben a beszámítás iránt. A munkabér emiatt kimért kenyérgabona csak abban az esetben nem számítható be utólagosan, ha a gazdálkodó a munkásszerződést az előírt határidő után mostanáig sem mutatta be, vagy pedig ha a szerződéses idénymunkásoknak kimért kenyérgabona mennyiségét a munkavállaló lakóhelye szerinti községi előjárásának, illetve polgármesternek nem jelentette be.

A Hűvelyesforgalmi Központ megszüntetése.

A 107.300. sz. közellátásügyi miniszteri rendelet a múltévi május 29-i 107.500. K. M. számú rendelettel szervezett Hűvelyesforgalmi Központot április 21-vel megszüntette és a hatáskörébe tartozó áruk megvásárlásának és felhasználásának irányítását, forgalmuk ellenőrzését és a megvásárolt készletek nyilvántartását a Gabonaforgalmi Központ ügykörébe utalta.

Egyes készbőrök előállításának szabályozása és a bőrtalp felhasználása nélkül készíthető lábbelfajtajáról szóló rendelet hatálybalépésének felfüggesztése.

A bányagazdálkodási kormánybiztos 2428. számú rendeletével újonnan megállapította, hogy milyen műeszközanyagokat szabad a bányagazdálkodás felhasználni s kimondta, hogy a szulfid lúg használata a bőrkészítés bármely fázisában tilos. A rendelet ezenkívül pontosan megállapítja, hogy a bőrgyárak miként kötelesek eljárni növényi eredetű bőrök előállításánál, továbbá, hogy miképpen kell a talpbőröket előállítani, s hogy a közellátás céljára felhasználható talpbőrök milyen követelményeknek kell megfelelnie.

Közöltük, hogy a hivatalos lap folyó évi április 9-i számában közzétett 14.900. számú közellátásügyi miniszteri rendelet állapította meg a bőrtalp felhasználása nélkül készíthető lábbelfajtajakat, valamint azok legmagasabb árát. Április 21-én azonban a közellátásügyi miniszter 26.381. számú rendeletet adott ki, amely az említett közellátásügyi miniszteri rendelet hatálybalépését további rendelkezésig megszüntette.

Talpbőr- és ruhaneműjuttatásban részesülnek a jó selyemtenyésztők.

A kormány a selyemhernyótenyésztéssel foglalkozó lakosság érdekeit messzemenően figyelembe véve, a selyemgubó beváltási árát, miként az elmúlt évben, úgy az idei évre is a következőképpen állapította meg: I. osztályú kilogrammja 20 kg-ig 5 pengő, azonfeüli 7 pengő, II. osztályú kilogrammja 2.50 pengő, III. osztályú kilogrammja (hulladék) 0.30 pengő.

Mivel a selyemhernyótenyésztés napjainkban honvédelmi szolgálatot jelent, továbbá, hogy éppen a selyemtenyésztéssel foglalkozó falusi lakosságnak elsősorban ruhaneműre, textilneműre és lábbelire van szüksége, a kormány külön jutalomban részesíti azokat, akik a selyemtenyésztésben való fokozottabb részvételükkel az ország különleges érdekeit szolgálják.

Ezért minden egyes olyan tenyésztő, aki több elsőosztályú gubót termel, mint az elmúlt évben, az új tenyésztők közül pedig azok, akik legalább 10 kg I. osztályú gubót termelnek, jogot nyernek arra, hogy a gubóbevéltől állomáshoz legközelebb eső Hangya-üzletben, kizárólag a selyemtenyésztők részére kiutalando készletből hatóságíron egy pár cipőre való valódi talpbőrt vásároljanak. A M. Kir. Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség a beváltáskor kiadandó utalványokon pedig feltünteti, hogy a talpbőr vásárlására jogosított selyemtenyésztők a talpbőrön kívül még milyen nehezen beszerezhető közszükségleti cikkeket vásárolhatnak.

A kis selyemhernyót és a tenyésztéshez szükséges papíros tenyésztők ingyen kapják. Az etetéshez szükséges eperfalombot a közutakon és köztereken, utóbban álló eperfákról a tenyésztők minden korlátozás

nélkül ingyen szedhetik. A tenyésztésre vállalkozók mielőbb jelentkezzenek a községi selyemtenyésztési felügyelőnek, akinek nevét és lakcímét a községi előjárásnál meg tudhatják. Akik még nem tenyésztettek, a kikeltől részletes tájékoztatót és kiiktatást kapnak.

VII. Munkaügyi rendeletek.

A gazdasági munkavállalók és a gazdatisztek kötelező biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosítása és kiegészítése.

A hivatalos lap április 30-i számában két nagyfontosságú és messze terjedő szociális jelentőségű kormányrendeletet jelent meg, amely a mezőgazdasági társadalombiztosítás körében a szociális gondoskodást újabb néprétegekre terjesztette ki, emeli az egyes szolgáltatásokat és a szolgáltatásokra vonatkozó jogosultság méltányosabb megállapítását rendeli el. A két nagyfontosságú kormányrendeletet az alábbiakban egyenként és részletesen ismertetjük.

Az 1640. M. E. számú kormányrendelet öt fejezetre oszlik. Ezek közül az I. fejezet a gazdasági munkavállalók kötelező baleseti biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosítását mondja ki. Nevezetesen az I. § értelmében a munkaadó köteles az OMBI-nél baleset esetére a már eddig is kötelezően biztosított gazdasági esetedekben, gazdasági gépmunkásokon, vízi társulati és a földművelésügyi minisztérium által háziközelemben végzett vízi és erdei munkálatoknál alkalmazott munkavállalók felül biztosítani a kalászosok aratásánál és betakarításánál alkalmazott aratómunkásokat és nem iparszerű fakitermelés körében alkalmazott erdőmunkásokat és napszámosokat, valamint munkaviszonyának feltételeire való tekintet nélkül minden olyan gazdasági munkavállalót, aki legalább egy hónapra leszerződött. Ezenkívül kimondja a rendelet az 1912. évi VIII. t. c. 5. §-ának módosításával, hogy a gazdasági gépeknél dolgozó munkásokat a gép üzembentartója tartozik biztosítani, amely kötelezettsége arra is kiterjed, aki nem gazdasági munkavállalóként dolgozik a gépnél, mint pl. az egymást kiegészítő gazdákra is. A fenti rendelkezések értelmében biztosítottak az OMBI rendkívüli tagjait megillető szolgáltatásokra jogosultak és utánuk a munkaadó, illetve a gazdasági gép üzembentartója a rendkívüli tagok tagsági díjának megfelelő biztosítási díjat köteles fizetni. A biztosított javadalmazásából biztosítási díj fejében semmit sem szabad levonni, illetőleg nem szabad a biztosítottat a díj megfizetésére kötelezni. Az ezzel ellenkező megállapodás semmis. Azt is kimondja az I. §, hogy a fentebb felsorolt, újonnan baleseti biztosítási kötelezettség alá eső személyek baleseti biztosítása tekintetében a munkaadó, illetve a gazdasági gép üzembentartója az OMBI-val külön átalánybiztosítási szerződést is köthet, amelynek hatálya a kötelező baleseti biztosítás alá nem eső gazdasági munkavállalókra is kiterjeszhető.

Fontos újítást tartalmaz a rendelet 2. §-a is. Eddig ugyanis az OMBI baleset bekövetkezése esetén csak akkor adhatott kártalanítást, ha a baleset időpontjában érvényes biztosítás állott fenn. Ez nem egy esetben súlyos hátrányt jelentett a balesetet szenvedők részére, de a biztosítást elmulasztó munkaadóra is nem egyszer rendkívüli anyagi megterhelést hárított. Most a 2. § kimondja, hogy mindazonkor a baleseti kártalanítási igény, akiket a munkaadó, illetőleg a gazdasági gép üzembentartója jogsabállyal fogva köteles az infúzetnél baleset esetére biztosítani, az OMBI-val szemben akkor is fennáll, ha a munkaadó, illetve a gazdasági gép üzembentartója baleseti biztosítási kötelezettségének nem tett eleget. Természetesen az ilyen munkaadó, illetve gazdasági gép üzembentartó tartozik a kártalanítás teljes összegét az OMBI-nak megfizetni.

A 3. § akként módosítja az 1900. évi XVI. t. c. 10. §-át, hogy a baleseti haláleseti segélynek a hátramaradt házastárs és gyermekek, illetőleg a gyermekek között való felosztása szempontjából csak a 16. életévüket be nem töltött, vagy, bár ennél idősebb, de testi vagy szellemi fogyatékosságuk miatt keresésképtelen és önálló jövedelemmel nem rendelkező gyermekek vehetők figyelembe.

Végül a 4. § gondoskodik arról, hogy a balesetek megelőzése érdekében az OMBI balesetelhárító, egészségvédő övrendszabályok megtartását tehessen a földművelésügyi miniszter jóváhagyásával kötelezővé a baleseti (foglalkozási betegség) veszély csökkentése céljából. Az ilyen elrendelt baleset elhárítási övrendszabályok megtartását az elsőfokú közigazgatási hatóság köteles ellenőriztetni és a mulasztásokat a mindenkor esedékes balesetbiztosítási hozzájárulási díj feléig terjedhető pótdíj megfizetésére kötelezheti az OMBI.

A rendelet II. fejezete a gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításáról szóló 1936. évi XXXVI. t. c.-kel szabályozott biztosítási kötelezettséget terjeszti ki az e törvények 2. és 30. §-ában felsoroltakon felül a mezőgazdasági törvényes érdekképviseleteknél, a vízi társulatoknál, továbbá az östermelés érdekeit szolgáló egyéb kénszertársulásoknál (hegyköz-ségeknél, legeltetési és erdőbirtokossági társulatoknál, vármegyei közös erdészeti segédrendszertársulatoknál, stb.) alkalmazott tisztviselőkre is, feltéve, hogy ezt a munkakörüket főfoglalkozásként látják el és nem esnek a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott valamely az 1936. évi XXXVI. t. c.-kel szabályozott biztosítás szolgáltatásaival legalább egyenértékű szolgáltatásokat nyújtó nyugdíjszabályzat hatálya alá. A rendelet 5. §-a kimondja, hogy a földművelésügyi miniszter a felsorolt érdekképviseleti és más kénszertársulási alkalmazottak nyugdíjszabályzatát három éven belül felülvizsgálat alá veszi a szolgáltatások értéke szempontjából, valamint biztosítástechnikai szempontból. Ha ez a felülvizsgálat arra az eredményre vezet, hogy a nyugdíjszabályzat nem nyújt az 1936. évi XXXVI. t. c.-kel szabályozott biztosítás szolgáltatásaival legalább egyenlő értékű szolgáltatásokat, vagy nem gondoskodik a ter-

heknek és a fedezetnek biztosítástechnikai értelemben vett helyes arányáról, a földművelésügyi miniszter elrendelheti vagy a nyugdíjszabályzat megfelelő módosítását, vagy az ez alá tartozó személyeknek a gazdasági öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításba való átvételét. Ez esetben a nyugdíjalapok felszámolása is elrendelendő. Messzemenő szociális gondoskodásról tanuskodik az 5. §-nak az a rendelkezése, amely felhatalmazza a földművelésügyi minisztert, hogy a gazdasági nyugdíjbiztosításban a pénzügyminiszterrel egyetértve bevonhassa azokat a gazdasági aliszteket is, akik nem gazdatisztek ugyan a gazdasági törvény értelmében, de az östermelés körében olyan munkakörben állnak alkalmazásban, melynek túlnyomórésze az egyszerű gazdasági munkavállalóknál magasabbrendű, vagy bizalmi jellegű (felügyeleti, vagy ellenőrzési) munka. Ide tartoznak pl. a béresgazdák, magjárosgazdák, stb.

A rendelet 6. §-a akként módosítja az 1936. évi XXXVI. t. c. 4. §-ának 1. bekezdését, hogy ha a biztosított évi összajavalmazása meghaladja a 6300 pengőt, de nem több 6900 pengőnél, a X. biztosítási osztályba, a 6900-7500 pengő javadalmazású a XI., a 7500-8100 pengő javadalmazású a XII., a 8100-8700 pengő javadalmazású a XIII., a 8701-9300 pengő évi javadalmazású a XIV., a 9301-9900 pengő javadalmazású a XV., a 9901-10.500 pengő javadalmazású a XVI., a 10.501-11.100 pengő javadalmazású a XVII. és a 11.101 pengőt meghaladó javadalmazású a XVIII. biztosítási osztályba tartozik. Az 1936. évi XXXVI. t. c. 5. §-ának (4) bekezdését pedig a rendelet 6. §-a akként módosítja, hogy a biztosítási díj az éves szerződéssel alkalmazottak után felvévenként, a rövidebb időre szóló szerződéssel alkalmazottak után pedig havonként előre esedékes. A biztosítási díjak mindenkor aszerint a biztosítási osztály szerint kell megfizetni, amelybe a biztosított a díj esedékessége napján tartozott.

A rendelet 7. §-a megengedi, hogy a gazdatiszt az 1936. évi XXXVI. t. c. 7. §-ában meghatározott határidő eltelte után is köthessen a törvény hatálybalépése előtti felévekre vonatkozóan önkéntes föbbletbiztosítást, amelynek díját az OMBI egyéneknél végzett számításal állapítja meg.

A 8. § akként módosítja az 1936. évi XXXVI. t. c. 17. §-ának 1. bekezdését, hogy a várakozási időt el nem töltött biztosított fel végkielégítésének összege az általa tényleg befizetett biztosítási díjak és az OMBI-hoz esetleg átutalt díjtartalék együttes összegének 80%-a.

Fontos intézkedést tartalmaz a rendelet 9. §-a is, amely kimondja, hogy a gazdatiszti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási ág keretében ideelőtti megrokkánás megelőzését szolgáló alapot kell létesíteni és ebbe az alapha a gazdatiszti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási díjakból eredő évi bevételnek 3%-át kell évenként beutalni. Az alapot a biztosítási kötelezettség alá eső gazdasági alkalmazottak ideelőtti megrokkánásának megelőzését szolgáló intézmények létesítésére kell felhasználni.

A rendelet III. fejezete az 1938. évi XII. t. c. 17. §-át módosítja. Eddig ugyanis e törvény értelmében az egy létnél rövidebb időre alkalmazott gazdasági munkavállaló napszámos maga volt köteles öregségi biztosításáról gondoskodni s ennek elmulasztása öreg korára nehéz helyzetbe hozhatta volna. A rendelet 10. §-a most úgy intézkedik, hogy ezennel minden munkaadó köteles az öregségi biztosítási járulékötelezettségnek az ilyen munkavállalók biztosítási könyvébe való beragasztásáról is gondoskodni, de természetesen levonhatja a munkavállaló béréből a bélyegek ellenértékét, ami munkavállaló bérébe beleszámít. Ha a munkavállaló egy-egy naptári hét folyamán több munkaadónál teljesít munkát, a járulékerovásának kötelezettsége elsősorban azt a munkaadót terheli, akinek a munkavállaló az illető naptári héten először állott munkaviszonyba.

A 11. § pedig kimondja, hogy az 1939. évi XVI. t. c. 1. §-ának (2) bekezdése alkalmazásában azt a naptári évet, melyben a munkavállaló mindvégig keresésképtelen volt, úgy kell tekinteni, mint amelyben a munkavállaló járulékot 15 hétre lerótták. Ezek szerint a gazdasági munkavállaló özvegye akkor is részesül járandékban, ha férjének hosszas betegsége miatt a biztosítási járulékat nem volt az előírt mértékben leróható.

Végül a 12. § lehetővé teszi a munkahárító, vagy szakmárbérért teljesített gazdasági munkánál az esedékes munkavállaló öregségi biztosítási járuléknak átalányösszegben való lerovását az OMBI engedélye alapján.

A IV. fejezet a büntető, az V. fejezet pedig a különféle vegyes rendelkezéseket tartalmazza és kimondja, hogy ez a kormányrendelet folyó évi június 1-én lép hatályba és végrehajtásáról az érdekelt miniszterekkel egyetértve a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

Egyidejűleg közölte a hivatalos lap április 30-i száma az 1650. M. E. számú kormányrendeletet, mely a gazdasági munkavállalók kötelező öregségi, valamint a gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításában az egyes szolgáltatások méltányos felemeléséről gondoskodik mégpedig 1943. évi július hó 1. napjától visszamenő hatállyal számítva. Azoknál a szolgáltatásoknál, amelyeket a múltévi április 18-i 2170. M. E. számú kormányrendelet 30%-os rendkívüli pótlékkal felemelt, most az 1650. M. E. számú kormányrendelet múltévi július 1-től számítva megkétszerezi, a gazdasági munkavállalóknak az 1938. évi XII. t. c. 10. §-ában meghatározott haláleseti segélyt folyó évi május 1-től kezdve 50%-os rendkívüli pótlékkal egészíti ki.

E rendkívüli szolgáltatási pótlékok fedezésére a rendelet 2. §-a kimondja, hogy a gazdasági munkavállalók öregségi biztosításában a munkavállaló heti járuléka ezennel 20 fillér helyett 30 fillér, amely újonnan kibocsátandó 30 filléres bélyegekkel rovdandó le. Ezenkívül felemeli a rendelet 181 millió pengő rendkívüli pótlékkal az állam évi hozzájárulását, 150 kat. tisztázóvelmettel eléré vagy azt meghaladó ingatlanok után kivetett földadót 3%-os rendkívüli pótlékkal terheli és kimondja, hogy folyó évi január 1-től számítva a földadó alá eső

ingatlanok tényleges birtokosai az 1938. évi XII. t. c. 18. §-ában, illetőleg 1939. évi XVI. t. c. 6. §-ában meghatározott hozzájárulás helyett, ha a község területén fekvő ingatlanok kataszteri tisztajövedelme a 100 koronát meghaladja, de a 150 koronát el nem éri, a kivetett földadó 3%-ával, ennél nagyobb kataszteri tisztajövedelem esetében pedig a földadó 14%-ával egyenlő összegű hozzájárulást fizetnek.

Rendelet a mezőgazdaság munkaerővel való ellátásáról.

A nemzet háborús erőfeszítéséből mindenkinek ki kell vennie a részét, hogy a most folyó sorsdöntő küzdelemben győztesen megálljunk helyünket és ezzel biztosítsuk országunk jobb jövőjét. A kormány szilárd elhatározással ennek a nagy célnak szolgálatába állít minden rendelkezésre álló erőt. E tereken fontos rendelkezéseket tartalmaz a mezőgazdaságnak munkaerővel való ellátásáról szóló kormányrendelet, amely 1590. M. E. szám alatt a hivatalos lapban április 28-án jelent meg, s amely kimondja, hogy a mezőgazdaság munkaerővel való ellátásának biztosítása a földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozik.

A rendelet értelmében mindenütt, ahol arra szükség van, mindazokra nézve, akiknek főfoglalkozásuk a mezőgazdaság körében van és munkateljesítés szempontjából figyelembe vehetők, elő lehet jegyezni azt, hogy hány munkanapot kötelesek teljesíteni. Idetartoznak a szabad munkaerővel rendelkező törpe- és kishirtokosok, valamint ezeknek segítő családtagjai is. A rendelet alapján elő lehet jegyezni fuvarnapok szolgáltatásának kötelezettségét is mindazokra a gazdákra és a mezőgazdaságban fuvarozást végző személyekre nézve is, akik ebből a szempontból figyelembe vehetők. A földművelésügyi miniszter rendeletben fogja meghatározni a részükre teljesítendő munka, illetőleg fuvarnapok számát és ezeknek előjegyzetése iránt is ő rendelkezik. Az előjegyzett munka, illetőleg fuvarnapokba beleszámít — a földművelésügyi miniszter által meghatározandó mértékben — a saját gazdaságban végzett munka, illetőleg fuvarnapok száma. Az, akit munkateljesítményre előjegyeztek, arra kötelezetté válik.

Aki megfelelő számú munka, illetőleg fuvarnapot nem teljesít, elveszti az élelmiszerjegyekre (vámörlesztésre, közellátási juttatásokra) való jogosultságát. A kötelezettség előjegyzése a népmozgalmi nyilvántartó, illetőleg a községi előjáróság útján fog történni, a munka, illetőleg fuvarkötelezettség teljesítését pedig munkásigazolványok útján fogják a községi előjáróságok, polgármesterek ellenőrizni.

A kötelező munkateljesítés előjegyzetése mellett továbbra is elrendelhető marad a honvédelmi szolgáltatások (honvédelmi munka) igénybevétele. Ha mezőgazdasági munkálatok elvégzésének biztosítása céljából honvédelmi szolgáltatások igénybevétele szükséges, ennek elrendelése iránt a földművelésügyi miniszter intézkedik és az igénybevevőknek terítés fejében a mezőgazdasági munkabérekre, illetőleg fuvardíjakra vonatkozó hatósági rendelkezések korlátai között a helyben szokásos összeg jár. Honvédelmi szolgáltatások igénybevétele tárgyában elsősorban a honvédelmi miniszter által szervezett honvéd munkavezető törzsek útján kell intézkedni. A közigazgatási hatóság, vagy a gazdasági felügyelőség megkeresésére a honvéd munkavezető törzsek vonatkozás vagy mulasztás esetén katonai karhatalmat is köteles nyújtani és a kirendelt munkakötelezetteket szükség esetén katonai vezetés alá helyezheti.

A rendelet a mezőgazdasági főfoglalkozású munkavállalóknak megtiltja, hogy a vármegyei gazdasági felügyelőség, mint munkaközvetítő hivatal előzetes hozzájárulása nélkül más foglalkozási körben nem alkalmi munkát vállalhassanak. Az a munkaadó, aki a tilalom ellenére nem mezőgazdasági munkakörben (pl. iparban, kereskedelemben, stb.) felfogadott mezőgazdasági munkavállalót hivatalos felügyelőség ellenére továbbra is foglalkoztat, 6 hónapig terjedhető elzárással és 8000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azokat, akiket a népmozgalmi nyilvántartásba ösmerőként vettek fel, valamint azokat a napszámosokat, akik túlnyomórészt a mezőgazdaság körében szokták munkát vállalni, ipari, bányászati, vagy kereskedelmi munkakörben teljesítendő honvédelmi munkára csak a földművelésügyi miniszter hozzájárulásával lehet igénybevenni.

A rendelet 5. §-a kimondja, hogy az 1898. évi II. t. c. L. §-ában említett munkásigazolványt ki kell váltani és használni kell annak is, aki csak alkalmilag vállal mezőgazdasági munkát, tekintet nélkül főfoglalkozására, valamint arra, hogy a mezőgazdaságon kívül más munkakörben szokott-e alkalmazást vállalni. Ha a szerződés kötést nem a községi jegyző jegyzi be a munkásigazolványba, a munkaadó köteles a munkavállalást a munkásigazolványban feltüntetni a munka teljesítésének igazolásával.

E nagyfontosságú rendelkezéseknek célja az, hogy a teljesen ki nem használt, vagy más oknál fogva eddig rejtve maradt munkaerők a megkívánható mértékig a mezőgazdaság szolgálatába állíthatóak, hogy ezáltal is a mezőgazdaságtól nagyszámban elvont munkásokat pótolni lehessen. A rendelet május elsőjén lépett hatályba.

VIII. Termelés és tenyésztés.

Zárgondnokokat rendelnek ki a zsidó mezőgazdasági haszonbérletekre.

A hivatalos lap április 29-én közölte a pénzügyminiszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértve kiadott 1077. számú rendeletét, amely a zsidók vagyonának bejelentéséről és zár alá vételéről szóló 1600. M. E. számú kormányrendeletnek azokat a rendelkezéseit hajtja végre, amelyek a nemzsidó tulajdonosnak olyan mezőgazdasági ingatlanra vonatkoznak, ahol mint

haszonbérő, haszonélvező, vagy egyéb címen zsidó gazdálkodik.

Ha az ilyen mezőgazdasági ingatlan állagának megővése, vagy a termelés folytonosságának biztosítása végett intézkedés szükséges, a pénzügyigazgatóság zárgondnok kirendelésével zárlati kezelést rendel el. Ha az ingatlan területe 100 katasztrális holdat — szőlő vagy gyümölcsös esetében pedig 20 katasztrális holdat — meghalad, vagy ha a zsidó bérő a gazdálkodásban távolléte miatt, vagy más okból akadályozva van, a pénzügyigazgatóság az ingatlanra minden esetben elrendeli a zárlati kezelést.

A pénzügyminiszteri rendelet biztosítani kívánja azt, hogy egyfelől a zárgondnok kirendelésénél a gazdasági szak szempontok érvényesüljenek, másfelől, hogy a nemzsidó tulajdonos érdekei megővőssanak. Ezért a rendelet szerint a pénzügyigazgatóság a m. kir. gazdasági felügyelőség javaslatát hallgatja meg zárgondnok kirendelése előtt. Elsősorban az ingatlan tulajdonosát kell zárgondnoknak kirendelni. Ha ez nem rendelkezik az ingatlan kezeléséhez szükséges szakképzettséggel, akkor olyan gazda lesz a zárgondnok, aki alkalmas arra, hogy az ingatlant a következő gazdasági évtől kezdve haszonbérbe vegye. A rendelet a továbbiakban akként intézkedik, hogyha sem a tulajdonos nem rendelhető ki zárgondnokul, se más haszonbérő nem jelentkezik, olyan gazdát kell zárgondnokul kijelölni, akinek gazdasága az ingatlan közelében fekszik, tehát a zárgondnok feladatokat el tudja látni anélkül, hogy saját gazdaságát elhanyagolná. A zárgondnok az ingatlanon maga köteles gazdálkodni és azt csak akkor adhatja haszonbérbe, ha a földművelésügyi miniszter ehhez hozzájárul. A rendelet kimondja azt, hogy a zárgondnok működésének megkezdésekor a feltár felvételét, valamint a zárgondnok felvételénél elszámolása alkalmával a számadatok felülvizsgálásánál az Országos Földhitelezet is közreműködik, ha a mezőgazdasági ingatlan területe az 500 kat. holdat, szőlő- vagy gyümölcsös a 100 kat. holdat meghaladja.

A zárgondnok a zárlati kezelést alátel befolyó jövedelmefelhasználást zárolt számlára fizeli be.

IX. Terménybeszolgáltatás.

Természeti járandósággal rendelkező munkavállalók besorozási jutalomban való részesítésének kérdése.

A besorozási jutalom mértékének megállapítására és kifizetésére vonatkozóan folyó évi február 6-án megjelent és e rovatunkban is ismertetett 102.500/1944. továbbá a múlt év augusztus 10-én a hivatalos lap 178. számában megjelent 117.200/1943. K. M. sz. rendeletek kapcsán a gazdaközönség részéről többen érdeklődtek az OMGE-nél, hogy vajon a besorozással kapcsolatos elszámolás során részesíteniük kell-e besorozási jutalomban azokat a gazdasági cselekedeteket, aratókat, summásait és dohánykertészeket, akiknek természetjárásukat az elmúlt gazdasági évben, akár önkéntes megállapodás, akár érvényes jogszabályokban foglalt tilto rendelkezések következtében nem szolgáltatták ki természetben, hanem elhelyelt a mindenkor érvényes hatóságilag megállapított helyi áron e termények közpénzgyenértékét fizették. Minthogy ez a kérdés mindeztől függetlenül részletesen szabályozva nincsen, kérdést intéztünk a m. kir. Közellátási Hivatalhoz, ahonnan a felvetett kérdésekre az alábbi hivatalos szakvéleményt kaptunk, amelyet mint a m. kir. Közellátási Hivatal hivatalos állásfoglalását olvasóink tájékoztatására alábbiakban szövegszerűen közlünk:

A fennálló rendeletek nem adnak lehetőséget arra, hogy a munkaadó a termény hatóságilag megállapított árán felül a részére kiadható jutalomból aránylagosan részesítse alkalmazottait, mert ezzel a cselekedettel az állami besorozási jogszabályok rendelkezései ellen vétene. Amennyiben a munkaadó a rendeletekben megállapított feljuttatott felüli termény mennyiségeket közpénzben hatósági áron egyenlítette ki, a munkavállalók csak úgy juthatnak besorozási jutalomhoz, ha a munkaadó a nyilvántartó hatóságtól kéri, hogy besorozási kötelezést a munkavállalóknak szerződés szerinti járó, de természetben ki nem adott (közpénzben megváltott) és saját neve alatt besorozott termény vagy termékek után megállapított bűzagszámával növeltesse. Ennek megtörténte után a nyilvántartó hatóság hivatalosan értesíti a munkavállalók lakóhelye szerinti illetékes nyilvántartó hatóságot, hogy az illető munkavállaló részére a 117.200/1943. K. M. sz. rendelet 2. §-a értelmében „besorozási lapot” állítson ki, mert a munkaadó gazdaságot a közölt mennyiségnek megfelelő bűzagszámot megterhelte. A munkavállaló nyilvántartó hatósága a kiállított besorozási lap alapján az ú. n. 166-os nyomtatványon a munkavállaló részére igényelheti a besorozási jutalmat. Ha a munkavállalónak gazdakönyve van, akkor a gazdálapon írják jóvá az illető munkavállalónak a közölt bűzagszámot. Ez esetben — feltéve, ha a munkavállaló mindhárom csoportban többelbesorozást teljesített — a nyilvántartó hatóság az ú. n. 174. számú nyomtatványon terjesztheti fel jutalomra. Amennyiben a munkavállaló nem abban a megyében lakik, mint a munkaadó, akkor a munkaadó nyilvántartó hatósága a munkavállaló név, lakhely és mennyiségi kimutatása kapcsán tesz jelentést a XVI. főosztálynak. Ez esetben a XVI. főosztály utasítja a munkavállalók nyilvántartó hatóságát a besorozási lap kiállítására, mennyiben a munkaadó nem hajlandó besorozási köteleztségének emelését kérni, a munkavállaló csak polgári per útján érvényesítheti jogának volt követelését. A zab után az arató- és cséplőszert természetben nem volt szabad kiadni, a munkavállalók tehát ezután jutalmat nem is igényelhetnek. A dohánykertészeket az általuk besorozott dohány után jutalom nem illeti meg, mert a dohány a 117.200/1943. K. M. sz. rendelet 1. §-ában felsorolt termények között nem szerepel.

X. Vegyes rendelkezések.

Rendelet a sajtó ellenőrzéséről.

A május 1-én hatályba lépett 10.750. M. E. számú kormányrendelet kimondja, hogy időszaki lap szerkesztője vagy kiadója a honvédelem érdekeit, az ország külpolitikai érdekeit, az ország belső rendjét, köznyugalmát és közbiztonságát, végül az ország gazdasági érdekeit és hitéletét érintő minden hírt, cikket, vagy bármilyen más közleményt csak akkor nyomathat ki, ha annak kiadása a sajtóellenőrzés előállítására szerint illetékes királyi ügyészség, illetőleg a sajtóellenőrzést végző hatóság engedélyt adott. Ha az időszaki lap kiadója ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, úgy Budapesten a sajtóellenőrző bizottság elnöke, az ország más részében pedig a sajtóellenőrzést végző hatóság arra kötelezheti, hogy lapjának egész anyagát határozott, vagy határozatlan időn át mutassa be sajtóellenőrzés végett. A fentebb felsorolt tárgykörön kívül eső közleményeket csak akkor kell az ügyészségnek bemutatni, ha a közlemény terjesztése a közérdeket sértheti. A Magyar Távirati Iroda által az időszaki lapokhoz eljuttatott híryanagyot nem kell sajtóellenőrzés céljából bemutatni, ha az időszaki lap a közleményt változatlanul teszi közzé és a közlemény elején vagy végén feltünteti, hogy az a Magyar Távirati Irodától vette át. A politikai napilapok és az ú. n. hétfői lapok első oldalának címfeliratait és közleményeit akkor is be kell mutatni a királyi ügyészségnek, ha azok a fentebb felsorolt tárgykörön kívül esnek.

Időszaki lapnak nem minősül minden más sajtóterméket, tartalmára való tekintet nélkül csak akkor szabad kiadatni, ha annak kiadása a honvédelem érdekeit, az ország külpolitikai érdekeit, az ország belső rendjét, köznyugalmát és közbiztonságát, továbbá népjegyeknek, gyászjelentéseknek, stb. a sajtóellenőrzés végett való bemutatási kötelezettsége alól az engedély megadására jogosult hatóság a helyi viszonyok figyelembe vételével felmentést adhat.

A kiadói engedély megadására jogosult hatóság az időszaki lap közlésre szánt közleményének kéziratát, géppel írt szövegét, vagy kefélynyomatát azonnal, más sajtótermék bemutatott kéziratát pedig késedelem nélkül átvizsgálja s ha az engedély kiadásának megtagadására nincsen ok, az engedélyt azonnal megadja, ha pedig arról győződik meg, hogy a sajtótermék, vagy egyes közlemények megjelenése és terjesztése a hadviselés érdekét, vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintené, köteles az engedély kiadását megtagadni és a sajtótermék terjesztését előállításának értesítése mellett megtiltani.

A kormányrendelet 5. §-a értelmében időszaki lapban a hatóság által törölt közlemény helyét, ha pedig valamely közleménynek csak egy részét törölték, a törölt rész helyét üresen hagyni, vagy a figyelmet a törlésre egyéb módon felhívni nem szabad. Ennek ellenzése végett a hatóság elrendelheti a lappéldány vagy a közlemény újból kiszedett és áttörölt levonatának a többszörösítését előlő bemutatását.

Napilap terjesztését csak a sajtórendészeti köteles példány beküldésével egyidőben szabad megkezdni, minden más sajtótermék terjesztését pedig csak akkor, ha az illetékes hatóság erre külön engedélyt adott. A sajtótermékek átvizsgálására kirendelt királyi ügyész mellé Budapesten szervezett sajtóellenőrző bizottság működését továbbra is folytatja.

Községi fizetett tüzoltóság szervezése.

A 97/1800. számú belügyminiszteri rendelet, melyet a hivatalos lap folyó hó 2-án közölt, azzal egészíti ki a tüzoltóság szabályozásáról szóló 1936. évi 180.000. számú belügyminiszteri rendeletet, hogy minden olyan nagy- vagy kisközség, amely legalább 800 percellet, vagy ennél nagyobb teljesítményű, teljesen felszerelt motoros feckendővel rendelkezik, köteles saját költségén haladéktalanul külön községi fizetett tüzoltóságot szervezni és azt fenntartani, amennyiben a községben hivatalos tüzoltóság eddig nem volt. A kötelezően meg szervezendő községi fizetett tüzoltóság egy tüzoltó gépközletről és a szükségeshez képest legalább két, de legfeljebb öt tüzoltóból kell, hogy álljon az alispánok a vármegyei tüzoltósági felügyelő meghatalmazásával kiadott rendelkezése szerint.

A rendelet értelmében a községi fizetett tüzoltóság parancsnoka a községben működő önkéntes, illetőleg kötelező tüzoltóság parancsnoka. A községi fizetett tüzoltóság feladatai közé tartozik a kárelhárító tüzoltó- és mentőszerek, valamint felszerelések állandóan használható és üzemképes állapotban való tartása, az első kárelhárító és tüzvédelmi intézkedések megtétele és minden a kárelhárító szolgálatban felmerülő kiképzés és oktatás végrehajtása.

A rendelet értelmében a tüzoltó gépközletről végleges minőségben az alispán nevezi ki az állami szakáltisztek részére megállapított illetményekkel és nyugdíjjelennyel. A községi fizetett tüzoltóság többi tagja szegedményes községi alkalmazott, akit egy hónapi előzetes felmondás mellett bármikor el lehet bocsátani. Felfogadásuk és elbocsátásuk a községi bíró és jegyző hatáskörébe tartozik. Fizetésüket a helyi viszonyoknak megfelelően és az állami kisegítőaltisztek illetményeinek mértéke szerint a község képviselőtestülete állapítja meg. A községi fizetett tüzoltóság tagjai szolgálatban az előírtas egyenruhát tartoznak viselni, amelyet a község szerez be egyéb felszerelési és ruházati tárgyakkal együtt. Ezek azonban nem illetményes járandóságai a községi fizetett tüzoltóság tagjainak, hanem ezekkel a község őket a szolgálat érdekében látja el. Az egyenruházat és felszerelés a község tulajdona, amelyet a községi fizetett tüzoltóság tagjai megőrizni és tisztán tartani kötelesek. Szabályozza a rendelet azt is, hogy milyen tanfolyamot kell a községi fizetett tüzoltóknak alkalmazása előtt elvégezni s hogy milyen feylelmi szabályok alá

1944/22 sz. sz. utósz.

enek. A községi fizetett tűzoltóság személyi járandóságának egyharmadát, valamint a szakképzés költségeit kötelesek azok a községek, melyeknek tűz esetében a segélynyújtásra kötelezett község motoros feckendőjét és tűzoltóságát rendelkezésre bocsátani tartozik, kötelesek a segélyt nyújtó község részére megtéríteni, az alispán által évenként meghatározott alapon. A község segélynyújtást a rendelet oly módon szabályozza, hogy az a nagy- vagy kisközség, amelynek legalább 800 peroliter vagy nagyobb teljesítményű teljesen felszerelt motoros feckendője van, köteles saját tűzvédelmének biztosítása mellett az alispán által kijelölt szomszédos községeknek feckendőjét és tűzoltóságát a tűzoltásban való közreműködés céljából haladéktalanul rendelkezésre bocsátani. A segélynyújtásra szoruló községek hivatalos hirdetőtábláján ki kell függeszteni, hogy tűz esetében melyik község bocsátja rendelkezésre motoros feckendőjét és fizetett tűzoltóságát.

Új iparengedélyhez kötötték a kiadói ipar gyakorlását.

A hivatalos lapban április 28-án jelent meg a 10.740. M. E. számú kormányrendelet a kiadói ipar engedélyezéséről. A rendelet értelmében irodalmi mű előállítását, közzétételét és forgalombahelyezését célzó kiadói ügyletet csak az köthet, aki arra iparengedélyt kapott. A rendelet hatálybalépése előtt kiadott kiadói iparjogosítványok (iparigazolvány, iparengedély) 1944 június 30-ával hatályukat veszítik. A jövőben zsidónak kiadói iparengedélyt adni nem szabad. Az iparhatóság kiadói iparengedélyt csak a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek a miniszterelnökkel (a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosával) egyetértésben, előzetesen adott külön engedélyje alapján adhat ki. Az erre irányuló kérelmet az elsőfokú iparhatóságnál, a kereskedelmi és iparkamaráknál díjmentesen beszerezhető nyomtatvány felhasználásával kell előterjeszteni. Az elsőfokú iparhatóság a rendelet értelmében az iparengedélyt kérés beadványt haladéktalanul megküldi a kereskedelmi és iparkamarának, amely azt a beadvány hozzáérkezése napjától számított három napon belül véleményes javaslattal a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterhez terjeszti fel.

Kimondja továbbá a rendelet, hogy a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnökkel (a sajtóügyek kormánybiztosával) egyetértve a kiadói iparengedélyt határozott, vagy határozatlan időre elvonhatja, ha az ipar gyakorlása szakmai, vagy nemzeti megbízhatóság szempontjából kifogás alá esik. El lehet azonban vonni az iparengedélyt akkor is, ha a megbízhatóság hiánya az iparüzésre jogosult halála esetében az ipar folytatására jogosultak személyében áll be, vagy pedig, ha közkereseti, vagy betéti társaság felújításában vagy más kereskedelmi társaság vezetésében áll be olyan változás, amely a megbízhatóságot kétségessé teszi. Az iparengedélyt elvonó miniszteri véghatározat ellen a közigazgatási bírósághoz panasznak nincs helye.

A folyamatban levő kiadói ügyletek névze úgy intézkedik a rendelet, hogy akinek iparengedélyt a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a miniszterelnökkel egyetértésben határozott, vagy határozatlan időre elvonta, csak olyan irodalmi mű kiadásával foglalkozhatik, amelyre vonatkozóan a kiadói ügylet a véghatározat közlése előtt jött létre.

A rendeletben foglalt, zsidókra megállapított intézkedéseket minden olyan közkereseti, betéti és korlátolt felelősségű társaság alkalmazni kell, amelynek legalább egy tagja (betéti társaságoknál kültagja) zsidó.

A rendelet megállapítja ezután a már ismert elvek szerint, hogy kiadói iparengedélyek ügyében ki tekintendő zsidónak és kik azok a személyek, akik kivétel alá esnek.

Nem terjed ki a rendelet a tudományos, közművelődési és keresztény hitbuzgalmi célú egyesületeknek, vagy alapítványoknak, továbbá a bevett és az elismert keresztény vallásfelekezeteknek és ezek szerveinek a jogszabályokban megállapított, illetve alapszabályszerű működéséhez szükséges kiadói tevékenységére.

Politikai pártok és egyesületek gyűlekezési tilalma.

A 175.500. számú belügyminiszteri rendelet megtiltja, hogy a rendőrhatalóságok politikai pártok és egyesületek részére az 1939. évi 8120. M. E. számú kormányrendelet 2. §-ában meghatározott gyűlésekre engedélyt adjanak. A háborús helyzet, a hazánkat is fenyegető bolszevista veszély ellen való küzdelem és az ellenséges légitámadások fokozódása ugyanis feltétlenül szükségesé teszi a termelés folytonosságának és minél tökéletesebb zavartalanításának biztosítását minden rendelkezésünkre álló erő összpontosításával. Ezt pedig a belügyminiszter csak úgy látja biztosítottának, ha a politikai pártok és egyesületek tevékenységüket a lehető legszűkebb körre korlátozzák és senkit sem vonnak el munkahelyéről. A pártok és egyesületek adminisztratív tevékenységét, valamint a tagok szokásos párt- és egyesületi helyiség látogatását a tilalom nem érinti, de ezek sem gyűlés, sem taggyűlések jellegét nem ölthetik és ilyen alkalmakkor beszédet sem hangozhatnak el.

A gyufaküldemények vasúti fuvarozása.

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter megengedte, hogy folyó évi május 1-től 1945. december 31-ig 39.542. számú rendelete alapján kocsirakomány árúként vasúti fuvarozásra feladott gyufaküldemények faláda, vagy kéregpapírdoboz helyett nem simított dupla csomagolópapír burkolatban is csomagolhatók és papírrakasztó szalagra is lezárhatók, de egy-egy csomag nem lehet súlyosabb 10 kg-nál. Darabárúként feladott gyufaküldeményekre a vasúti üzletszabályzat C. mellékletében foglalt általános csomagolási szabályok továbbra is változatlanul érvényben maradnak.

A vasúti talpfa előállításának és forgalmának korlátozása.

A 19.900. számú iparügyi miniszteri rendelet minden fűrészfűrész tulajdonosát arra kötelezi, hogy az üzemből felfűrészelésre kerülő bükktrónkökből legalább köbméterenként egy db mészabványú nagyméretű vasúti talpfa tartozik előállítani az erdőigazgatóság által esetleg elrendelt talpfatermelési kötelezettségen felül. Az így előállított talpfa a fűrészfűrész tulajdonosa köteles havonként a MÁV igazgatóságának a közellátásügyi miniszter által megállapított áron vételre felajánlani, a MÁV pedig köteles a felajánlott talpfa a felajánló által megjelölt vasúttállomáson átvenni s erre vonatkozó nyilatkozatát az átvétel időpontjának megjelölésével nyolc napon belül a fűrészfűrész tulajdonosával közölni. A talpfa ára az átvételtől számított 8 nap alatt fizetendő ki.

Tanítók beosztása közigazgatási szolgálatra.

A hivatalos lap május 2-án közölte a kormánynak az állami és községi tanítók közigazgatási szolgálatra való beosztásáról szóló 1670. M. E. számú rendeletét.

Az intézkedés szerint a tankerületi kir. főigazgató — a tanítás szünetelésének idejére — azokhoz a közigazgatási hatóságokhoz és hivatalokhoz, amelyek feladataikat a rendkívüli viszonyok következtében meglevő tisztviselőikkel zavartalanul ellátni nem tudják, a törvényhatóság első tisztviselőjének megkeresésére az állami és községi tanítókat szolgálatára beosztja.

A szolgálatra való beosztás csak a tanító állományában levő hivatalhoz történhetik.

Kimondja a rendelet, hogy nem lehet beosztani közigazgatási szolgálatra azt a tanítót, akit leventeoktatással, légvédelmi hatósági szolgálatra, vagy más közérdekű szolgálattal kapcsolatos fennivalókra, úgyinté nem lehet beosztani azt a tanítót, akit napközi otthonokban és a gyermekek vidékre költöztetésével kapcsolatban szükséges felügyeletre már igénybevételek.

Kimondja a rendelet, hogy a közigazgatási hatósághoz, illetve hivatalhoz szolgálatra beosztott tanító csak tisztviselői munkakörben szabad foglalkoztatni. Végül kimondja még azt is, hogy a beosztott tanítót a beosztás tartama alatt honvédelmi munkaszolgálatra nem lehet igénybevenni.

A kizárólagos dohányárudák zárójára.

A pénzügyminiszter 6690. számú rendeletével megengedte, hogy a kizárólagos dohányárudások folyó hó 1-től további intézkedésig dohányárudájukat mind a törvényhatósági és megyei városokban, mind a nagy- és kisközségekben köznaponként 17 óra 30 perckor bezárhatják.

A MÁV tűzfafuvarozásának biztosítása.

A május 15-én hatálybalépő 49.000. számú kereskedelem- és közlekedésügyi miniszteri rendelet kimondja, hogy a legalább 10 tonnás tételekben a MÁV és a közlekedésben levő vasutak vonalain feladásra vagy átrakásra kerülő tűzfaküldeményekből a vasúti fuvarozásra való feladás, illetve átrakás előtt fel kell ajánlani a tűzfaküldemény következő hányadát, ami nélkül a MÁV a küldeményt fuvarozásra fel nem veheti:

Fel kell ajánlani minden 10 tonna raktsúlyú vasúti kocsit után 7 métermázsát, minden 15 tonna raktsúlyú vasúti kocsit után 11 métermázsát és minden 20 tonna raktsúlyú vasúti kocsit után 14 métermázsát. A MÁV ez így felajánlott tűzfát köteles száma ellenében történő készpénzfizetés mellett azonnal átvenni. Azok a feladók, akik ugyanarról a feladási állomásról előre láthatólag több vasúti kocsit tűzfát adnak fel fuvarozásra, a rendelet értelmében joguk van ahhoz, hogy minden teljesen megrakott, a MÁV-nak előzetesen felajánlott és átadott 15 tonna tűzfamennyiség után 14, ugyancsak 15 tonna raktsúlyú teljesen megrakott vasútkocsit tűzfát felajánlással köteleztetés nélkül adhatnak fel fuvarozásra. A katonai hatóságok címére katonai fuvarlevéllel feladott tűzfaküldemények után a honvédség összesítve havi részletekben ajánlhatja fel a leadandó tűzfamennyiséget a MÁV-nak.

Rendület a Sajtókamara szervezetéről.

A hivatalos lap április 28-án 10.730. M. E. számú kormányrendeletet közöl az Országos Magyar Sajtókamara szervezetére vonatkozó egyes rendelkezések tárgyában.

A rendelet kimondja, hogy aki valamely ügyvédi, kir. közjegyzői, mérnöki vagy orvosi kamara tagja, az nem lehet az Országos Magyar Sajtókamara újságírói főosztálya I. szakosztályának tagja. Az újságírói főosztálynak azokat a tagjait, akik a felsorolt kamaráknak tagjai, a rendelet hatálybalépésekor a Sajtókamara újságírói főosztályának választmányja az újságírói főosztály II. szakosztályába minősíti át.

Ugyancsak a hivatalos lap április 28-1 száma közli a kormány 10.575. M. E. számú rendeletét az Országos Magyar Sajtókamara szervezetének körében a fegyelmi eljárásra vonatkozó s azzal összefüggő rendelkezések módosítása és kiegészítése tárgyában.

Ellenséges veszélyeztetés miatt menekültek lakásváltásának bejelentése.

A hivatalos lap április 29-én közölte a belügyminiszter 363. számú rendeletét, amely kimondja, hogy aki az ellenséges veszélyeztetésre való tekintettel 24 órát meghaladó ideiglenes tartózkodás céljából állandó lakóhelyét április havától kezdődően elhagyja, köteles a lakásváltását, valamint eredeti lakóhelyére és lakásába való visszatérését oly módon bejelenteni, hogy a kijelentést az új lakóhelyen a bejelentéssel egyidejűleg a megérkezéstől számított 24 óra alatt kell bejelentenie s a be- és kijelentéslapok mindegyik szelvényt azok jobb felső sarkában „Menekült” szóval kell

megjelölnie. Az ilyen lakásváltást az erről szóló hivatalos bizonyítványokban ideiglenes gyanánt kell feltüntetni.

A nyílt árusítási üzletek nyitási és zárási idejének újabb szabályozása.

A hivatalos lap április 30-án közölte a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 53.000. számú rendeletét a nyílt árusítási üzletek nyitási és zárási idejének újabb szabályozásáról.

A rendelet értelmében a nyílt árusítási üzletek, az élelmiszer- és tüzelőanyagkereskedéseket kivéve, a hét minden köznapján, a hétfőt is beleértve, reggel 9 órától délután fél 6 óráig, szombaton este 7 óráig tarthatók nyitva az ország egész területén. Az élelmiszer- és tüzelőanyagkereskedések éppen úgy, mint eddig, az illetékes helyi hatóságok által megállapított nyitvatartási idő alatt tarthatók nyitva. Budapesten tehát az eddigi rendnek megfelelően reggel 6 órától este 7 óráig, déli 1 órától délután 3-ig tartó ebédidő mellett lehet az élelmiszer- és tüzelőanyagüzleteket nyitva tartani.

Azok a nyílt árusítási üzletek, amelyek a rendeletben részletezett elsőrendű közszükségleti cikkeket árusítják (élelmiszer, tüzelőanyag, textil, ruházati cikkek, vasárna, cipő, esernyő, papír és írószerszám, háztartási cikkek, üveg és porcellán, villamosági cikkek) reggel 9 órától délután 1/2 óráig (élelmiszer- és tüzelőanyagkereskedések 7 óráig), szombaton pedig az említett valamennyi üzlet este 7 óráig köteles nyitva tartani.

Zsidó szerzők írói műveinek többszörösítési, közzétételi és forgalombahozatali tilalma.

A hivatalos lap április 30-án közölte a 10.800. M. E. számú kormányrendeletet a magyar szellemi életnek a zsidó szerzők írói műveitől való megóvása tárgyában.

A rendelet értelmében zsidó szerzők írói művét többszörösíteni, közzétenni és forgalombahozni nem szabad. Tudományos tárgyú írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalomba helyezésére közérdekből a vallás- és közoktatásügyi miniszter, a miniszterelnökkel egyetértésben kivételesen engedélyt adhat.

A rendelet mellékletében felsorolt zsidó szerzők műveinek a kiadónál, nyomdavállalatnál, kereskedőnél és általában a forgalombahozattal vagy terjesztéssel foglalkozó — akár természetes, akár jogi személy által fenntartott — vállalatnál lévő és forgalombahozatalra szánt példányait terjeszteni, kölcsönözni, vagy bármilyen más módon használatba bocsátani nem szabad. Az említett vállalatok, úgyszintén a kölesönzessel foglalkozó vállalatok, valamint a nyilvános könyvtárak, továbbá az egyesületi, iskolai, intézeti és egyéb olyan könyvtárak vezetői, amelyekből könyveket bárkinek, vagy a személyek bizonyos körének (egyesület vagy társaság tagjainak, iskolai tanulóinak, stb.) olvasásra vagy egyéb használatra kiadnak, kötelesek a fentebb meghatározott műveknek forgalombahozatalára, kikölcsönzésére, vagy könyvtári használatára szánt példányait a rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt kimutatásba foglalni és a kimutatás öt azonos példányát az említett határidőben a sajtóügyek magyar királyi kormánybiztosához (Budapest, I. Út-utca 18.) bemutatni.

A kimutatásnak tartalmaznia kell az írói művek szerzőjének nevét, az írói mű címét, nyelvét, jellegének (szépirodalmi, tudományos, politikai, stb.) megjelölését, továbbá azt, hogy az írói műből hány példány van a bejelentésre kötelezett birtokában.

A sajtóügyek kormánybiztos a bejelentések három példányát a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft.-nek (Budapest, V., Zoltán-utca 16.) küldi meg, kivéve az állam, a törvényhatóság, a község, az egyházak, alapítványok és köztisztviselők által tett bejelentéseket. A Kft. a kormánybiztos által megküldött bejelentések alapján a bejelentőket felhívja, hogy a bejelentett példányokat a felhívásban meghatározott időben és helyen szolgáltatassák be. A szállítás költsége a beszállítót terhelik. A Kft. a beszállított példányokért a hulladékpapír hatóságilag megállapított árát téríti meg s a beszállított példányok megsemmisítéséről összehúzás útján késedelem nélkül gondoskodik.

Az állami, törvényhatósági, községi, egyházi, alapítványi és köztisztviselők bejelentéseket a kormánybiztos ilyen könyvtárak fenntartója vagy felügyelő hatósága szerint illetékes miniszternek küldi meg, aki gondoskodik arról, hogy a könyvtárak fenntartói, illetőleg felügyelő hatóságai a bejelentett írói művek példányait elkülönítve őrizzék és azokat esupán indokolt tudományos kutatás céljára adják ki.

A rendelet rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azoknak a zsidó szerzőknek írói műveire is, akiket a miniszterelnök e rendelet hatálybalépése után a Budapesti Közlönyben közzétett újabb jegyzékben megnevez.

KÖNYVISMERTETÉS.

Számok értéke a mezőgazdaságban. Írta: Scherer Péter Pál dr. Athenaeum kiadása, Budapest, 1943. 148 oldal. A szerző helyesen fejt ki munkájának előszavában, hogy eredményes gazdálkodás jó számvitel nélkül el sem képzelhető, s miután hazánkban a mezőgazdasági számtartás jóval kisebb mértékben van elterjedve, mint a fejlettebb nyugati országokban, a szerző azt tűzte ki céljává, hogy a számtartás jelentőségére hívja fel a közfigyelmet. A munka tehát nem tankönyv és nem is olyan szakkönyv, amelyből a mezőgazdasági számtartási ismeretek elsajátíthatók lennének. A munka ugyanis nem más, mint egy számtartási rendszerek bírálata, összekapcsolva a jövedelem- és vagyonadóról szükséges ismeretek tárgyalásával. A „mezőgazdálkodás ellen-

örzése — agrárállamunk jövője" című fejezetben a szerző igen meggyőzően emeli ki a jövedelmezőségi statisztika fontosságát és találaton fejt ki, hogy az adóügyi eljárások során miért nem lehet nálunk megfelelő elismerést kivívni a számtartási mérlegnek. „A mezőgazdasági könyvelés főbb szempontjai” című fejezetben célszerűen mutat rá arra, hogy helytelen felfogás a számtartást csupán adózási szempontból fontosnak tartani és hogy ezzel szemben sokkal nagyobb a jelentősége a kalkulációk készítése szempontjából. A „Nagybirtokok és közgazdaságok kettős számviteli rendszere” című fejezetben a szerző a napló főkönyves rendszerrel szemben a táblázatos rendszernek biztosít előnyt, amely megállapítás talán nem általánosítható, viszont helyesen mutat rá a szerző akortólak-rendszer előnyeire. Meg kell azonban itt említenünk, hogy hibás a részemelés terméseredményének elszámolása — az egyébként áttekinthető számlaminták és kimutatások keretében — mert részemelés esetén nemcsak az üzemnek marad, hanem az összes terméseredményt számadásba kell venni, mert csak így lehet a valóságos holdankinti termést és nyersanyagot megállapítani. A „kisebb közép- és kisgazdaságok számviteléről” című fejezetben bemutatott rendszer, véleményünk szerint, túl nagy kívánalmakat támasztana kisgazdáinkkal szemben. Egyébként kár, hogy az itt bemutatott számtartási minta csak egy csonka részre vonatkozik. A könyv „Zárómunkálatok és adóügyi szempontok” című fejezete helyesen állapítja meg, hogy az értékelésnél különbséget kell tenni a jövedelem- és vagyonszámlák szempontjából történő értékelés között, nem időszaki azonban már a Közigazgatási Bíróság 24.098/1930., illetve 8670/1931. számú ítéleteinek idézése, mert az azóta közreadott adókiegészítő körrendeletekben foglalt értékelési szabályok — amelyek a Közigazgatási Bíróság legújabb ítéleteiben is helyben hagyták — más elveket léptetett érvénybe az értékelés tekintetében. Meg kell végül jegyeznünk, hogy a szerző más értelmezésben használja a számtartási és jövedelmezőségi szakkifejezéseket, mint ahogyan azokat a nemzetközi számtartásstatisztikai irányelvek nyomán hazai számtartási szakembereink egyenesen megállapították. A felsorolt észrevételekkel semmiben sem kívánjuk azonban Scherer Péter Pál dr. kétségkívül úttörő munkájának értékét kisebbíteni, amely igen tömören és áttekinthetően mutat rá a számtartás fontosságára, rendszerezésével sok eredeti gondolatot vet fel és a számtartásban járatos gazdák adózási vonatkozásban is haszonnal forgathatják. Sürgősen szükség van azonban nálunk egy olyan mezőgazdasági számtartási szakkönyvre, amely az egyes rendszereket nemcsak jövedelmezőségszámítási, hanem üzemszervezési, számtartásstatisztikai és adózási szempontból is részletesen tárgyalva úgy dolgozza ki egy gazdaság egész évi számtartását, hogy abból a kis-, közép- és a nagygazda a neki megfelelő rendszert eljuttathatja.

sarkadi Keszyűs Lajos dr.

A gazdaközönség köréből.

Közhasznú apróságok.

Írta: Medgyesi György m. kir. gazd. tanácsos, földbirtokos.

Úgy érzem, hogy a mai időkben, amikor mindenféle anyagnak és eszköznek híján vagyunk, talán kétszeresen hasznos minden olyan apróság, amivel segíteni tudunk magunkon. Ezért közlöm a következő tapasztalataimat.

1. Régebben kevesebb bajjal, vesződséggel és kockázattal járt a sertéshizlalás, de amióta a pestis, orbán, sőt a körömfajás is vesződszerűen fellépett, a hizlalónak, tenyésztőnek elsőrendű gondja lett szállásainak fertőtlenítése. Nekem ez különösen nagy gondot okozott, hiszen gazdaságomban évente 800–1000 sertés hizik. Tudjuk, hogy a betegségek fertőzés útján terjednek, minden anyag fertőz, amellyel a beteg jószág érintkezik. Tehát mindezeket az anyagokat a leg gondosabban fertőtleníteni kell ami nem könnyű dolog. Sokféle fertőtlenítéssel kísérleteztem (mésztej, karbolineum, stb.), de biztos eredményt egyik sem adott. Mindez lassú, költséges és mégis csak fél munkát jelentő megoldás volt. Régen tudott dolog, a tűz, a láng a legbiztosabb, azt lehet mondani, a tökéletes fertőtlenítő. Ehhez folyamodtam én is. Próbálkoztam eleinte szalmaösvával, de ez szétterjedő, nem irányítható lángot adott, nem lehetett mindenütt használni, nem hatolt be kellően a résekbe. Erre vásároltam néhány festékegető lámpát, ezeknél a láng a légneműsítés, azt mondhatjuk, tökéletes. Egy nagy baja volt azonban ennek a megoldásnak is, költséges és lassú munka, pedig az üzemanyag miatt szinte kivihetetlen. Tovább kellett keresni egy ugyanilyen hatásos, de olcsóbb, mindenkor beszerezhető üzemanyaggal működő, le-

hetőleg gyors védekező szerszámot. Nem is kellett soká gondolkodnom. Ahol sok a hízó, ott bizony balesetek is előfordulnak, a leszűrt állatot pedig perzselni kell. Hogy az időjárástól (eső, szél) függetlenítsem magam, de a szalmával való takarékoskodás miatt is, már éveket ezelőtt beszereztem gazdaságomba egy-egy szabadalmazott perzselőgépet. A perzselő aprított tűzfával működik, a lángot ventilátor-szerkezet fújja a megfelelő helyre. A gép nem drága, az üzemanyag sem, munkája pedig 10–15 égetőlámpa teljesítményének felel meg. Ez egyúttal olyan fertőtlenítő eszköz, amely a mai nehéz viszonyok között megfizethetetlen. A perzselővel nemcsak a sertésszállások farészzeit égetem végig, hanem a téglázott étetőrést, stb. is. Égetem évente a szarvasmarha- és loistállók falait, jászait, sőt a padlózatot, illetve a döngölt állóhelyeket is. Ezzel elértem, hogy már évek óta nem volt gazdaságomban száj- és körömfajás megbetegedés.

Lesznek, akik azt fogják mondani, szép-szép, de igen tűzveszélyes. Ez igaz, de csak részben. Mert a láng irányítható, a veszély már kevés, s ezt még csökkentjük azáltal, hogy minden felesleges és tűzveszélyes anyagot eltávolítunk; két ember pedig feckendővel és vízvederrel követi a perzselést végző embert. Így szinte kizárt dolog, hogy baj történjen. Az óvatosság természetesen mindig kívánatos.

Van az említett perzselőgépek még több igen hasznos előnye a gazdára a mai nehéz időkben. Ezek nemcsak a jószágot tartó gazdákat érdeklik, hanem mindazokat, akiknek gyümölcsösökük, baromfiuk is van. A gyümölcsfák törzsén, vastagabb ágain, a kérgen és a kéreg közeiben rejtőző elődők (különösen pajzs- és vértetvek), ezenkívül a különféle gombák, jóformán gyökeresen kiirthatók. Nagyon fontos ez ma, amikor védekezőszerek alig kaphatók, drágák, eredményük pedig nem biztos. Öregebb gyümölcsfáim törzsét és vastagabb ágait már évek óta a perzselőgéppel égetem, s a megfelelő módon végzett munka után jobb az eredmény, mint azelőtt a vegyszerekkel végzett irtás volt. A vékonyabb ágakat és fiatalabb törzsüket, a kézi égetőlámpákkal kezelem. Az égetéssel végzett gyümölcsfákkezelésnek eddig semmiféle káros hatását nem tapasztaltam, csak előnyt. Igen hatásosan és gazdaságosan lehet még a gépet a baromfiólak fertőtlenítésénél is felhasználni, sokkal biztosabb az eredmény, mint a lúgos forróvíz, de előnye az is, hogy az el nem mozdítható darabokon és falrepedéseken hízagjai meghúzódó elődők feltétlenül elpusztulnak az égetésnél.

2. A szikes talajok javításáról, kezeléséről szintén igen sok szó esik manapság. Ehhez a kérdéshez is szeretnék néhány mondatot hozzászólni. Az 1900-as évben a véletlen vezetett itt közlendő tapasztalatomra. Az egyik gazdaságomban volt néhány mélyzetöllyi teljesen hasznavehetetlen szikfolt, a szik kivirágzott rajta, körülötte pedig 500–600 négyzetöllyi alig termő rész, amelyen csak esenevészen fejlődött a növény, de termést nem hozott. Mint már előzőleg említettem, gazdaságomban a sertéshizlalást állandóan nagyban folytattam, így mindig sok trágya gyűlt össze. A trágyát a vetés befejezése után szarvasokba helyeztem el. Így lett a szikfolt szarvas helye, abból az elgondolásból kiindulva, hogy a hasznavehetetlen föld maradjon parlagon. A trágya leve így hónapokon keresztül beszivárgott a talajba. A szarvas szétfordása után, mint minden évben, felszántottam a szikfoltot, de be nem vettem, hiszen úgy sem számítottam ott termésre. Legnagyobb csodálkozásomra a szikfolt helyén, ahol eddig még a fű sem maradt meg, 70–75 cm magas gaz nőtt. A környező félholdnyi területen, amely eddig nem termett, most szép szarát és fejlett csöveget nevelt a kukorica. Ezt látva, az egész félholdnyi, gyengébben termő darabot, azt lehet mondani leöntöttem sertéstrágyával. A szikfolt a körülötte lévő gyengén termő résszel egyetemben eltűnt annyira, hogy a következő évben, amikor a táblában takarmányrépa volt, alkalmaztam külön felhívja figyelmemet, hogy egyáltalán nem lehet észrevenni a szikfolt helyét, a répa az egész táblán mindenütt egyforma volt. Azóta sok-sok év telt el, és én évről-évre rendszeres termést kapok ezen a helyen, a szikfolt pedig eddig nem jelentkezett újból. Nálam a sertéstrágya hatásos szikjavítóknak bizonyult.

A kukoricakapálás kérdése.

Írta: Gynjai Adám földbirtokos.

Már régóta figyelem és olvasom a „Köztelek”-ben az utóbbi időben sűrűn megjelenő vitacikkeket, amelyek hivatva lennének eldönteni azt a fogas kérdést, hogy „sekélyen, vagy mélyen kapáljuk-e a kukoricát?” Egyesek a sekély, mások a mély kapálás mellett kardoskodnak, viszont mások az egyszer sekély, másszor mélyebb kapálás

mellett foglalnak állást. Miatán ez a kérdés, úgy látom, még maig nines eldöntve, célszerűnek találom, ha a saját megfigyeléseim alapuló szerény véleményemet bevetem a vita mérlegébe.

Azt hiszem, ezt a kérdést megnyugtató módon aligha lesz lehetséges megoldani akár a sekély, akár a mély kapálás javára. Megfigyelésem szerint az a kérdés, hogy milyen mélyen kapáljunk, mindig az adott körülményektől függ. Szem előtt tartandó ugyanis minden kapálás előtt az a körülmény, hogy a kapálás által (akár kézi, akár fogatos) fellazított felső talajréteg, ha csak sűrűn kiadós esőt nem kap, feltétlenül kiszárad, és az alatta levő nedves réteg számára védő portakarót képez. Homokos, laza talaj légjárható voltánál fogva mindenkor gyorsabban és mélyebben szárad, sokszor már április–május hónapokban 10–12 cm-re, így 2–3 cm-es kapálással vajmi kevés célt érünk.

Az általam eddig követett gyakorlat az volt, hogy a kapálás mélységét, akár kézi, akár fogatos, mindig ahhoz szabályoztam, hogy milyen mély a talaj felső száraz rétege. Nedves, hűvös talajon 4–5 cm mélyen járattam a kapát; a 2 cm-es kapálást nem tartom jónak, mert sok megmunkálatlan föld marad a kapanyomok közt, és kevés a meglazított föld a portakaró számára. Az idők folyamán kialakult elvem e téren az, hogy a kapa mindig a felszíni száraz réteg alatt, a nedves réteg felett járjon, lehetően úgy, hogy a kapa a nedves rétegből földet ne vágjon fel, mert ezzel csak növelnénk a felső száraz réteg vastagságát és a nedvességet lejjebb kényserítetnénk, ez pedig a felszíni gyökerekre nem kívánatos. Sűrű időközben végzett kapálások esetén, nem túlságosan nagy szárazságban megfelelő lesz a sekélyebb kapálás is, de ha valamelyik kapálással, kivált aszályos időben megkésünk, akkor feltétlenül mélyebben kell majd a kapát járattatni mint az előző kapálásnál, hogy a felső száraz réteget elválaszthassuk az alsó nedves rétegtől.

Ezt az elvet nem csupán a kukoricánál követem, hanem a szőlőnél, répánál is, szóval minden kapásnövénynél. Ha ugyanis a kapálás után kapunk esőt, ami gyakran előfordul, akkor a nedves talajréteg szintig fellazított száraz réteg a csapadékot könnyen és gyorsan levezeti, úgyhogy az az alsó nedves réteghez azonnal csatlakozik.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Endre.

A Vasmegegyi Gazdasági Egyesület április 25-én tartotta évi rendes közgyűlését. Erdődy Ferenc gróf, az egyesület elnöke részletes beszámolót adott elnöki megnyitójában az egyesület múltévi működéséről, az egyesületi életben előfordult fontosabb eseményekről. Az elnöki megnyitót után Helcz Iván méneskari ezredes, a m. kir. nyugati lötenyészési kerület parancsnoka tartott értékes előadást az időszaki lötenyészési kérdésekről. Az előadó részletesen ismertette a lötenyészési főosztály elgondolásait, s a különböző lötenyészési szervek szerves összműködését. Horváth István egyesületi igazgató a zárszámadásokat és a költségvetést ismertette. Az általános tisztújítás során újra a régi vezetőséget választotta meg a közgyűlés. Az igazgatóválasztmány sorába beavasztotta Kondos Sándor dr. megyéspüspököt is. Az elhunyt gazdatiszt alelnök helyett pedig Csöndes László dr. uradalmi jószágigazgatót választották meg az egyesület alelnökévé. Az egyesületi életre vonatkozó beszámolóval kapcsolatban örömmel állapította meg a közgyűlés, hogy az egyesület taglétszáma 12.000 fölé emelkedett, az egyesület keretében 143 gazdakör működik. A rendkívüli nehézségek ellenére egész év folyamán sikerült az egyesületnek 14.000 példányszámban megjelenő „Gazdasági Értesítő” című szaklapját a tagokhoz eljuttatni, s ezen keresztül időszaki kérdésekről a gazdákat érdeklő rendeletekről állandóan tájékoztatta a vármegye gazdaközönségét. A rendkívüli viszonyok folytán az egyesület a szokásos bikavásárokat nem tudta megrendezni, mégis 442 tenyészbikát értékesíthetett a vármegye törzskönyveltető gazdaközönsége, 1.200.000 pengő értékben. Ugyancsak sikerült 446 fiatal és hasas úszót értékesíteni 350.000 pengő értékben, valamint 917 úszóborjút az állami akció keretében. Helyesléssel vette tudomásul a közgyűlés, hogy az egyesület kezdeményezésére megalkult a Vasmegegyi Tejszövetkezetek Szövetkezete, amelynek hivatása lesz a tejértékesítés minden részletre kiterjedő megszervezése, a tejtermelő gazdaközönség érdekeinek megvédése. Jelentősen sikerült az elmúlt évben is gyarapítani az egyesület nyugdíj-lelőinek vagyonát.

Minden gazdának a helye a Gazdak Biztosító Szövetkezetében van. Kartelen kívül. (Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

A tanyai gazdálkodás előnyei és hátrányai kifejtésére kitűzött irodalmi pályadíj odaítélése.

A mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvény azt a célt tűzte ki, hogy hazai mezőgazdaságunk színvonalát általában emeltesse. Ez a célkitűzés az Alföldre vonatkoztatva a tanyarendszerre való tekintettel bizonyos szempontok mérlegelését teszi szükségessé. Az alföldi tanyakérdést már számos — köztük igen kiváló — szakmunka világította meg, de inkább közgazdasági, szociális, népegészségügyi, kulturális, stb. szempontokból, míg a gyakorlati mezőgazdasági szempontok nem nyertek eléggé mélyreható taglalást. Ez a szempont vezette **Telbisz Imre dr.-t**, az OMGE földművelési és növénytermesztési szakosztályának elnökét arra, hogy az OMGE-nek 1000 pengőt felajánljon olyan szakmunka jutalmazására, amely a tanyai gazdálkodás előnyeit és hátrányait a gyakorlati gazdálkodásra tekintettel feltárja.

Az irodalmi pályázat feltételeinek megállapítására **Czettler Jenő dr. m. kir. titkos tanácsos**, az OMGE közgazdasági szakosztálya elnökének elnöklésével bizottság küldetett ki, amely a pályamunka feltételeire nézve úgy döntött, hogy abban kifejtendő a tanyai gazdálkodás előnye és hátránya, elsősorban növénytermesztési, állattenyésztési és mezőgazdasági üzemi szempontból, míg közgazdasági szempontok legfeljebb szükség szerint — amennyiben a teljesség azt megkívánja — érintendők. Kifejtendőnek jelezte a bizottság, hogyan gazdálkodik a tanyásgazda a mai viszonyok között és hogyan gazdálkodhatnék, figyelemmel mind a homoki, mind a szikes és kötött talajon való gazdálkodásra, valamint a munkaviszonyokra. A munka terjedelmét legalább 5, legfeljebb 10 nyomtatott ívben állapította meg a bizottság, míg a pályamunka jellegével leendő beküldésének határidejéül 1943 július 31-ét jelölte meg.

A pályázati felhívást 1943 január 12-én közzölte a „Köztelek”, valamint a napilapok is. A kitűzött határidőn belül 5 pályamunka érkezett be az OMGE-hez, amelyeket az említett bizottság bíralt felül és ennek eredményeképp az 1000 pengős pályadíjat egyhangúan a „Beszélj a földdel és az megtanít Teget” jellegével beküldött pályamunkának ítélte oda. A jelígs levél felbontása után kiderült, hogy a kitűzött pályadíjra egyhangúan érdemestett munka szerzője **Guoth Ernő dr. okl. gazda**, volt uradalmi intéző, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara igazgatója. Öszinte örömmel közöljük a tanyakérdés irodalmi pályázatára vonatkozó fenti bizottsági döntést, amelyet az OMGE tanácsa folyó évi április hó 27-i gyűlésén is jóváhagyott. **Guoth Ernő dr.** szakavatott tollal, szakszerű és gyakorlati érzéssel felelt meg a pályázatban kitűzött feltételeknek, amely munka alkalmas arra, hogy a tanyakérdés megoldása a gyakorlati gazdálkodás tekintetében való megvilágításával előbbre vitessék. A díjnyertes pályamunka a pályázati feltételeknek megfelelően teljes joggal az OMGE tulajdonába ment át.

VEGYESEK.

Kinevezések a felsőfokú gazdasági szakoktatás tanári létszámában. A kormányzó a m. kir. kertészeti és szőlészeti főiskolán **Horn János** kertészeti akadémiai igazgatói címmel felruházott nyugalmazott kertészeti igazgatót az általános gyümölcs-termesztési tanszékre kertészeti és szőlészeti főiskolai nyilvános rendes tanárrá, **Heller András dr.** kertészeti akadémiai rendes tanárt a közgazdaságtani tanszékre, **Okályi Iván dr.** kertészeti akadémiai rendes tanárt a jogi ismeretek tanszékére, **Liszka Jenő dr.** kertészeti akadémiai rendes tanárt a kert- és szőlőgazdasági üzemtan tanszékére, **Kosinszky Viktor dr.** mezőgazdasági kísérletügyi II. osztály főadjunktusát a szőlőművelési tanszékre és **Mándy György dr.** gimnáziumi tanárt, műgye-temi adjunktust a növényteni tanszékre kertészeti és szőlészeti főiskolai ny. rk. tanárrá, a kolozsvári magyar királyi mezőgazdasági főiskolán **Karácsonyi László dr.** gazdasági akadémiai rendes tanárt a mezőgazdasági kémiai ipari tanszékre és **Málthé Imre dr.** mezőgazdasági főiskolai intézeti tanár, egyetemi magántanárt a mezőgazdasági növény-teni tanszékre mezőgazdasági főiskolai ny. rk. tanárrá, végül a keszthelyi m. kir. gazdasági akadémian **Puskás Károly** gazdasági akadémiai rendes tanárt a gazdasági gyakorlati tanszékre mezőgazdasági főiskolai ny. rk. tanárrá nevezte ki.

Halálozások. **Hermann Miksa m. kir. titkos tanácsos**, ny. egyetemi ny. r. tanár, volt m. kir. kereskedelemügyi miniszter, több kiüntetés tulajdonosa, életének 76. évében április 28-án meghalt. Az elhunytat május 4-én Budapesten a farkasréti temetőben a székesfőváros által adományozott dísz-

sírhelyen nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

Schweiger László dr. uradalmi jószágigazgató, tart. főhadnagy, több háborús kiüntetés tulajdonosa, április 28-án Dévaványán 58 éves korában elhunyt.

Bolzenhardt Ferenc dr. m. kir. egészségügyi főtanácsos, a Vörös Kereszt Erzsébet-kórház ny. igazgató-főorvosa, földbirtokos, több bel- és külföldi rendjel tulajdonosa, április 26-án elhunyt.

Özv. Mezey Gyuláné szül. krasznai Krasznay Mária életének 85. évében április 28-án elhunyt. Folyó hó 1-én Budapesten a kerpesúti temetőben lévő családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra.

Előléptetések a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamaránál. A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara április 15-i közgyűlése **Guoth Ernő dr.** kamarai főtitkárt helyettes igazgatóvá, **Kerekes Ferenc c. főtitkárt** pedig főtitkárrá választotta meg. **Guoth Ernő dr.** 1936 óta van a kamara szolgálatában, s először mint az állattenyésztési ügyek elődjé, majd az állattenyésztési osztály vezetője működött nagy szakmunkássággal és szép eredménnyel. Értékes szakirodalmi munkássága közismert. L. munkái k évek óta munkatársra és kiváló tanulmányával éppen most nyerte el az OMGE által kiírt **Telbisz-féle tanyai gazdálkodási pályadíjat**. **Kerekes Ferenc** főtitkárrá választása 20 éves munkát jutalmazott. Kamarai szolgálata alatt különösen a rosvényvédelem és a gyümölcsfajapolás kérdéseivel foglalkozott szép eredménnyel. A két kamarai főtitkárviselő előléptetése a gazdasági közélet széles körében megelégedést és örömet keltett.

Rovatvezető-változás. **Weiser István dr.** egyetemi ny. r. tanár, lepunk állatleltári és takarmányozási rovatvezetője, rovatvezetői tisztségéről lemondott. Az OMGE egyesületi tanácsa, mint ir. felügyeleti hatóság, a lemondást sajnálattal tudomásul vette és **Weiser István dr.-nek** 1917 óta teljesített eredményes rovatvezetői munkásságáért öszinte köszönetét és elismerését tolmácsolta. Utódjául az egyesületi tanács határozata alapján **Tangl Harald dr.** egyetemi magántanár, m. kir. kísérletügyi igazgató, az Országos M. Kir. Állatleltári és Takarmányozási Kísérleti Intézet igazgatóhelyettesét, lepunk buzgó munkatársát sikerült megnyernünk, akit eredményes irodalmi munkásságáért az OMGE közgyűlése nemrég tüntetéssel ki a **Miskó Pál-féle** írci jutalomdíjjal. Eddigi szakmunkássága alapján bizalommal tekintünk rovatvezetői működésére.

Elmarad a gazdasági közgyűlés. A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének május hó 14-re a Köztelek negyterjedelmű összehívott közgyűlése a gyűléstiltalom miatt elmarad. Ugyancsak elmarad az igazgatóválasztmányi gyűlés is.

A Fejérvármegyei Állattenyésztők Egyesülete április 26-án tartotta évi rendes közgyűlést. A naples gyűlésen a tagokon kívül résztvevő **Kövy József ny. központi kerületi m. kir. gazdasági főfelügyelő** a földművelésügyi minisztérium és az Országos Törzskönyvelő Bizottság képviselőiben, **Thaisz Andor dr.** Fejér vármegyei alispánja, **Elekes Imre kerületi m. kir. gazdasági főfelügyelő**, **Kovács Ödön titkár** a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara képviselőiben és **Kerek József m. kir. gazdasági felügyelő**, szövetségi igazgató. **Esterházy László gróf** betegségére való hivatkozással lemondott a több, mint egy évtizeden keresztül viselt elnöki tisztségéről. A távozó elnöknek **Thaisz Andor dr.** alispán mondott köszönetet a vármegye és a tenyésztő gazdák nevében értékes munkásságáért és egyben köszöntötte az egyhangú lelkesedéssel új elnökül megválasztott **Nedeczky Griebisch Viktor m. kir. gazdasági főtanácsos**, szolgálati földbirtokost. **Reichardt Béla m. kir. gazdasági főfelügyelő**, ügyvezető-igazgató ismertette az egyesület új jelentését, amely szerint 170 uradalmi tehenészetben ellenőrzés alatt áll 8045, 24 községben, 839 kisgazdánál 1516 tehen. Így összesen 194 tehenészetben 9565 tehenet ellenőriz az egyesület. Az egész évben ellenőrzött tehenek száma pedig közel 12.000 volt. Az egyesület eredményes működését bizonyítja, hogy a tejtermelés a háborús viszonyok ellenére csak 10%-kal csökkent. Egyes tehenészetekben, számszerint 21-ben a tejtermelés egyáltalán nem csökkent. 35 uradalmi tehenészetben a termelés állandónak mondható. **Dunapentele** és **Vereb** községekben a tejszövetkezetbe beszállított tejmenyiség jelentősen emelkedett a háborús viszonyok ellenére. Az egyesület sertésenyésztési szakosztálya 62 tenyészetben 2032 sertést ellenőriz. **Prettenhoffer Zoltán dr. m. kir. állategészségügyi tanácsos** vezetésével 5 községben végzett az egyesület meddősségi vizsgálatot 451 szarvasmarhánál. Az állami üszborjárási keretben kieszott 14 községben 170 kisgazdának 210 üszborjút 987 pengő átlagáron, amelyből az államszolgálati átlagáron 329 pengőt tett ki. 1943-ban bírálatra került 2503 tehen, 114 törzsbika és 503 növendék bika, eladtak az

uradalmi tagok 292 bikát 3485 P, a kisgazdáké 38 bikát 3026 P átlagáron. Így a tagok a bikák eladásából több mint egymillió pengőt szedtek be. A szarvasmarha-igénybevételrel kapcsolatban igénybevetett 13.099 szarvasmarha. Az egyesület 16 községben rendezett háromnapos állattenyésztési tanfolyamot a kisgazdák szaktudásának emelésére. Beszámolt a jelentés továbbá az 1942/43. évi termelési és takarmányozási eredményeiről, az országos tejlélesi és tenyésztési, valamint az 1943. évi központi tenyészállatértékesítésre bejelentett bikák díjazási eredményeiről. **Kövy József**, az OTB elnöke felszólalásában hangsúlyozta, hogy fontosnak tartja az ellenőrzésnek a népies tehenállományra való nagyobb mérvű kiterjesztését. Hangsúlyozta a minőségi tenyésztés és termelés jelentőségét, kiemelve a dunántúli vármegyék fontosságát a kevésszámú és gyengébb minőségű állatállománnyal rendelkező országrészek járnósságú tenyészállatokkal való ellátása szempontjából. Felfűta a tagok figyelmét a tenyésztésről és bika-nevelésről elkészítendő helyes bírálatra. A dunapentelei bikalegeléskert követésremélő példáját emelte ki, a rétek és legelők terméshozamának, valamint a szántóföldi takarmánytermesztés, a silóépítés fokozását hangsúlyozva. **Kerek József dr.** szövetségi igazgató hozzászólásában a gazdasági felügyelőségek és az állattenyésztő szervezetek együttműködésének fontosságát emelte ki. Hangsúlyozta a tenyésztésnél a termelői érték fontosságát, valamint a pontos tenyészbika kiválasztás szükségességét. **Elekes Imre kerületi m. kir. gazdasági főfelügyelő** az ellenőrzött népies tehenlétszám fel-emelését sürgette. Fontosnak tartja a silóépítés elterjesztését és a kukoricaszárak gondosabb felhasználását, valamint a meddőség és a gümőkór elleni védekezés kiterjesztését. **Thaisz Andor alispán** a megejtett kísérleti gümőkórvizsgálatok szomorú eredményeivel kapcsolatban az egészséges tenyészállatnevelés fontosságát hangsúlyozta. Elfogadta a közgyűlés az egyesület 1943. évi zárszámadását és az 1944. évi költségvetését, valamint a vonatkozó földművelésügyi miniszteri rendelet alapján megállapította az ellenőrzési és törzskönyvelési díjakat. **A Wellmann Oszkár dr.** felállítandó szabrára 600 pengőt szavazott meg a közgyűlés. Az igazgatóválasztmányi és számvizsgálóbizottsági tagok megválasztása után megalkotta az egyesület zöldmező szakosztályát és társelnökül **Krisztian Lajos** püspöki uradalmi jószágigazgatót, alelnökké vitéz **Sik Istvánt** és vitéz **Tardy János** uradalmi főtisztiket választotta meg. Ezután **Krisztian Lajos** jószágigazgató tartott igen értékes előadást a rét- és legelőgazdálkodás jelentőségéről. A barcmilyenésztési szakosztály elnökét **Kemény Józsefné** helyére **Kemény József** uradalmi intézőt választotta meg a közgyűlés. (K. S.)

A Borsodvármegyei Állattenyésztők Egyesület legutóbb tartott közgyűlésén az elnök vitéz **Mikuleczky Gyula dr.** alispán vitéz **Oláh Gyuláné**, az elhunyt egyesületi elnöknek érdemeit emléttette. Meleg szavakkal emlékezett meg az egyesület éln elölött 15 éves munkásságáról, amelyet a vármegye állattenyésztésének fellendítése érdekében végzett. A közgyűlés ezután egyhangúlag vitéz **Lukács Béla m. kir. titkos tanácsos**, öpédi földbirtokost választotta meg elnökévé. **Lukács Béla** elnök a székfoglalójában meleg köszönettel emlékezett meg arról a sokoldalú támogatásról, amelyet az egyesület a földművelésügyi minisztérium állattenyésztési főosztálya és annak vezetője, **Batha Pál** miniszteri tanácsos részéről mindenkor élvezett. Ennek a reményének adott kifejezést, hogy ezt a támogatást az állattenyésztő egyesület továbbra is élvezni fogja. **Kolozs Jenő** ügyvezető igazgató beszámolójában ismertette az egyesület 1943. évi munkásságát. Az uradalmi tenyészeten kívül hetven községben folyik az egyesület munkája és 2835 tehen áll ellenőrzés alatt. A vágómarha-igénybevételrel kapcsolatban bejelentette, hogy Borsod vármegye területéről 11.100 vágómarhát szállítottak be. Ez az aránylag magas szám a vármegyei szarvasmarha-állomány gyenge minőségű színvonalát mutatja. **Batha Pál** miniszteri tanácsos felszólalásában megköszönve az elnök üdvözlését, köszönettel emlékezett meg arról az értékes támogatásról, amit az állattenyésztés fejlesztése érdekében részéről élvezett. Majd rámutatott arra, hogy a háború után mily nagy jelentősége lesz a fejlett állattenyésztéssel rendelkező országoknak és változt azokat az erőesztéseket, amelyeket a kormányzat az állattenyésztés minőségű színvonalának a háborús takarmányozási nehézségek ellenére történő emelése terén tesz. Felfűta a gazdák figyelmét arra, hogy a beszállítási kényszer is fejlesztését mozdítja elő, mert a gyenge minőségű szarvasmarhák igénybevételével a megmaradt értékesebb állomány jelentősége növekszik. A közgyűlés végül megalkotta az egyesület juh-, baromfi- és zöldmezőszakosztályait.

Özvegyek.

Endre.

Április 25-én **Dr. Erdődy Ferenc gróf**, beszámoló adott a múltévi műkördült fontosabb ó után **Helcz Iván** gati lótenyésztési előadást az idő- Az előadó részle- bosztály elgondo- zervek szerves egyesületi igazgató betést ismertette. ra a régi vezető- lés. Az igazgató- **Kovács Sándor dr.** gazdasági alelnök uradalmi jószág- osület alelnökévé. számolóval kap- meg a közgyűlés. 2.000 főle emel- 43 gazdakör mű- ellenére egész év 14.000 példány- „Értesítő” című s ezen kezertül érdeklő rennde- vármegye gazda- yok folytán az nem tudta meg- értékesíthetett gazdaközönsége, csak sikerült 446 350.000 pengő az állami akció domással a köz- nyezésére meg- zetek Szövetke- tésítés minden és a tejtermelő lése. Jelentősen taní az egyesület

Biztosító

En kívül.

biztosítás.)

A magyarországi és szlovákiai hitelszövetkezetek sikeres együttműködése. Érdekes szövetkezeti kliringjárásról számol be az Országos Központi Hitelszövetkezet Hivatalos lapja, a Magyar Szövetkezés. Az Országos Központi Hitelszövetkezet a szlovákiai három Hitelszövetkezeti központtal egyetértésben olyan leszámolást vélt el, amely a mai háborús viszonyok között pártját állítja. A hitelszövetkezeti központok levonták az 1919. évi határváltozásokat követő hitelügyi rendezetlenség tanulságát és a hosszadalmas állami kliring helyett a hitelszövetkezeti tagok érdekeltségére nézve a pénzügyi kormányzatok hozzájárulásával külön rendezést hajtottak végre. Amikor 1919-ben az ország részekre szakadt, minden egyéb szerencsétlenség mellett még az a baj is sújtotta a határmenti lakosságot és az elszakadt hitelszövetkezeteket, hogy a határmegvonás folytán idegen országba került hitelezőkkel és adóssákkal nem tudtak közvetlenül érintkezni, hanem adósságukat csak az Állami Klegyenlítő Hivatalnál fizethették, követeléseikhez, illetőleg azok töredékéhez pedig szintén csak a Klegyenlítő Hivatal útján juthattak hozzá. Ez az eljárás azonban olyan hosszadalmas volt, hogy még ma sem fejeződött be. Hogy a Csehszlovákia szétbomlása folytán keletkezett változások ne sújták ismét a határmenti vidéket, a hitelszövetkezeti tagok érdekeltségét az OKH szlovák és cseh irányban felszámolt, az erre irányuló eljárást, melyből szájműveletnek semmi haszna nem volt, már be is fejezte. Mintegy 150 millió szlovák korona erejéig minden magyar adós kifizethette szlovákiai, és minden szlovák adós magyarországi tartozását, ugyanígy hozzájuthattak a másik országban rekedt betéteikhez is, végül a hitelszövetkezetek is megkepták Szlovákiában maradt központjeiknél, vagy a prágai Leszámlító és Lombardintézetnél rekedt tőkéiket. Egyes visszatért területi hitelszövetkezetek szlovákiai bankok helybéli fiókjait is átvették és hitelszövetkezeti érdekkörbe vonták. Mindezeknél az eljárásoknál az OKH a pénzügyminisztériummal és a Magyar Nemzeti Bankkal teljes egyetértésben járt el. Figyelemreméltó munka volt ez azért, mert egyrészt megmutatta, hogy a háború viszonyosságai közepette is lehet — még külföldi intézményekkel karöltve is — építő munkát végezni, de azért is, mert az tűnik ki belőle, hogy a szövetkezeti együttműködés és a szövetkezeti lelkület a szövetkezeti intézmények működésében teljesen háttérbe tudja szorítani az üzleti szempontokat, ha arról van szó, hogy a szövetkezetekben tömörült kisemberek ezreinek boldogulása ilyen központilag irányított pénz- és hitelügyi beavatkozást igényel.

A gazdaszövetkezet érdekképviseletének évi jelentése. A Magyar Gazdásztek Országos Egyesülete most adta ki évi jelentését Faber György igazgató szerkesztésében. A jelentés méltatja a földművelésügyi minisztérium utóbbi években végzett munkáját a szakoktatás felforrósítása terén. Hogy milyen változás következett be, azt mutatja, hogy például a felsőfokú szakoktatásnál 1941-ben mindössze 6000 pengő ösztöndíjat adtak ki, 1944-re pedig 529,000 pengő van előirányozva. Az egyesület szervező munkája következtében egy év leforgása alatt 462 gazdaszövetkezet lépett be tagok, úgyhogy a jelenlegi taglétszám 4429. Az egyesület négy gazdaszövetkezet készülő mezőgazdasági halogatóinak egész éven át ösztöndíjat adott, a nyugdíj nélküli gazdaszövetkezetek részére 30,000 pengő segélyt biztosított. 96 tagot helyeztek állásba, az internátusi és nyugdíjletp javára csaknem 200,000 pengőt fordítottak és két üdülőházat vásároltak. Cimborlás és jogosulatlan alkalmazás miatt 18 esetben tett az egyesület eredményes feljelentést. Az OMBI gazdaszövetkezetek nyugdíj-osztálya 684 gazdaszövetkezet folyósít nyugdíjat évi 425,000 pengő összegben. Az évi jelentést díjmentesen megkérdezi az egyesület (Budapest, V., Arany János-utca 5.) az érdeklődőknek.

Mivel permetezzünk az időt? A háborús anyag-gazdálkodási nehézségek miatt ma a gazda egyik legnehezebb feladata a beszerezhető növényvédőszerrel és anyagokkal a gyümölcsfák és a szőlő állati és növényi kártevői ellen a védekezést biztosítani. Hogy ez mégis ezekben hogyan oldható meg a leggyakoribb esetekben és legeredményesebben, arról ad részletes felvilágosítást és tanácsot Urbányi Jenő dr. m. kir. mezőgazdasági főadjunktusnak e címen a rádióban elhangzott előadása, amely most nyomtatásban is megjelent. Ez a füzet válaszbelvél beküldése ellenében, vagy személyesen átvéve díjmentesen megszerezhető a vidéki m. kir. növényegészségügyi körzetek vezetőitől, a M. Kir. Növényegészségügyi Szolgálatnál (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.), vagy a M. Kir. Növényegészségügyi Intézetnél (Budapest, II., Hermann Ottó-út 15.).

A földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségének 1944. évi sáncolási akciója. A sáncolás eme csak a víz tárolására és a talaj pusztulásának egakadályozására szolgál, hanem egyúttal hatóság eszköze az árvizek megszüntetésének is. földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendelt-

sége 1942-ben indította meg sáncolási akcióját s ezt ebben az évben is nagyobb összegű államsegély kiutalásával támogatja. A sáncolási akció lebonyolításával a kirendeltség ez évben is az EMGE-t bízza meg. A sáncolási munkálatokat 13 traktor végzi, de ezenfelül rövidesen még további 6 traktort állítanak be a munkálatokba. Az akció során azokon a vidékeken, ahol a sáncolás eredményessége tekintetében kellő tapasztalatok nem állnak rendelkezésre, vagy pedig, ahol a sáncolás még csak kísérleti célokat szolgál, a munkálatokat díjtalanul végzik el, ahol pedig a sáncolás eredményessége már behizonyosodott, a sáncolásért bért számítanak fel, amely azonban nem lehet nagyobb a legnehezebb talajra előírt mélyszántásnak megfelelően előírt bérénel. Mindazok, akik a sáncolási akcióban részt kívánnak venni, jelentkezzenek az EMGE kolozsvári központjánál, vagy az egyes vármegyei kirendeltségeinél. Az EMGE részéről szakemberek fogják majd elbírálni, hogy a jelentkezők földje mennyiben alkalmas a sáncolási munkálatok elvégzésére.

Leventék a selyemhernyótenyésztés szolgálatában. A honvédelmi miniszter nevében vitéz Bély Akos vezérezredes, az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője elrendelte, hogy az illetékes leventeparancsnokok azokon a vidékeken, ahol erre lehetőség van, szervezzék meg a leventeifjúság körében a selyembubótenyésztést. A miniszter rendelete értelmében a leventeifjúság körében a selyemhernyótenyésztésnek azonnal meg kell indulnia. A termelés megszervezésébe belekapcsolják az ifjúságvezetőket is és remélhető, hogy a rájuk bízott feladatnak fiatalos lelkesedéssel fognak eleget tenni. A rendelet felsorolja azokat a vármegyéket, ahol a közterületek eperfa-állománya selyemhernyótenyésztésre szabadon igénybe vehető s így a természetadta lehetőségek a legkedvezőbbek. Ezek a vármegyék: Bács-Bodrog, Baranya, Bars és Hont, Békés, Bihar, Borsod, Csanád, Arad, Torontál, Csongrád, Esztergom, Fejér, Győr, Moson, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Szilág, Tolna, Vas, Veszprém, Zala, Zemplén, Hajdú, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom, Nógrád, Nyitra-Pozsony. A selyemhernyótenyésztéssel kapcsolatos munkák megindításáról, a hernyók igényléséről is részletesen intézkedik a rendelet.

Talpbőr- és ruhaneműjuttatásban részesülnek a selyemtenyésztők. A kormány a selyemhernyótenyésztéssel foglalkozó lakosság érdekeit messzeemenően figyelembe véve, a selyembubó beváltási árát, miként a múlt évben, ezidén is a következőkben állapította meg: I. osztályú kg-ja 20 kg-ig 5— pengő, azon felül 7— pengő, a II. osztályú kg-ja 2-50 pengő, a III. osztályú kg-ja (hulladék) 30 fillér. Tekintettel arra, hogy a selyemhernyótenyésztés ma honvédelmi szolgálatot jelent, továbbá, hogy éppen a selyemtenyésztéssel foglalkozó falusi lakosságunk elsősorban ruhaneműre, textilneműekre és lábbelire van szüksége, a kormány külön jutalomban részesíti ezokat, akik a selyemtenyésztésben való fokozottabb részvételükkel az ország különleges érdekeit szolgálják. Ezért minden olyan tenyésztő, aki több elsőosztályú gubót termel, mint az elmúlt évben, az új tenyésztők közül pedig azok, akik legalább 10 kg elsőosztályú gubót termelnek, jogot nyernek ahhoz, hogy a gubót beváltó állomáshoz legkedvezőbb eső Hengya-üzletben kizárólag selyemtenyésztők részére kiutalható készletből hatóságilag aron egy pár cipőre való talpbőrt vásároljanak. A m. kir. országos selyemtenyésztési felügyelőség a beváltások kifizendő utalványon feltünteti, hogy a talpbőr vásárlására jogosított selyemtenyésztő a talpbőrön kívül még milyen nehezen beszerezhető közszükségleti cikket vásárolhat. A selyemhernyót és a tenyésztéséhez szükséges papírost a tenyésztők ingyen kapják. Az etetéshez szükséges eperfaelcsot a közutakon, valamint tereken s az utcákon lévő eperfákról a tenyésztők ingyen szedhetik. A tenyésztésre vállalkozók minél előbb jelentkezzenek a községi selyemtenyésztési felügyelőknél, akiknek nevét és lakcímét a községi előjárásnál meg tudhatják. Akik még nem tenyésztettek, a kikéltől részletes tájékoztatást és oktatást kapnak.

Új mezőgazdasági hitel Bulgáriában. A hadigazdálkodás eredményeinek hatékony fozozására irányuló állami tevékenységgel kapcsolatban Bulgáriában a Bolgár Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bank vezetősége is programot dolgozott ki, amelynek célja a mezőgazdaság belterjességének fejlesztése. A bank vezetősége arra törekszik, hogy a hitelpolitikát a parasztgazdaságok szempontjából új alapokra helyezze, amivel a legfőbb célja, hogy a mezőgazdaság és a falusi kézműipar teljesítőképességét a háborús viszonyok között is biztosítsa. A terv szerint a szövetkezeti bank fiókjai felhatalmazást kapnak arra, hogy — ellentétben a korábbi állapottal — a jövőben tevékenységüket kizárólag a helyi viszonyokhoz igazítsák és elsősorban vegyék

figyelembe az egyes kerületek mezőgazdasági jellegét. E feladat megvalósítására a Bolgár Mezőgazdasági és Szövetkezeti Bank a folyó évben keréken 85 millió levát irányzott elő, amelyből kamatmentes kölcsönöket fog nyújtani. A kölcsön nyújtásának feltételeit külön rendeletben állapították meg. A kölcsönök elsősorban szövetkezeti borpincék építésére és kibővítésére, gyümölcsfák, lütek és szőlők, továbbá korszerű dohányszárítók, dohányszárítók és szisziktelenítő kamrák építésére szolgálnak. Ezenkívül kölcsön nyújtható mezőgazdasági gépek és eszközök beszerzésére, új kenderkikészítők, selyemtenyésztő telepek létesítésére, továbbá kaszálók, rétek telepítésére. A hitelkeret legnagyobb része a takarmányfélék, rozs, burgonya és kender termesztésének fejlesztésére fordítandó, hogy a földművelésügyi minisztérium által felállított vélestervezet gyorsan és rendszeresen legyen megvalósítható. A hitelek kamatait az államkincstár viseli. A szövetkezeti bank fiókjait utasították, hogy a hitelnyújtásnál a formáságokat egyszerűsítsék, hogy a hitelek folyósítása ezonnal kezdetét vehesse. Mint bolgár szakkörökben rámutatnak, a fenti új hitelpolitikával a kormány célja az, hogy a bolgár mezőgazdaság termelőképességét oly magas színvonalra emelje, hogy békéidőben is felvehesse a külfölddel a versenyt.

Nagy gondot fordítsunk a cserebogár irtására. Tapasztalatok szerint az idei esztendő megint igen erős cserebogár-irtási év lesz. Eppen ezért a hatóságok az idén különös gondot fognak fordítani, hogy a gazdák a cserebogárirtási kötelezettségük tekintetében fennálló törvényes rendelkezéseknek mindenben eleget tesznek-e és külön is fellívják a gazdákat és teletulajdonosokat arra, hogy saját érdekében is, teljes erejükkel a rendelkezésekre álló minden módon irtását ezt a rendkívül veszedelmes kártevőt. Mint ismeretes, a cserebogár gyűjtése a koraregeli órákban a leghatásosabb, amikor a bogár mereven krepaskodik az ágron és a hejtásokon. Minden egyes nöstény elpusztításával számíthatunk sok peyor három éven át tartó rágcsálását és pusztító munkáját akadályozzuk meg és ezzel felbecsülhetetlen szolgálatot teszünk a mezőgazdaságnak. A begyűjtött bogarakat forró vízzel öljük meg és márgás föld, vagy felígert trágya hozzáadásával trágyának, vagy pedig szárítva, majd megdarálva és szemes közé keverve baromfi takarmánynak használjuk fel. Az illetékes hatóságok figyelmeztetnek mindenkit, hogy az irtási munkát ellenőrizni fognak és a henyegekkel szemben szigorúan fognak eljárni. Aki útmutatást, vagy bővebb felvilágosítást óhajt kapni, forduljon a M. Kir. Növényegészségügyi Szolgálatához (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11, fdsz. 18.), vagy a M. Kir. Növényegészségügyi Intézethez (Budapest, II., Hermann Ottó-út 15.).

Befejeződött a juhászati tanfolyam. A Felső-dunántúli Mezőgazdasági Kamara Esterházy Pál herceg lílhibományának mellékletű juhászati tanfolyam hatnapos juhászati tanfolyamot rendezett, amelynek záróvizsgálója április 22-én volt. A tanfolyamon a hallgatók kiképzést nyertek a korszerű juhnyelésítés, gyapjúismeret, juhgyógyászat és állategészségügy tárgyköréből. A vizsgán Sperlagh Elemér kamarai főtitkár köszönte meg a Lercsei lílhibományoknak, hogy lehetővé tette a tanfolyam megtartását azzal, hogy helyet és díjmentes ellátást biztosított a tanfolyam, az előadók és a hallgatók részére. Buzdította a hallgatókat, hogy a juhnyelésítést mindig úgy tekintsék, mint jövedelmező állattenyésztési ágat, amelyre ma honvédelmi szempontból igen nagy szükség van, a békében pedig a juhnyelésítő kisgazdák táplálkozását hivatott változtatossá tenni és a kötő-szővő házipert kifejleszteni. Megköszönte a lílhibomány tisztikárának, valamint a tanfolyam előadójának óderő támogatását, Tarpay György tisztartónak pedig külön is azt az igezi magyaros vendég szeretetet, amit az előadók és a hallgatók élveztek. A tanfolyam hallgatói nevében Kiss Géza szilsárhányi kisgazda mondott köszönetet. Előadójaként Császár Gábor dr. kísérletügyi főadjunktus, Jászberényi Antal m. kir. állategészségügyi tanácsos és Maczek József OMTK tisztviselő működtek közre.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium májusi rádió gazdasági előadásai. 7-én, vasárnap délután 3 órakor: a) Növényegészségügyi időszerű tanácsadó. (Urbányi Jenő dr.); b) Dohrmann Viktor m. kir. kísérletügyi fővezér: Bükányirás. 11-én, csütörtökön délután 5 órakor: Szőlészeti-borászati időszerű tanácsadó. (Fornódy Elemér.) 14-én, vasárnap délután 3 órakor: a) Kadocsa Gyula dr. m. kir. kísérletügyi főigazgató: A veteményeskert állati kártevői; b) Berepd István dr. m. kir. kísérletügyi adjunktus: A veteményeskert növényi kártevői. 18-án, csütörtökön délután 5 órakor: Baromfitenyésztési időszerű tanácsadó. (Báldy Ballint.) 21-én, vasárnap délután 3 órakor: a) A sajtó- és propagandaosztály közleménye: Kaszálás és szénakészítés; b) Helyszíni közvetítés Eberhardról vagy Kecskemétről. 25-én, csütörtökön délután 5 órakor: Méhészet időszerű tanácsadó. (Balogh Ballint.) 25-án, vasárnap délután 3 órakor: Időszerű gazdasági tanácsadó.

A lóvásárló bizottságok átirterve. A Lóértékesítő Szövetkezet közlése szerint a 111. sz. m. kir. honvéd lóvásárló bizottság május 9-én 10 órakor Tatán, 3 órakor Kisbérén, 10-én 10 órakor Csornán, 3 órakor Téten, 11-én 10 órakor Lovászpontonán, 3 órakor Gyergyószentmártonban, 12-én 10 órakor Bánán mindenféle szolgálati minőségű lovat vásárol, beleértve 2½-3½ éves továbbnevelésre alkalmas csikókat. Az V. sz. ideiglenes honvéd lóvásárló bizottság május 19-én 2 órakor Nagyváradon, 20-án 10 órakor Nagyszalontán, 21-én 9 órakor Székelyhídon, 2 órakor Erdőbényén, 22-én 10 órakor Tasnádon, 2 órakor Nagykárolyban, 23-án 9 órakor Szatmárnémetin, 24-én 9 órakor Sárközön, 2 órakor Técsön, 25-én 9 órakor Maramaroszigeten, 2 órakor Nagybocksón, 26-án 9 órakor Alsóvisón, 2 órakor Tulcsen visiról. A bizottság csak tisztli háts és kímestári háts lovat vásárol;

Gazdasági állás- és munkakörülmények. A M. Kir. Országos Gazdasági Munkaközvetítő Hivatal közlése szerint munkát keresnek a következők: **Fejér vm.:** Mentler Lajos (Gánt, Bányatelep) ökl. gazda, 40 éves, nőtlen, 6-keresztény, 10 éves gazdasági gyakorlat. **Schmidt János** (Szekefehérvár, Vértanú-u. 11. sz.) 32 éves, nős, egygyermekes gépészkezes. **Komárom vm.:** Pisl Lajos (Felaranyospuszta, u. p. Csallóköz-aranyos) 44 éves, négygyermekes, katonai szolgálat alól mentes, mint gazda, migtáros vagy vadőr. **Nógrád vm.:** Kocz István (Keszeg) vizsgázott vadőr. **Pest vm.:** Szabó Sándor (Kunhegyes, Csurgós-u. 807.) ny. csendőrorrmester, ezüstkalászos gazda, ispáni vagy hasonló állást. **Kilnszki Széves** és **Budai József** felsőker. iskola IV. évf. tanulók, mint cseplési ellenőrök, repátadók, irdal kisegítők, gyors-gépirás, fuvarossal elhelyezkednének. Címük a vármegyei gazdasági felügyelőségben, Budapest, Varmegyháza, Budai István (Kerekegyháza) erdőgazd. szakiskolát végzett. **Juhász László** (Budapest, V., Pannonia-u. 19.) 18 éves közepkorú gazd. tanítási hallgató gazdaságban gyakornoki állást. **Tahy Ernő** (Budapest, XIV., Thököly-út 142.) 53 éves, nős, r. kat. vallású, gazdaságban mint tisztviselő, cseplési ellenőr, gyakornok, **Weisz Lóránd** (Budapest, XIV., Korong-u. 6.) 39 éves, nős, kétgyermekes, r. kat. vallású, gépész, lakatosok. **Munkást keres: Fejér vm.:** Özv. Ulvárdy Jánosné (Budapest, V., Juhász Andor-u. 6. sz., 1/2 em. 1.) Vál. csécsos-hegyi 10 m. holdas, nagyteret gyümölcsösben, veteményeshez is értő részesmunkást keres. **Pest vm.:** Csizsik István (Püspökhatvan, Fő-u. 40.) egy cseplőgépkezelő és traktorgépsz. **V. Wildburg Walter** György báró (Szentmártonkúta) bogmárt. **Kovács László** (Szabadszállás 697.) 1 éves vagy bentkosztos gazdasági cseplő. **Dunaegyházi községben** egy dohánykertész alkalm. z. k. **Dulácska László** egy tehénhez értő nőtlen fűfit hónapszámosnak vagy mindezenek. **Közvetít: Községi el. Ijoróság, Törökballi t. K. locs. i** Erseki Uradalom 6 gazdasági cseplő. **Cím: Dunapáti, Bőpuszta, Csallányi Gyuláné** (Budapest, X., Nemes-u. 43.) 25 kat. holi földre két bentkosztos vagy éves gazdasági cseplő. **Sz. bados Ferenc** (Pestszentlőrinc, Gróf Széchenyi-u. 114.) egy bentkosztos cseplő. **Zentai Béla** (Árpádföld, Cinkota) két szőlőmunkást. **Gosztonyi Tibor** (Váchrátján) konvenció cseplő. **V. Boronkai Karoly** (Tass, Bertalmaspuszta) 16 vegyes summásbandát alkalm. **A legújabbban beérkezett közlés** szerint még a következők keresnek munkát: **Békés vm.:** Csokonai Pál (Csabcsud) B. 226. sz. 20-25 társával vidéken földmunkát. **Komárom vm.:** Kur Imre (Nemesócsa) 39 éves, 4 gyermekes gépészkezes. **Pest vm.:** Ilyés Andras (Kunszentmiklós) 4 közepiskolát végzett, a gazdaság minden ágában jártas, ispáni, gyakornoki, gazdai, erdőszakmunkások állást. **Nagy Andras** (Solymár) 57 éves, nős, gazdaságvezetőnek ajánlkozik, kitűnő bizonyítványokkal. **Dőry** gazdaságban 12 évig volt alkalm. **Jámor Vilmos** (Budapest, IX., Lónyai-u. 16.) róm. kat., 4 kereskedelmi végzettségű, gazdaságba, tehenészetbe vagy erdőzetbe. **Hj. Pomázy György** (Nagykörös, Kossuth Lajos-u. 19. sz.) mint erdőőr, vadőr. **Weisz Lóránd** (Budapest, XIV., Thököly-út 6.) 39 éves, nős, kétgyermekes, r. kat. vallású, gépésznek, lakatosnak. **Somogy vm.:** Kovács Kálmán (Böhönye), a esurgói mezőgazdasági szakiskola III. osztályú tanulója, mint cseplési ellenőr vagy gyakornok. **Sopron vm.:** Sebő Rezső (Sopron, Hunyadi-u. 16.) nős, háromgyermekes, gazdaságba tisztviselőnek. **Irodai gyakorlata van, könyvelni, gépmi tud.** **Munkást keres: Szabolcs vm.:** Wekerle Géza dr. (Nyáregyháza, Pusztacsér) gazdasága 16 kat. hold kerti dohánytermesztéshez négy feles dohánykertész.

10-12 fokot mértek. Három aránylag hűvösebb nap után 27-én az enyheség rendkívüli méreteket öltött. Kárpátalja és Erdély kivételével mindenütt 10-13 fokig melegedett fel a levegő. A szokatlan mérvű felmelegedés tovább fokozódott s a hónap utolsó napján különösen a nyugati és déli megyékből 14-15 fokos meleget jelentettek.

Az éjszakák nagyjából fagyosak voltak, a fagy azonban nem érte el a szokásos értékeket és különösen az utolsó héten az ország nagy részén jóval a fagyponthoz fölé maradt a hőmérséklet. A hónap első napjaiban -5 foknál erősebb fagy inkább csak a hegyvidékeken fordult elő, 6-9-e között azonban országszerte fagyos volt az éjszaka és sok helyen észleltek -10 foknál alacsonyabb hőmérsékletet. A 6-áról 7-ére virradó éjjel síkvidéken is többfelé mértek -10 fokos fagyot, Kárpátalja és Erdély egyes részein pedig -20, -22 fokig szállt le a hőmérséklet. A hónap középső harmadában, kevés kivétellel, országszerte fagyponthoz alá süllyedt a hőmérséklet. A fagy a Dunántúl és az Alföld nagy részén többnyire -5 fokot, egypár éjjel pedig -6, -8 fokot ért el. A Felvidék nagy részén és a Tiszától keletre fekvő országrészekben, különösen Erdélyben -10 foknál erősebb fagy több éjjel előfordult, sőt 14-én és 17-én Maramarosban -20, -25 fokos fagyot is észleltek. 21-e után mérséklődött az éjszakai lehűlés és egyre nagyobb területek maradtak fagymentesek. -10 fokos fagy már csak egészen kivételesen fordult elő Erdély egyes részein. 29-e után az ország nagy részén már +5 fokig sem hűlt le éjjel a levegő, sőt a Duna-Tiszaközön többfelé +6, +8, sőt helyenkint +9 fokos minimumok voltak, ami ebben az időszakban szintén a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Január hónap középhőmérséklete jóval magasabb volt, mint az átlag. A hőmérsékleti többlet a nyugati megyékben 3,5 fokot tett ki. Kelet felé általában csökkent a többlet, de még Erdély keleti részein is elérte az 1 fokot. Budapestben január középhőmérséklete 3,0 fok volt, 3,4 fokkal több, mint az átlag (-0,4). Ennél melegebb január 100 év óta csak négy ízben fordult elő s mind a négy az utolsó harminc évre esik, amikor is az enyhe telek jóval nagyobb számban fordultak elő, mint régebben.

A csapadék havi összege az országnak kb. 80%-án 50 mm alatti maradt. 50 mm-nél több csapadékot kapott a Dunántúl Sopron vidéke, a Kisalföld északi pereme, továbbá egész Kárpátalja, valamint Erdély északi része, összesen az országnak kb. 20%-a. Kárpátalja délkeleti részén és Erdély északi részén 100 mm-nél is több volt a csapadék. Az országnak kb. felén 25 mm-nél is kevesebb esett és többfelé számottevő területen 15 mm-t sem ért el a csapadék, így különösen a Dunántúl nyugati határszélén, a Balaton északi részén, a Körös-Tisza-Maros szögében, a Sajó és a Hernád vidékén. Kiseb-nagyobb foltokon 10 mm-nél is kevesebb hullott. A hármincéves (1901-30) átlaghoz viszonyítva az országnak kb. 1/2-án csapadékhiány volt. E területek túlnyomó részén az átlag fele és az átlag között volt a csapadék, s az ország több vidékén említésre méltó területeken az átlag felénél is kevesebb esett, így főleg a Dunántúl a Zala folyó vízgyűjtő területén, a Balaton északi részén, a Sajó-Hernád vidékén, s a Körös-Tisza-Maros szöge nagyobb részén.

Az átlagot meghaladó csapadékot kapott a Kisalföld legnagyobb része és a Börzsöny vidéke, Kelet-Magyarország jelentékeny része, egész Kárpátalja és csaknem az egész Erdély. Több kisebb-nagyobb foltban az átlag kétszeresét is meghaladta a csapadék.

A csapadék időbeli megoszlása a következő volt: 1 nap (6-a) kivételével mindennap volt csapadék az ország kisebb-nagyobb részén, azonban csak 2 napon volt a csapadék országos jellegű (14. és 27.), s 9 napon terjeszkedett ki az országnak több, mint felére (2., 4., 7., 10., 12., 15., 21., 25., 28.).

A csapadék legnagyobb része a szántóterületeken eső alakjában hullott le.

A hóréteg a hónap folyamán a következőképpen alakult: a hónap elején csak a hegyvidékeken volt összefüggő hótakaró. A hóréteg vastagsága Kárpátalja és Erdély magasabban fekvő völgyében 25-30 cm-t tett ki. A hónap folyamán szántóterületek ismételtén kaptak friss havat, a hó azonban többnyire gyorsan elolvadt s a hegyvidékeken is csak átmenetileg volt vastagodás tapasztalható. Így pl. 20-a körül Kárpátalján sokfelé 50, sőt helyenkint 80 cm-ig vastagodott a hó. Az enyhe időjárás következtében azonban a hó a magasabb hegyeken is olvadt és a hónap végén már csak Kárpátalja magasabb völgyeiben haladt meg a hótakaró a 30 cm-t s a szántóterületek legnagyobb részéről pedig teljesen eltűnt a hó.

A mezőgazdaság szempontjából január enyhe időjárás általában kedvező volt. Az elmaradt őszi vetési

munkálatok a hónap legnagyobb részén zavartalanul voltak végezhetőek. A vetések - a táj késői vetések kivételével - általában jól megerősödtek, fagykárokat a hónap folyamán nem jelentettek.

Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét lapunk minden számában megjelenő Mezőgazdaságok Értékesítő és Beszerző Irodája, Budapest, V., Thurzó-u. 5/a. című hirdetésére. A Mezőgazdaságok Értékesítő és Beszerző Irodája vállalkozik arra, hogy gazdaságok budapesti ügyeinek elintézését, termények értékesítését, export-import létesítését, központi irodavezetést, budapesti érdekképviseletét stb. önkénteskedő cég.

NYILTTÉR.

(E rovatban foglalkozni nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Nagyvállalat
bab, borsó, lencse, mák szállítására
termelési szerződéseket kötne

Ajánlatok »KERÉK« jellegre a Magyar Hirdető Irodába, Budapest, VIII., Sandor-u. 7. küldendők.

MBK
lévegőtől lovaskocson
ÚJÍTÁS!
a gumikécske idejére lenyelhető vastagrétegű kerékek!
Gyárja: **MEZEL-BÁNYA-IPARVASUTAK ÉS ÁLTALÁNOS GÉPGYÁRI R.T.**
EZEDELŐTT: ORENSTEIN ÉS KOPPEL MAGYAR R.T. BUDAPEST, VI. VILMOS CSÁZSAR UT 31.

A Gardák Biztosító Szövetkezete egyedüli kimondottan agrárérdekeket szolgáló biztosítóintézet. Gazda-alapítás. Kartelen kívül. (Tűz, jég, állat, élet stb. biztosítás.)

TÖZSDE és KERESKEDELEM.

A gabona- és terménypiac helyzete.

A gabonapiac eseménytelen. Az elmúlt héten csak morzsoltkukoricából volt számottevő kínálat. Takarmánygabonából egyébként szintén a kínálat.

A magpiacon csakély a forgalom. A vetőmagból tartalékolt készleteket május első felében osztják ki a gazdaságoknak igénybejelentéseik alapján. Azoknak a gazdáknak, akik árvisszujtotta területet jelentettek be, elsőbbségi jogosultságuk lesz. A kiutalt mennyiség alapján a hatóság a gazdakönyvben megtehető bűzponttal terheli meg a gazdát. A takarmányrépamagvak iránt megelénkült az érdeklődés, s egy-egy közepes tétel adtak el ebből a magfélésegből. Vetőmagok iránt is mutatkozik kereslet és különösen tiszavidéki rendelkezéssel vásároltak egyes tetteket. Tavaszai búkkönyvből is elkelt egy félvagonos tétel a megállapított 72.- pengős egységáron.

ÉVFOLYAM.

mezőgazdasági... a Bolgár Mezőgazdasági... folyó évben keres... amelyből kamat... A kölcsön nyújtá... állapították meg... etti borpinócok épít... árolók, hűtők és... szárták, dohány... építésére szel... mezőgazdasági... kenderkészít... sítésére, továbbá... elkerlet leggyöb... ronya és kender... ftandó, hogy a... felállított vetés... egyen megvalósít... minkecstár visell... stították, hogy a... egyszerűsítse, hogy... kezdetét vehesse... utatnak, a fenti... az, hogy a bolgár... oly magas szín... is felvehesse a

erebogár irtására... erdő megint igen... pen ezért a ható... ogják ellenőrizni... i kötelezettségük... rendelkezéseknek... ön is felhívják a... arra, hogy száj... rendelkezőkre... ndkívül vesze del... erebogár gyűjtése... sossbb, amikor a... rkon és a hej... sztitásáv... szám... rto régesét és... meg és ezzel fel... k a mezőgazda... forró vízzel öljük... ett trágya hozzá... ártva, majd meg... romfite: kemény... ósok figyelmez... murlát ellenőriz... szigetrőn fennk... bb felvilágosítást... Növényegészség... Kossuth Lajos-ter... vényegészségügyi... ann Ottó-ut 15.)

olyam. A Felső... Esterházy Pál... szti julászat... mot rendezett... én volt. A tan... ért a korszerű... htejzdség és... vizsgán Sperlágh... e meg a letcegi... ette a tenfolyam... díjmentes ellátást... k és a hallgatók... at, hogy a juh... mint jövedelmező... honvédelmi szem... a békében pedig... közását hivatott... vő házipert kl... mány tisztikér... bedclntk cederő... ztartának pedig... vendégszeretetet... élveztek. A tan... Géza szilsárcányi... lőadéként Császár... ktus, Jászberényi... anácsos és Macsek... tek közre.

orium májusi rádió... elután 3 órakor: a) (Urbányi Jenő dr.) yli fővezés: Blitka... órakor: Szőlészeti... dy Elemér.) 14-én... dcsa Gyula dr. m... nyekert állati kár... kiserletügyi adjunk... vól. 18-án, csütörtö... tési időszaki tanács... lután 3 órakor: a) A... e: Kaszálás és szén... thardról vagy Kesz... 5 órakor: Méhészeti... 28-án, vasárnap dél... ácsadó.

IDŐJÁRÁS és ÉGHAJLAT.

Rovatvezető: Réthy Antal dr.

Január időjárása.

Írta: Kulm István, főmegeorológus

Január már a hatodik hónap volt, amikor a hőmérséklet egyfolytában meghaladta az átlagot. Január enyhesége még az előző hónapok enyheségét is felülmúlta. A csapadék az országnak kb. 1/2-án kevesebb volt, mint az átlag.

A december végén uralkodó +5 fokos enyheség után újév napján átmenetileg lehűlt a levegő, de már 2-án enyhülés következett be és helyenkint elérte a nappali hőmérséklet az 5 fokot. Utána egészen 21-éig különösen az Alföldön igen gyakran észleltek 2-5 fokot, sőt több napon 6-8 fokig terjedt a felmelegedés. Az Alföld déli részein 10-e körül többfelé 10 fokot is mértek. A hegyvidékeken és az Alföld keleti részein azonban ismételtén téli nap is volt, az Alföldön -2, -3, a hegyvidékeken pedig -5, -6 fokos déli hőmérséklettel. 22-e után, szórványos esetek kivételével, nappal már mindenütt olvadáspont fölé emelkedett a hőmérséklet. A felmelegedés több napon egészen rendkívüli volt. Már 22-én a Dunántúlon és a Duna-Tisza-közén 8-9 fokot ért el a hőmérséklet. Másnap ezeken a részekben

Állatpiaci szemle.

A budapesti vágóállatpiacok helyzete az elmúlt hár- ten nem változott. A piacokra a csökkent szükségletnek megfelelő mennyiségű vágóállat érkezett. Az Állatfor- galmi Központ elrendelte, hogy kirendeltségei ellen- őrizzék a vágóállatellátásokat abból a szempontból, hogy vidékről-vidékre szállításkor, vagy a helyi át- adásnál a vágóállat ugyanolyan súly és minőség mel- lett kerül-e továbbadásra, mint amilyen súly és mi- nőség mellett azt a kereskedő a gazdától megvásá- roltta! Ha azt állapítják meg, hogy az eladási jegyzé- ken szereplő súly nagyobb, mint a vételi jegyen fel- tüntetett súly és a vágóállat nem a vételi jegyen fel- tüntetett súly mellett került eladásra, a minőség pedig a gazda hátrányára történt, a minőség és súlykülönbséget ellenérté- kelt a kereskedővel 8 napon belül az állattulajdonos kezébe fizetessék ki.

Értesülésünk szerint a május végéig igénybevételre kijelölt vágómarhák leszállítása előreláthatóan augus- tus végéig fog tartani. Így a gazdáknak módjukban lesz a vágómarhák feljavítani és nagyobb súllyal átadni, ami a pontbeszámításnál előnyt jelent. Termé- szetesen az időközben érvényben lépő új hűsbeszámítá- si rendszert az igénybevett marhák leszállítási idejé- nek elhúzóda nem érinti.

A németországi kivitelre szánt hizott sertéseket bécsi rendeltetés helyett újabban Hegyeshalomra, vagy Szabadkára irányítják. A bécsai sertések Szabadkára küldendők. Itt csak csütörtökön van sertésmérlegelés, éppen ezért a Szabadkára irányított sertéseket leg- később szerdán kell berakni. A bécsai területekről tör- ténő sertésszállítás az átvételi hely közelsége miatt lehetővé teszi, hogy a sertések aránylag kisebb súly- apadóval kerüljenek átvételre.

A főváros hűseltetésének biztosítása során főként a sertéshús hiányának a pótlására az Állatforgalmi Köz- pont a jövőben mustrajuhokat fog Budapestre szállí- tani. Kötelezte a vidéki kereskedőket, hogy a mustra- juhokat a helyi szükséglet részére vásárolják fel, amennyiben azonban vagontételben tudnak mustra- juhokat összegyűjteni, az Budapestre irányítandó.

Termény- és takarmányfélék.

Gabonafélék. (A Budapesti Áru- és Értéktörzsde hivata- los árjegyzése.) 1944 május 4. A gabonaféléknek a június 23-án megjelent 37,000/1943. K. M. számú rendelete (l. „Köztelek” 1943. évi 26. sz.) megállapított termelői ára az ország bármely feladólomán, 100 kg-kint, pengőben, vasúti kocsiba vagy uszályba, vagy a malom, illetve hántoló- zsem raktárába az eladó költségén legalább 15 tonnás tétel- ben berakott árura vonatkoznak. Búza: 78 kg/hl-súlyú, szokványminőségű 40—; rozs (kétzeres) 71 kg/hl-súlyú, szokványminőségű 37—; árpa: takarmányárpa 65 kg/hl- súlyú, szokványminőségű 36—; sörarpa, legalább 65 kg/hl- súlyú 40—; kopaszárpa 50—; zab: 41 kg/hl-súlyú, szok- ványminőségű 40—; köles (fehér, vörös, szárike vagy japán)- rostalt, őszkómentes 40—; hajdina: legalább 60 kg/hl- súlyú, hántolatlan, szokványminőségű 40—; az 1943. évi ter- mesű kukoricának a 49,700/1943. K. M. számú rendelettel megállapított termelői ára; morzsolt 15% zsírtartalmú 36— P.

Különböző termények és vetőmagvak. (A Budapesti Áru- és Értéktörzsde hivatalos árjegyzése.) 1944 május 4. Az 1943. évi termésű, különféle mezőgazdasági terményeknek a július 1-én megjelent 40,000/1943. K. M. számú rendelettel (l. „Köztelek” 1943. évi 27. sz.) megállapított legmagasabb termelői ára az ország bármely feladólomán, 100 kg-kint, pengőben a következők: Repcemag: káposzta vagy réparepce, szokványminőségű 88—; vadrepce, legfeljebb 5% idegenke- veccékkel 60—; lenmag: olajgyártásra, szokványminőségű 100—; napraforgómag: fehér, szárike, csíkos, szokványminőségű, enyhén dohos 70—; lókmag: szokványminőségű, enyhén dohos 90—; szójabab: szokványminőségű 80—; kendermag: szokványminőségű 150—; rozskendermag: 96% tisztaságú és 85% csíráképes 200—; gomborkamag: 96% tisztaságú 70—; mák: kék, leg- feljebb 2% idegenanyaggal 200—; mustarmag: legfeljebb 2% idegenanyaggal, fehér és fekete 100—; kőmennyag és édes kőmennyag: legfeljebb 2% idegenanyaggal 300—; koriandermag: legfeljebb 2% idegenanyaggal 100—; borsó: legfeljebb 2% idegenanyaggal, hántolatlan, élősziszikmentes, Viktória 65—, expressz 60—; lencse: élősziszikmentes, leg- feljebb 5% idegenanyaggal és léhaszemmel, kisszemű 90—, középszemű 100—, nagyszemű 120—; erdélyi lencse, ter- mészetlenül élősziszikmentes, bármely háromszék- és udvar- helymegyei feladólomán 120—; bab: legfeljebb 2% ide- genanyaggal, fehér, szokvány és gyöngy 80—, fehér, hosszú és lapos, gömbölyű és hosszú fűrj, továbbá egyszínű színes 85—, tarka, vegyes és egyéb 77—; búkköngy: 96% tiszta- ságú, színes 160—, pannon 70—, tavaszi 72—; csillagfűrj: 96% tisztaságú, édes 45—, keserű 36—; tavaszi és ősi takarmányborsó: 94% tisztaságú 75—; szegsborsó: 95% tisz- saságú 50—; lóbab: 95% tisztaságú 64—; lóheremag: nyers, 90% tisztaságú, legfeljebb 1% arankatartalmú 300—, erdélyi, nyers, előbbi százalékos 310—; lucernamag: nyers, arankás, 90% tisztaságú, legfeljebb 1% lóhere- és 1% arankatarta- lommal 580—; ballacimmag: hámozatlan, 90% tisztaságú, legfeljebb 2% vérfümagtartalommal 140—; díborheremag: 95% tisztaságú 200—; fehérheremag: 94% tisztaságú, leg-

* A közellátástügyi minisztérium vonatkozó rendeletei értelmében a félhivonkint, métermázsánként felmerülő rak- tározási, kezelési, biztosítási és kamatköltségtérítés összege 1943 szeptember 1-től 25, illetve 15 fillér.

feljebb 2% svédheremagtartalommal 450—; komlóslucerna- mag: 95% tisztaságú 300—; korcs (svéd) heremag: 94% tisztaságú 400—; nyúliszapukamag: 90% tisztaságú 260—; somkórómag: fehér, 94% tisztaságú 240—; szarvaskercemag: 94% tisztaságú 320—; muharmag: 95% tisztaságú 50—; szudáni fűmág: 95% tisztaságú és 80% csíráképes 80—; csibe- hűmág: 96% tisztaságú és 90% csíráképes, óriás 78—; aprószere 60—; cirokmag: 95% tisztaságú, seprőcitrók 38—; cukorcitrók 50—.

Magpiac. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezei hetijelen- tése.) 1944 május 4. Gazdarszóló a kölest és mahart keresik vetési célokra. A magpiacra még mindig szám: tevő kínálat jelenlegük lucernamagból és takarmányrepamagból. A többi cikkben az idény előrehaladott voltának megfelelően nem jegyezhetünk fel felfogalmat. A hüvelyesek piacán még vetési célokra keresnek babot, e cikkből ékezesi árúban is mutat- kozik kínálat. A borsó és lencse teljesen üzletelen.

Szállastakarmány- és szállaárak. Az 1943 július 1-én meg- jelent 40,000/1943. K. M. számú rendelet (l. „Köztelek” 1943. évi 27. sz.) szerint a laza szállastakarmányok és szálla- félek termelői ára az ország bármely feladólomán a vasúti kocsikhoz kiszállítva q-kint a következő: a lucerna- széna 16—, a lóhereszéna 14—, a ballacimészéna 8—, a zabosbúkkönyeszéna 14—, a muharszéna 12—, a réti- széna 14—, felédes rétszéna 10-50, savanyú vagy ázott rétszéna 6-50, a takarmányszalma 6—, a rozsalomszalma 5-20, egyéb egészséges szalma 5—, a zsúpszalma 11— P. Az 5 km-nél nagyobb tegegyfuvar-terület és a nyíl- piaci árat a rendelet részletesen szabályozza.

A burgonya ára. A Belföldi Burgonyakereskedelmi Egye- sülés a termelőknél Budapesti paritásában nyári róza- és Gálbaba burgonyáért q-kint 26—, őszli rózsaburgonyáért 25—, Ella és sárgaburgonyáért q-kint 22—, Wohlmann- burgonyáért 20-50, Krüger-burgonyáért 19-50, az Ipari Ella- burgonyáért 19-50, Ipari Wohlmann-burgonyáért 19— és az Ipari Krüger-burgonyáért 18— pengőt fizet a feladó- állomáson, vagonba vagy hajóba rakva. A fenti megállapított árba vasúti szállításkor a feladólomán és Budapest-Nagy- vásártéplel távolságának megfelelően 250 km-nél közelebb fekvő állomásokon a 15/c. 250 km-nél messzebb fekvő állomásokon a 16/c. kocsiszállítási fuvardíja, a hajófuvarozásnál pedig a tényleges szállítási költség vonható le.

Állatok és állati termékek.

Vágómarha- és borjúárak. Az 1943 július 2-án megjelent 36,700/1943. K. M. sz. rendelet (l. „Köztelek” 1943. évi 28. sz.) szerint a vágómarha és vágóborjú legmagasabb termelői ára, etetés-ítatás után 8%, 5 km-nél nagyobb távolságról hajtás és nem etetés után 4%, vásári eladásnál pedig 6% súlyengedmény levonása után elősúlyq-kint a következő: I. o. ökor és növendékmarha 2-20, II. o. ökor és növendék 2—, III. o. ökor és növendék 1-80, csontozni való ökor és növendék 1-50, bika, I. o. 2-15, II. o. 1-95, III. o. 1-75, csontozni való 1-45; tehén, I. o. 2-10, II. o. 1-90, III. o. 1-70, csontozni való 1-40; I. és II. o. bivalyökör és növendék- bivaly 1-75, III. o. 1-65, csontozni való 1-40; I. és II. o. bivalybika 1-70, III. o. 1-60, csontozni való 1-35; I. és II. o. bivalytehén 1-65, III. o. 1-55, csontozni való 1-30; vágó- borjú I. o. 2-40, II. o. 2-10 P. Az osztályozást a rendelet pontosan megszabja.

Vágójuh- és hányárak. Az 1943 július 2-án megjelent 36,700/1943. K. M. sz. rendelet (l. „Köztelek” 1943. évi 28. sz.) szerint a vágójuh és vágóhány legmagasabb termelői ára (a vágómarhánál fentebb részletezett súlyengedmény levonása után) a következő: vágójuh 1-50, vágóhány 1-60 P. elősúlyq-kint. A 30 mm-nél magasabb gyapjútalús vágó- állat q-kint 10 fillérrel nagyobb áron lehet forgalombahozni és Budapesti lóvásár. (Budapesti székesszövetségi állatvásárok és kövágóhidak igazgatóságának jelentése.) 1944 május 5. Árak: könnyű kocsi 2000—4150—, igás kocsi 2000—6500—, igás kocsi, könnyű 1500—1900—, alárendelt minőségű ló 400—1500—, vágóló 300—1000—, szá- már 750— P darabonként.

Sertésárak. Az 1943 július 2-án megjelent 39,200/1943. K. M. sz. rendelet (l. „Köztelek” 1943. évi 28. sz.) és az azt módosító, aug. 7-én megjelent 45,900/1943. K. M. sz. rendelet (l. „Köztelek” 1943. évi 33. sz.) szerint beállítani való fiatal egészséges, ivartalanított, orbán ellen oltott, szimultán oltott elősertésekről számítható legmagasabb termelői árak, helyi gazdaság, a következők: 20-25 kg-os 4-30, 25-30 kg-os 4—, 30-35 kg-os 3-82, 35-40 kg-os 3-70, 40-45 kg-os 3-60, 45-50 kg-os 3-37, 50-55 kg-os 3-18, 55-60 kg-os 3-03, 60-65 kg-os 2-90, 65-70 kg-os 2-79, 70-75 kg-os 2-70, 75-80 kg-os 2-66, 80-85 kg-os 2-63, 85 kg-osnál nehezebb 2-60 pengő q-kint. A 20 kg-nál könnyebb soványsertés darabonként 88— pengő alatt szabad megegyezés tárgya. A hizottsertésekért 12 óral kopálás után, helyi gazdaság a következő legmagasabb termelői árak számíthatók: 155 kg- nál nehezebb. Ia sertés ára 155 kg-ig bezárólag 2-90, a 155 kg feletti élőszűly 4— P, 150-155 kg-os Ia 2-90, 145-150 kg-os Ia 2-85, 130-145 kg-os Ia 2-80, 115-130 kg-os Ia 2-76, 100-115 kg-os Ia 2-71, 100 kg-os és nehezebb, középmi- nőségű szedett 2-66, 80 kg-os és nehezebb sonkasüléd 2-71 P q-kint. A tenyésztésre és szérutermelésre eladott és a fentiekben fel nem sorolt sertések árára vonatkozóan a rendelet külön intézkedik.

Tenyészmehék és jármosörök. (A Magyar Mezőgazdák Állatérlekesítő R.-T. jelentése.) 1944 május 4. A jármosörök és tenyészállatok eladása legnagyobb részét csak lábon törté- nik. Vásárokon a felhajtások csekélyek, a forgalom kis- mértékű. Jármosörök és beállítanivaló tinó (tarka és fehér) súly, kor és minőség szerint darabonként 3000-4000, üres tenyésztésű, kor, súly és minőség szerint darabonként 1200-1600, vemhes tenyésztésű, kor, minőség és vemhességi fok szerint darabonként 2000-3000, fiatal vemhes és friss fejős- tehén darabonként 3000-4000 P.

Tej és tejtermékek. Az 1943 július 1-én megjelent 38,800/1943. K. M. sz. rendelet szerint (l. „Köztelek” 1943. évi 27. sz.) a legalább 3-5% zsírtartalmú teljes tej fogyasztói ára lite-

renkint a thj. városokban 52, m. városokban 50, községekben 45, viszonteladói és piaci ára pedig 50, 48, illetve 43 fillérnél nagyobb nem lehet. Termelő fogyasztói árat csak akkor számíthat, ha házhoz szállít, egyébként csak a viszonteladói árat. Budapestben és környékén a pasztörözött vagy gümé- kórmentes tehenészet tejének fogyasztói ára fannában 70, viszonteladói ára pedig 67 fillér. A közvetlenül felszállított tej pedig 68, illetve 65 fillér literenkint. A 16% zsírtartalmú tejfő fogyasztói ára ott, ahol a tej fogyasztói ára 46 fillér vagy alacsonyabb, literenkint 1-90, ahol a tej 48, vagy ala- csonyabb, ott 2—, ahol a tej 50, vagy alacsonyabb, ott 2-10, ahol a tej 52, vagy alacsonyabb, ott 2-20, végül 54 fillérnél magasabb tejár esetén 2-30 P-nél több nem lehet. Budapestben és környékén 2-80, viszonteladói ára pedig a fentieknél 20 fillérrel alacsonyabb. A vaj legmagasabb ára pasztörözött teavaj tömbben vagy hordóban nagykereske- dekkészletben 9-30, kiskereskedőkészletben 9-40, fogyasztói ára pedig 1-10, pasztörözellen, centrifugált 8-90, 9—, illetve 9-70 P q-kint. Az elsőrendű juhgomolya legmagasabb termelői ára 4-20 P q-kint. A fentiekből eltérő árakat és az egyéb tejtermékek árat a rendelet részletesen szabályozza.

Baromfiárak. Az 1943 július 2-án megjelent 39,000/1943. K. M. sz. rendelet szerint (l. „Köztelek” 1943. évi 28. sz.) az élőbaromfi legmagasabb termelői ára az ország egész terü- letén a következő: Liba 4-80, kacska 4-70, csirke 4-70, tyúk 3-60, pulyka 4-20, gyöngyös 4-40 P q-kint.

Tojás. Multévi július 1-én megjelent 38,100/1943. K. M. számú rendelet szerint a frissen tyáktoltas legmagasabb ter- melői ára az ország egész területén 4-20 P q-kint.

Különbözők.

Zöltség és gyümölcs. (Budapest székesszövetségi vásár- igazgatóságának jelentése.) A nagyvásártépleken és a vásárté- plőkön 1944 április 24-től 29-ig jegyzett árak q-kint, aranypengőben. Zöltség: Sárgarépa, Ia 50—, IIa 40—, peltészelyem, Ia 90—, IIa 60—; zeller, Ia 150—220—, karalábé 50—300—, újdonság, zöldjevel (100 d rab) 30—300—; kaffiol, levéllet, újdonság 1200—2000—; vöröshagyma 38-15, újdonság, zöldjevel (100 csomó) 10—60—; fokhagyma 116-56; cékla, Ia 200—240—, IIa 120—140—; fejeskáposzta, Ia 70—, IIa 50—; kel- káposzta, Ia 80—, IIa 60—, kellevél, melegágyi 10—, szabadföldi 400—500—; fejeskálta, mele ágyi (100 fej), Ia 20—160—; torm, nemesített, Ia 360—550—, IIa 150—280—, erős 70—150—; burgonya, foltolt, vörös 40—, fehér 36-85, Gálbaba és nyári róza 30-55, őszli róza 29-50, Ella és sárga 26-35, Krüger 23-75, Wohl- mann 24-80; csamigán gomb, Ia 2000—2200—, IIa 600—2000—; fekete retek Ia 100—260—, kicsi, hűna- porretek, melegágyi (100 csomó) 20—160—; zöldpaprika, újdonság (100 darab), töltési való 200—350—, apró, hegyes 50—300—; tök, újdonság 600—1500—; feketé- gyökér 1000—; spárga, újdonság 150—1000—; sóska, m le ágyi 200—300—, szabadföldi 120—400—; p raj, tisztított 100—250—, gyökeres 50—100—; Gyümölcs: Alm, elsőrendű, nemesfajta, Ia 580—720—, IIa 400—580—, másodikrendű, nemesfajta, Ia 370—500—, IIa 280—380—, közörséges, válogatott, Ia 400—540—, IIa 230—400—; dió, héjas 600—700—.

Borpiac. (A Magyar Szőlőgazdák Országos Borértékesítő Szövetkezetének jelentése.) 1944 május 2. A borpiac langha. A borpiacra továbbra is útleitelenség tapasztalható. A keres- kedelmi vásárlása vonatott és ígypekik az árakat leenyomni. A termelők legtöbb helyen kifartanak és a bort fokoskint 28 filléren alul nem hozzák forgalomba.

Országos állatvásárok. (1944 május 9-től 15-ig.) Nem egyszer megtörténik, hogy valamelyik vásárt külföldre cské miatt nem tartják meg. Azért ajánkios az illelő közég előjáróságához válaszos kérdést intézi, hogy tartan- ke vásárt és állatfelhajtás lesz-e? Május 9-én: Balatonlelle, Barkasó, Dnyall, Felsőnyárad, Katm es, Kecskemét, Kémer, Nagypirt, Ógyalle, Sásd, Szászregén (m rha), Május 10-én: Alberti, Alsóverecke, Kaplós, Fekönyárad, K. m es, Kec- kemét, Kémer, Nagypirt, Ógyalle, Sásd, Szászregén (m th), Sárk. Május 11-én: Csarod, Etyek, Gelse, Gyula, Járk, Pálháza, Patka, Pered (sertés), Szany, Ud. Május 12-én: Abaujszina, Gyula (ló), Jászényszaru, Magyarlőpös, Patca, Május 13-án: Eadród, Hom ródszentmárton, Tésnád. Május 14-én: Abádszalók, Mezőkomárom. Május 15-én: Adán, Beszterce, Csákvár, Dédes, Fel óbánya, Fel ómosolád, H jú- szoboszló, Jászó, Kercseliget, Királyháza, Kóny, Kunm d. ras, Mezőkomárom, Mike, Munkies (m rha és juh), Nagyoroszi, Nagyszöllős, Némethely, Nógrád, P. ks, Rim szombat, Sál- gótaján, Sárvár, Somogyvár, Szekszárd, Szolnok, Szony, Tiszapalkonya, Tomp, Tótszerdahely, Ujkécske, Vác, Vél.

Biztos eredménnyel hirdet a „KÖZTELEK”-ben HA alkalmazottat keres, állást keres, eladni, venni, bérbeadni, vagy bérelni óhajt. Kisérelje meg!

**Külföldi traktormotorolajat
gőzeke- és
cséplőgéphengerolajat**

szállít:
HOLITSCHER ZSIGMOND ÉS TÁRSA
Budapest, V. ker., Kálmán-utca 16. Telefon: 323-720.
Alapítva 1945. évben. 449

Államilag ellenőrzött olomzárólt
Sumac édescirokmagot

Ára kg-kint 6"- P+ csom. önköltségi árban. Takarmány-
nak hántolásra alkalmas **méznádmag** 20 q. Ára: 100
kg-kint 220"- P ab Budapest. Édescirokszár **préseibe,**
szecsakázza, szilózza ab Gyöngyös vagonba rakva
pr 100 q 1800"- pengő.
RÓZSA SÁNDOR terménykereskedő, magtermelő
Budapest, Kálmán-u. 15. Tel.: 114-864. 517

**Veszek
növényi hulladékot**

csipkebogyótörkölyt,
babbüvelyt, kapor-,
köményhulladékot
Amandus Possel u. Co.,
Hamburg, Chilehaus A.
518

**Csépléshez, gőszántásához,
kazántüzeléshez, házfűtéshez**

**Tatai szén és
brikett**
MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
Budapest, V., Zoltán-u. 2.

ELADÓ

1. Mezőcsát község határában a volt Lónyay-féle **u. n. Mókátanya**
80 kat. hold területtel (42 hold szántó, 18 hold legelő, 20 hold
rét), lakóházzal és gazdasági épületekkel. Legalacsonyabb eladási ára:
3200 (Háromezerketteszáz) mázsa búza.
2. Szendrőlad község határában a volt Jungreis-féle birtokból **42 kat.**
hold erdő a Nagyvíggyoldalon. Legalacsonyabb eladási ára: 1050
(Ezerötven) mázsa búza.
3. Sajószentpéter községben a volt Dadányi-féle **u. n. Tisztalak**
(4 szoba, konyha és mellékhelyiségek) a hozzátartozó kb. **1 hold**
belsőséggel. A lakás az érvényben lévő igénybevételi rendeletek
hatálya alatt áll. Legalacsonyabb eladási ára 65.000 (Hatvanötezer)
pengő.

Az ingatlanok azonnal átvehetők.
Vételi ajánlatok az
Országos Földhitelintézet
(Budapest, V., Gróf Teleki Pál-u. 7.)
Telepítési és Elővásárlási Osztályához
legkésőbb 1944 május 15-ig nyújtandók be.
527

**Őskeresztény 36 éves és az irodai munka
minden ágában jártas komoly munkaerő**
**perfekt
könyvelő**

nagyobb uradalomban **bizalmi állást**
vállal. Szíves megkeresések **„Tisza-
mentén 537”** jellegre a kiadóhivatalba
kéretnek.
537

Veszek és eladok
garancia mellett gazdaságok és magá-
nosok részére angol, arabs félvér
tenyészkancaikat
(koronást). Hajtó és igáslovakat pár-
ban is behajtva. Csikókat összeállítva
szinben és fajtában megrendelőimnek szállítok.
Kívánságra személyesen megjelenek a tárgya-
lások lefolytatására. **Mihály Sándor** lókeres-
kedő, **Hódmezővásárhely, I., Arad-u. 2.**
534

Győr megyében
50-60 hold
gyümölcsösnek, sző-
lőnek, erdőnek alkalmas
homokos föld
olcsón eladó
Betlehempusztai gazdaság. Győrszemere.
535

3 darab törzskönyvezett tehené-
szetből származó **lapályfajta**
egy- és kétéves
**növendék-
bika eladó**
Cím: **Bajkai gazdaság,**
Bajka, u. p. Alsó-Várad.
531

MOST JELENT MEG ÚJ KIADÁSBANI!
**Számolás és mérés
a mindennapi életben**
Írta: **KOVESSY JENŐ** Ára 7-80 pengő.
Kapható a **PÁTRIA** könyvkereskedésében,
Budapest, IX. kerület, Öllősiút 25. Az összeg
előzetes beküldése mellett portómentes szállítással,
utánvételre elárul a portót felszámítjuk.

**MAGTERMELESI SZERZŐDÉST KÖTŐK
ELŐNYÖS FELTÉTELEK MELLETT**

május hó 15-ig
1. étkezési és rajzababokra, 2. magasnovésú mag-
kenderre, 3. bótormó olajzömrőre (Carthamus),
valamint 4. fehér és fekete mustármagra, 5. rövid
tenyészidőjű, zárttokú kék mákra.
A vetőmagot előlegezem. — **Köztes művelésre is!**
Termelési előleget folyósítok!
Területszerzőket díjazom!
Pöhl Henrik magtermelő,
Budapest, IV., Váciutca 56-58. Telefon: 181-453, 387-174.
525

ELADÓ
6 darab jármozott
bivaly-ökör
és 10 darab jármozásra alkalmas 4 éves
bivaly-tinó
GRÓF SZÉCHENYI ÁGOST
uradalmában **POCSAJ, (Bihar vármegye).**
521

Azonnal küldök
bokorbab-vetőmagot
termelési szerződésre.
Átvételi ár **P 130-**
Dr. Karsay Gyula
magtermelő
Bpest, V., Géza-u. 4.
Tel.: 114-081, 114-082.
533

Bácskai gazdák figyelmébe!
Eladó 750 drb-ból választható 250 drb
szimultánözött fecskehasú
mangalica tenyészmalac
Kisebb tételekben is átvehető. Megtekinthető
Nagygyantén; postacím **Gróf Tisza**
uradalom, Mezögyán, Bihar megye.
526

Minden gazdának nélkülözhetetlen
A terménybeszolgáltatás új rendje
ötödik kiadás.
Szerkesztette: dr. SZAKÁTS KÁLMÁN min. tanácsos,
a m. kir. Közellátási Hivatal törvényelőkészítő
főosztályának vezetője. Ára: 15- pengő.
Kapható a **„Pátria”** könyvkereskedésében
Budapest, IX., Öllősiút 25.
Az összeg előzetes beküldése mellett portómentes
szállítással, utánvételre elárul a portót felszámítjuk.

Tenyészüszők

törzskönyvezésre alkalmas
elsőrendű minőségben
kerülnek eladásra
Bibó Paulamajori bér gazdaság
Telefonszám: Enying 11.
511

rosokban 50, községekben
50, 48, illetve 43 fillérről
gyasztói árat csak akkor
biként csak a viszonteladói
pasztórozott vagy gumó-
gyasztói ára kannában 70,
A közvetlenül felszállított
enkint. A 16% zsírtartalmú
tej fogyasztói ára 46 fillér
9, ahol a tej 48, vagy ala-
50, vagy alacsonyabb, ott
nyabb, ott 2-20, végül 54
2-30 P-nél több nem lehet.
viszonteladói ára pedig a
p. A vaj legmagasabb ára
ny hordóban nagykereske-
kélszemben 9-40, fogyasztó-
n, centrifugált 8-90, 9-
dú juhgomolya legmagasabb
tlettől eltérő árakat és az
et részletesen szabályozza.
án megjelent 39,000/1943.
telek” 1943. évi 28. sz.) az
ára az ország egész terü-
csa 4-70, csirke 4-70, tyúk
0 P kg-kint.
jelent 38,100/1943. K. M.
yáktólás legmagasabb ter-
én 4-20 P kg-kint.

6k.
st székesfőváros vásárgaz-
sártelepen és a vásáros-
ig jegyzett árak q-kint,
pr, Ia 50—, IIa 40—,
; zeller, Ia 150—220—,
; zöldséggel (100 d rab)
időn-ág 1200—2000—,
; jével (100 csomó) 10—
; Ia 200—240—, IIa
; Ia 70—, IIa 50—; kel-
; kellevél, melegágyi 10—,
; máts; mele ágyi (100 fej),
; llett, Ia 360—350—,
; 150—; burgonya, fejlett,
; baba és nyári rózsza 30-55,
; 35, Krüger 23-75, Wohl-
; Ia 2000—2200—, IIa
; 100—260—, kicsi, hóna-
; 20—160—; zölöp, p. íko,
; aló 200—350—, apró,
; ág 600—1500—; tekete-
; ág 150—1000—; sóska,
; földi 120—400—; p. raj,
; es 50—100—, Gyümölcs:
; 30—720—, IIa 400—
; Ia 370—500—, IIa
; 10*1, Ia 400—540—, IIa
; 700—

adók Országos Borértékelési
ájus 2. A borpiac langha,
ség tapasztalható. A keres-
ekszik az ár. kat lenyomni,
tanak és a bort fekokkint
lemba.
m, as 9-16l 15-1g.) Nem
nyik vásárt különféle ckek
ajánlatos az illető község
térzi, hogy tartalmik-e
Május 9-én: Balatonlelle,
arm cs, Keeskemét, Kemer,
jen (math). Május 10-én:
kőnyatád, K rim cs, Kees-
p, Sásd, Szászregén (m. íhc),
Etyek, Gelse, Gyula, Járk,
Szauy, Und. Május 12-én:
szaru, Magyarlépos, Palca,
entmárton, Tesnád. Május
m. Május 15-én: Adánd,
nye, Fel ömcsolád, H. Jdú-
lyháza, Kony, Kunm id. ras,
n rha és juh), Nagyoroszi,
Pécs, Rimuzombal, S. ágó-
pekzsárd, Szolnok, Szony,
hely, Ujkécske, Vác, Vái,

nyel
K"-ben
alkalmazottat keres,
állást keres,
eladni, venni,
bérbeadni, vagy
béreini óhajt.
negl

1944/22. szám
aktív

VEGYESEK

150 HOLD AKÁCSERDŐHÖZ 150 hold tölgyerdőhöz, ahol még rét és legelő is van, sokcsaládú vándorméhészt keresünk részre megállapodásra. Cím: Perencmájeri Bányagazdaság, Ape, Heves megye. 3493

BÉRSZÁNTÓVÁLLALAT Budapest környékén, a körponti járásban, folyó és jövő évre nagyobb szántási területet keres. Halgas, Pestszentimre, Batthyány-u. 59. 3499

ELADÁS

MÉZNÁD (Sumac) még májusban is vethető. Nincs takarmányhiány, édescirkomagot vessen csalámadénak, aszalt gyöngyűt, garantált fajtisza 4 pengő, sötét, 50 kilón felül 3-50 pengő. Krafesovitel, gazdaság, Nagykáta. Tel.: 53 3335

ELADÓ magvak: Cékla, lapos, kerek, egyiptomi, petrezselem, berlini felhosszú, sárga-répa braunschweigi. Dr. Boris gazdaság, Nyíregyháza, Szabolcs-u. 23. 3303

ELADÓ jókárban lévő Hofherr-csőp, 54 colos, „Marschall” gézgéppel, elevátorral, kör-fűrés, menőszekrény, vagy nagyobb gazdaságban teljes felszerelés bérbeadó. Szabolcs Károly, Hortáti, u. p. Kistompa. 3374

ELADÓ egy MÁV magánjáró, 20 jelű benzínmotor, hajtásra kifogástalan. Megtekinthető: Bocskai Péter, Pusztaszabolcs, Fejér megye. 3449

REKLTÖGÉP, Gergely-féle 200-as, 1944-es típus, eredeti gyári áron eladó. Kreska Anna, Kisbát, Győr m. 3450

ELADÓ jókárban lévő Hofherr-Schranz 5-ös csöplőgép, csaknem új szíjzattal, hozzátartozó gépgép, generátor, Erdeköldecs, J. Nikodéti Ántóné, Budafok, Appony-utca 23. Telefon: 469-758. 3451

A „DANI” háztartógép minden meglon. A gyapjú-, kender-, len-, angórafonáshoz már most rendelje meg a fonógépet, mert raktárunkból szállítatom, míg a földanyában várnia kell rá. Munkája megtízszerezzi örökét, járása könnyű, gyors, égyenletes. Ára egyáltalánval 180 pengő, kétábrítóval 200 pengő. Megrendelhető utánvétellel vagy 100 pengő előleggel s a maradék utánvétellel. A géphez használati utasítást adunk. Cím: Dani Gergely géplakatos, Kolozsvár, Béla király-u. 24. 3452

ELADÓ Hanomag WD petró-umtraktor, kétkarburátoros, prima állapotban. Barmikor megtekinthető, csak személyesen tárgyalk. Szathmáry Sarkad, Bihar megye. 3453

CSEPLŐGÉP és kazalozó Szabolcs megyében szabadkézből eladó. Érdeklődés: Clayton Shuttleworth 3477 jelűre a kiadóhivataltban. 3477

BUDAPESTHEZ 50 km-re 300 kat. hold kövesút mellett, tanya nélkül, kat. holdankint 1500 pengőért. Budapesthez 25 km-re 10 hold, cymódészével, bizalada, baromfi-farm felszerelve, többszörös ártakással, belterjes gazdaság 500.000 pengőért eladó. Tiszaugon, állomáshoz 2 km-re, 30 m. hold, tanya nélkül 90.000 pengőért eladó. Pilsen 1 1/2 hold jó szőlő, pincével, prészaházal 60.000 pengőért eladó. Ceglédnél 13 m. he. 1500 7 éves termőfajvű a. szőlő 260.000 pengő. Bériávi ingatlanroda, Monor. 3478

ELADÓ: javított Baker gabonatorsa, birtonsági kenyelvél, rézgyertyacsillár villanyos és nem villanyos nagyothalló készülék. Zachariás Béla, Nagybánhegyes. 3454

ELADÓ 1 darab 8 HP Bolinder, és 1 darab Wotanika-féle 10 HP nyersolajmotor üzemből garanciával. Makay István, Zombor, Thököly-u. 11. 3500

ZALALÖVŐ: prima 180 holdas 350.000 P. Nográdi 380 holdas 500.000 P. földes Nagy, Budapest, V., Széchenyi-utca 5. Telefon: 313-027. 3506

Bálint László jobaházai gazdaságában, jobaháza, u. posta Rábatamási, Sopron m. előnyösen beszerezhető az összes gazdasági eszközök, alkatrészek, ú. m.: kocsi, szekerek, ezek alkatrészei.

KEREKEK minden méretben, sűrűkocsi, speciális hengerek, rétyaluk, simítók, ököjarmok, tézslák, talicskák, igaz- és őr-szánkók, stb., stb. 522

BÉRTLET BIRTOKOK 700 hold bérbeadó, 350 hold eladó. Érdeklődni lehet Németh úgynökségnél, Rimaszombat. 3376

TISZASZALKA községtől egy kilométerre, kövesút mellett, vasúttól nyolc kilométerre fekvő, teljes tanyával bíró 280 holdas búzatermő birtokot szeptember 30-tól bérbeadnám. Zsidó bérlő birtelen eltávozása miatt instrukcióval és teljes vetéssel esztig azonnal átvehető. Választ Erdőhegyi Ferenc ny. fészolghatár Budapest, Szent Lukács-túrdóba kérek. 3460

BÉRTLET keresek 250-600 holdig lehetőleg Dunántúlon úrlakkal. Pucher, Sárpenete. 3461

BÉRTBIRTOKRA, 670 hold Pest megyében, 250.000 pengővel betársulható. Lakásvar. Esztig egészben átadó. Cím: Schmidt, Horthy Miklós-út 25. Tel.: 258-275. 3502

BÁCSORSÓDI BIRTOK BÉRTBÉRADÁSA. Báró hajnal Volnits Sándor 1945 szeptember 30-tól kezdve előre bérbeadja 179 kat. hold jó termőföldjét, 8 gazdasági épülettel Bácsborsodon. Bácsbokod, Gara, Katymár községek között, mitűt mellélt. Mostani bérlő az utolsó bérlői évben a birtokon termelt összes szőlőszőlőtermést, kukoricaszárat levágni és a birtokon hagyni tartozik, továbbá 20 hold szántást tartozik kétszeresen megszántva átadni. Tudakozódní lehet: báró Volnits Sándornál, Budapest, XI., Horthy Miklós-út 14. 3507

BIRTOKOT veszek 1-5 millió. Jót, olcsót. Kat. birtokvet kérek. Ajánlatok „Kész-pénz 3457” jelűre a kiadóhivataltba. 3457

TEJHÜTŐREBENDEZÉST keresek szomszagosan megvételre kb. 400-800 liter óránkénti hűtőképességgel. Cukorgyár, Erst. 3458

FÜKASZALÓGÉPET, jókárban lévő keresek megvételre hozzávaló kaszákkal. Érseki uradalom intérsége, Hildpuszta, Hajos, Pest megye. 3459

MÉRESEK megvételre Dunántúlon 25-100 holdig birtokot úrlakkal. 2-500.000 pengőig mindentermő jó tanyásbirtokot lehetőleg 100 km körzetben. 60 km körzetben tanyásbirtokot 100.000 pengőig. Lehetőleg Dunántúlon 2-600 holdas jó tanyásbirtokot. Berényi ingatlanroda, Monor. 3479

KAPOSVÁR vidékén nagyobb gazdaságrészére keresünk megvételre új vagy használt állapotban 4 darab Devl-kapát, 2 takarmánytőző (füllesztő) őstöt, kazal- és kocsiponyvákot, valamint 5 darab magánhasználatú telefonkészleket. Szíves ajánlatot kér: Herke László főszámvéő, Kaposvár Eötvös-utca 5. 3480

MÉGVÉTELRE keres vetési célra 100 kg kendermagot poroszló Grzetl Károly gazdasága, Poroszló Heves m. 3501

KISVASÚTI SÍNEKET és felszerelési tárgyakat legmagasabb áron

VÁSÁROLJA Mezel, Bánya, Iparvasutak-és Általános Gépgyári R.-t. Ezélt: Orenstein és Koppel Magyar R.-T. BUDAPEST, VI., Vilmos császártól 31. sz.

BÉRTLET BIRTOKOK 700 hold bérbeadó, 350 hold eladó. Érdeklődni lehet Németh úgynökségnél, Rimaszombat. 3376

TISZASZALKA községtől egy kilométerre, kövesút mellett, vasúttól nyolc kilométerre fekvő, teljes tanyával bíró 280 holdas búzatermő birtokot szeptember 30-tól bérbeadnám. Zsidó bérlő birtelen eltávozása miatt instrukcióval és teljes vetéssel esztig azonnal átvehető. Választ Erdőhegyi Ferenc ny. fészolghatár Budapest, Szent Lukács-túrdóba kérek. 3460

BÉRTLET keresek 250-600 holdig lehetőleg Dunántúlon úrlakkal. Pucher, Sárpenete. 3461

BÉRTBIRTOKRA, 670 hold Pest megyében, 250.000 pengővel betársulható. Lakásvar. Esztig egészben átadó. Cím: Schmidt, Horthy Miklós-út 25. Tel.: 258-275. 3502

BÁCSORSÓDI BIRTOK BÉRTBÉRADÁSA. Báró hajnal Volnits Sándor 1945 szeptember 30-tól kezdve előre bérbeadja 179 kat. hold jó termőföldjét, 8 gazdasági épülettel Bácsborsodon. Bácsbokod, Gara, Katymár községek között, mitűt mellélt. Mostani bérlő az utolsó bérlői évben a birtokon termelt összes szőlőszőlőtermést, kukoricaszárat levágni és a birtokon hagyni tartozik, továbbá 20 hold szántást tartozik kétszeresen megszántva átadni. Tudakozódní lehet: báró Volnits Sándornál, Budapest, XI., Horthy Miklós-út 14. 3507

BIRTOKOT veszek 1-5 millió. Jót, olcsót. Kat. birtokvet kérek. Ajánlatok „Kész-pénz 3457” jelűre a kiadóhivataltba. 3457

TEJHÜTŐREBENDEZÉST keresek szomszagosan megvételre kb. 400-800 liter óránkénti hűtőképességgel. Cukorgyár, Erst. 3458

FÜKASZALÓGÉPET, jókárban lévő keresek megvételre hozzávaló kaszákkal. Érseki uradalom intérsége, Hildpuszta, Hajos, Pest megye. 3459

MÉRESEK megvételre Dunántúlon 25-100 holdig birtokot úrlakkal. 2-500.000 pengőig mindentermő jó tanyásbirtokot lehetőleg 100 km körzetben. 60 km körzetben tanyásbirtokot 100.000 pengőig. Lehetőleg Dunántúlon 2-600 holdas jó tanyásbirtokot. Berényi ingatlanroda, Monor. 3479

KAPOSVÁR vidékén nagyobb gazdaságrészére keresünk megvételre új vagy használt állapotban 4 darab Devl-kapát, 2 takarmánytőző (füllesztő) őstöt, kazal- és kocsiponyvákot, valamint 5 darab magánhasználatú telefonkészleket. Szíves ajánlatot kér: Herke László főszámvéő, Kaposvár Eötvös-utca 5. 3480

Birtokokat, bérleteket keres tagjai és megbízói részére a Farm Mezőgazdasági Szövetkezet Budapest. IV., Váci-u. 65. 530

MINDEN gazdasági könyvvel nyomtatvány és könyv a Pátria-nyomda nyomtatvány-össztályában szerezhető be. Budapest, IX., Üllői-út 25. sz.

Éj Méhek részére nagyobb repce-méhlegelőt keresek akicerdő közelében. Budapesttől 60 km-ig. Koczner József Budapest, X., Gergely-utca 8. Telefon: 148-466, 17 mellékállomás. 3419

Újra kapható a Gyakorlati Gazdalexikon (2 kötetben) Ára: 58-pengő.

Kapható a „PÁTRIA” könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-út 25.

Isten napszamosai Szövetkezeti tanulmányok. Írta: Schandl Károly Ára fűtve 6—P Kötve 8—P

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX. kerület, Üllői-út 25. sz.

Megvételre keresek egy 12., 30/35 keveset használt Hofherr-

traktort ármegjelölést kérek. Lakner János Cserdi, posta: Helesfa, Baranya megye. 3481

Újra kapható! HUSZ A BETEG NÖVÉNY ÉS GYÓGYÍTÁSA Ára 18 pengő

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., kerület, Üllői-út 25. sz.

MOST JELENT MEG! A KONYHAKERTI TERMÉNYEK OKSZERŰ TERMESZTÉSE

NEGYEDIK JAVÍTOTT, ÁTDOLGOZOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁS, 183 RAJZ ÉS KÉPPEL. Írta: vitéz CSÖNTI SZABO ISTVÁN, M. Kir. Kertészeti Akad. r. tanár, az Általános kertészeti növénytermesztési tanszék vezetője. Ára 26 pengő.

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25., az östreg előzetes beküldése mellett portómentes szállítással, utánvételre az utólag felszámítjuk.

Könyvszükségletét szerezze be a 45 éve fennálló

PÁTRIA könyvkereskedésétől. Budapest, IX., Üllői-út 25. Árjegyzéket az érdeklődőknek ingyen küldünk.

Újra kapható a Gyakorlati Gazdalexikon (2 kötetben) Ára: 58-pengő.

Kapható a „PÁTRIA” könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-út 25.

Isten napszamosai Szövetkezeti tanulmányok. Írta: Schandl Károly Ára fűtve 6—P Kötve 8—P

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX. kerület, Üllői-út 25. sz.

Megvételre keresek egy 12., 30/35 keveset használt Hofherr-

traktort ármegjelölést kérek. Lakner János Cserdi, posta: Helesfa, Baranya megye. 3481

Újra kapható! HUSZ A BETEG NÖVÉNY ÉS GYÓGYÍTÁSA Ára 18 pengő

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., kerület, Üllői-út 25. sz.

MOST JELENT MEG! A KONYHAKERTI TERMÉNYEK OKSZERŰ TERMESZTÉSE

NEGYEDIK JAVÍTOTT, ÁTDOLGOZOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁS, 183 RAJZ ÉS KÉPPEL. Írta: vitéz CSÖNTI SZABO ISTVÁN, M. Kir. Kertészeti Akad. r. tanár, az Általános kertészeti növénytermesztési tanszék vezetője. Ára 26 pengő.

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25., az östreg előzetes beküldése mellett portómentes szállítással, utánvételre az utólag felszámítjuk.

Istállótrágya (16) nagy mennyiségben eladó. Budapest, X., Maglódi-út 12. 538

Őskeresztény képesített tőkeerős gazda jelenleg is földbérlet, október 1-től átételre keres egy 400-600 holdas

birtokot haszonbérbe. Megkeresést „540” sz. alatt a kiadó továbbítja.

Salgó-Tarjáni Kőszénbánya R.-T. Budapest, V., Arany János-utca 25.

MOST JELENT MEG! A KONYHAKERTI TERMÉNYEK OKSZERŰ TERMESZTÉSE

NEGYEDIK JAVÍTOTT, ÁTDOLGOZOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁS, 183 RAJZ ÉS KÉPPEL. Írta: vitéz CSÖNTI SZABO ISTVÁN, M. Kir. Kertészeti Akad. r. tanár, az Általános kertészeti növénytermesztési tanszék vezetője. Ára 26 pengő.

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25., az östreg előzetes beküldése mellett portómentes szállítással, utánvételre az utólag felszámítjuk.

Újra kapható! HUSZ A BETEG NÖVÉNY ÉS GYÓGYÍTÁSA Ára 18 pengő

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., kerület, Üllői-út 25. sz.

MOST JELENT MEG! A KONYHAKERTI TERMÉNYEK OKSZERŰ TERMESZTÉSE

NEGYEDIK JAVÍTOTT, ÁTDOLGOZOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁS, 183 RAJZ ÉS KÉPPEL. Írta: vitéz CSÖNTI SZABO ISTVÁN, M. Kir. Kertészeti Akad. r. tanár, az Általános kertészeti növénytermesztési tanszék vezetője. Ára 26 pengő.

Kapható a PÁTRIA könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25., az östreg előzetes beküldése mellett portómentes szállítással, utánvételre az utólag felszámítjuk.

Szavatoltan fajtatiszta, a Felvidéken teljesen meghonosodott (éppen ezért az Alföldön is kiválóan disz), eddig is kiváló szár- és magtermést hozott **édescirok-(méznád-)vetőmag** csalámadénak is kiválóan alkalmas, igen bőtermő **kilogrammonként 5 pengő** Hágér László termeltetéséből **Léva, Bars megye, Bati-utca 9. sz.** Édescirok legideálisabb vetési ideje június 15-ig, csalámadé céljaira július 15-ig. Postai és vasúti szállítás utánvétellel, vető- és kezelési utasítást küldünk. 539

Választási malacot 16 kg-tól szimultán oltottakat, mangalica fajtáját veszünk. **Bibó Paulamajori Bórgazdaság** Enying. Telefonsz.: 11.

Jeligés leveleket csakis megfelelő postabélyeg ellenében továbbítunk!

Nem szükséges kiigénylési eljárást indítani

az eredeti belga-gyártmányú
**AGRIBOP IV. B-jelű
KALAPÁCSOSŐRLŐ**

beszerzéséhez, mely 16 kalapácsos, 18-22
lóerőt igényel, teljesítménye óránként 1000-
2000 kg. Erős tartós felépítés, súlya 800 kg.
Bőséges tartalékalkatrésszel ellátva

raktárról szállítja: 490

Magyar Mezőgazdák Szövetsége
Budapest, V., Alkotmány-utca 29. sz.

**KULFÖLDI
BIKAORRKARIKA**
kézzel behelyezhető

érkezik rövidesen raktárunkba. Előjegyzést
elfogadjuk és az áru megérkezése után
azonnal szállítjuk a megrendelt mennyiséget.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/c.
Tel.: 428-748. 536

Ritka előnyös bérletek!
Nagyon olcsó bérlet!

Dunántúl: 600 b. vasúthoz közel szép 6 szobás lakással,
sok és jó épülettel 10 évre. Elő, holt átveendő. **Alföldön:**
500 kat. hold vasúthoz közel, kőúton szép úriak, jó épü-
letek, 10 évre elő, holt átveendő. **Alföldön:** ösre feles
gazdálkodásra 500 kat. h. szép nagy úriak, sok épület,
vasút, közleg helyben. Felszerelést a felesnek vinni kell.
Keresek előkelő megbízóim részére 100-200 holdas úri
birtokot nagy úriakkal, parkkal. Válaszbélyeget kérek!

HARRACH OTTÓ
Bpest, Ferenc-krt 24. Tel.: 385-112. 532

Engedélyezett
**Gyapjút
megfonja
megfesti**

193
Sárányi Lajos Budapest,
VIII., Losy Imre-utca 1.
Telefon: 183-748

220 db 10 hetes vegyes ivarú választott
mangalica szimultánozott
malac
és 80 db 13 hónapos szimultánozott, szőke mangalica
tenyészkoca
a Biharvármegyei Közlölet Szövetkezet
okányi bér gazdaságában eladó. 520

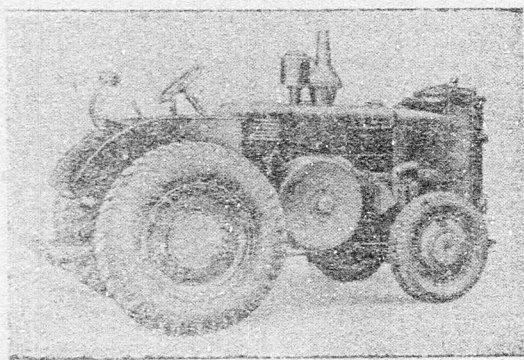
**Rhode-Island
naposcsibék**

Kaphatók május 6-ai és
13-ai keltésből. Dr. Szűllő
Árpád baromfitelepe,
Balatonaliga. 519

Közismert lesz cége, ha lapunkban hirdet!

Gazdaságában termelt üzemanyaggal dolgozhat

IMBERT
fagázgenerátorral

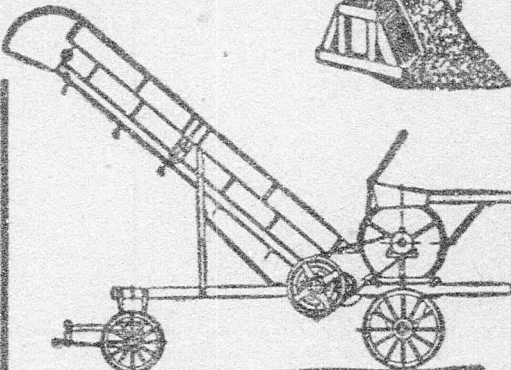

Szállítható azonnal

minden gazdasági traktorhoz

SUPPÁN KOLLERICH ÉS TSA
Bpest, IV., Ferenc József-rskpart 21. 516

Univerzális silótöltőgépek
elevátorral és elevátor
nélkül szék, vág és tép.
Répatvág.

Készíték vasból gép- és kézi hajtásos szőke,
szalma-, len-, órák-

SAJTOLÓKAT

mely könnyebben,
gyorsabban, súlyosabb
bálákat sajtol az eddi-
giekénél. Gyártok barna-
szőke-generátorokat.

BARTKO GYÖRGY
GÉPÜZEME
Budapest, XIII.,
Szegeci-út 48.
Telefon: 498-374. 505

Hazánlemezéből méretre vágott

PATKÓVAS

KOVÁCSOLT

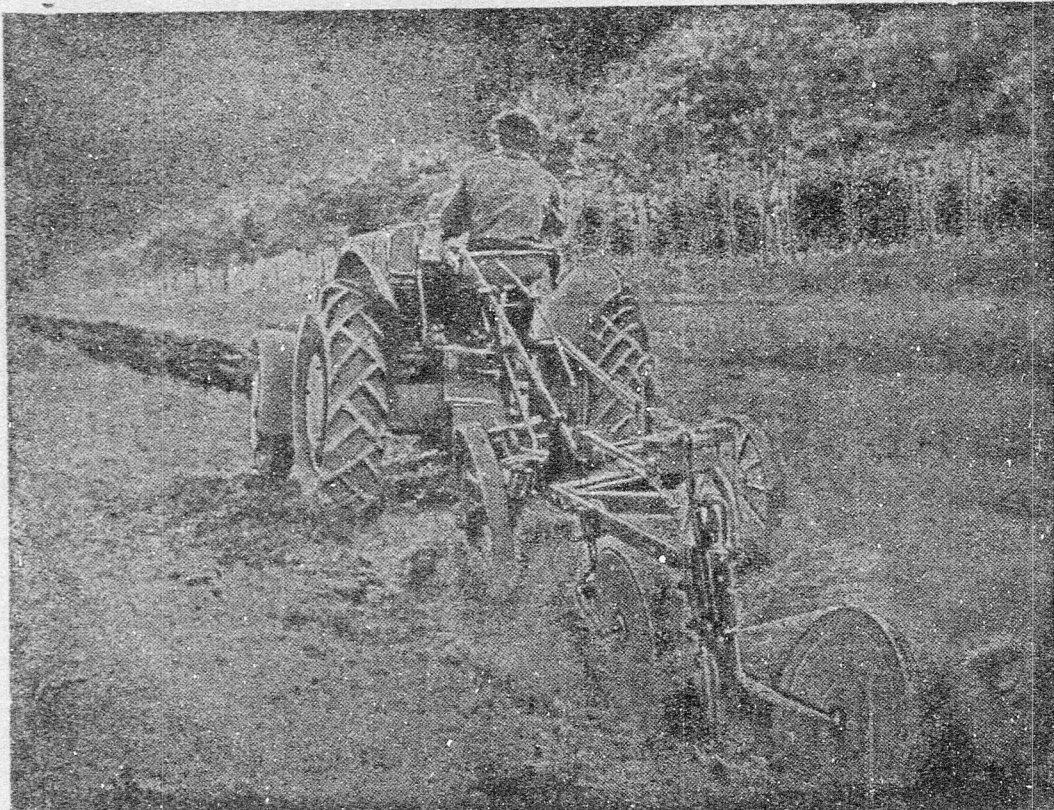
KERÉKSÍN

ácskapocs, kisvasúti sín-
szeg, bérkovácsolások
rendelés szerinti méreteikben

HORVÁTH LAJOS

KOVÁCSÜZEM

BUDAPEST, XIII., VÁCI-ÚT 69.
Részletes ajánlatot felhívásra küldök 505

AZ ÚJ 20-25 LE

RABA

**MINDENES
TRAKTOR**

Kisebb gazdaságok egyetemes munkagépe.
Uradalmak könnyű talajművelő- és von-
tatógépe, nagyteljesítményű kaszáló- és
kapálógép, vontatja és üzembentartja
a nagyobb cséplőgépeket is.

MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYÁR R.-T.

KÖZPONTI IRODA ÉS MINTARAKTÁR: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 12. TEL.: 125-210

Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság nyomása, Budapest, IX. kerület, Ullói-út 25. szám (Köztelek) — 442321 — Felelős vezető: Weesely Károly